

Publisko un privāto partnerību statistiskās uzskaites rokasgrāmata

2016. gada septembrī

EPEC
Eiropas Publiskās un
privātās partnerības
ekspertīzes centrs

Eiropas Investīciju banka
ES banka

Šīs publikācijas konteksts un lietošanas noteikumi

Šo publikāciju par publisko un privāto partnerību (PPP) statistisko uzskaiti sadarbojoties ir sagatavojuši *Eurostat* un Eiropas Publiskās un privātās partnerības ekspertīzes centrs.¹

Eurostat ir Eiropas Komisijas Statistikas birojs un statistikas iestāde Eiropas Savienībā (ES). Sīkāku informāciju par *Eurostat*, lūdzu, sk. tīmekļa vietnē ec.europa.eu/eurostat.

Eiropas Publiskās un privātās partnerības ekspertīzes centrs (*EPEC*) ir daļa no Eiropas Investīciju bankas (EIB) konsultāciju dienestiem. Tā ir iniciatīva, kurā piedalās arī Eiropas Komisija un ES dalībvalstis, kandidātvalstis un dažas citas valstis. Sīkāku informāciju par *EPEC* un dalību tajā, lūdzam, sk. tīmekļa vietnē www.eib.org/epec.

Šajā publikācijā ietvertie konstatējumi, analīze, interpretācija un slēdzieni ne vienmēr atspoguļo Eiropas Investīciju bankas vai *EPEC* viedokli vai politikas nostādnes. Ne *EPEC*, ne Eiropas Investīciju banka neuzņemas atbildību par šajā publikācijā iekļautās informācijas precizitāti un sekām, kas var rasties, to lietojot. Tāpēc par šajā publikācijā sniegtās informācijas lietošanu ir atbildīgs tikai un vienīgi pats lietotājs.

Eurostat un *EPEC* atļauj šīs publikācijas lietotājiem piekļūt tās saturam un to lejupielādēt, parādīt, atveidot un izdrukāt, ja tiek ievēroti šādi nosacījumi: i) izmantojot šīs publikācijas saturu, lietotājiem jānorāda tās avots, un ii) šo publikāciju vai tās saturu nekādā gadījumā nedrīkst izmantot komerciāliem nolūkiem.

---

¹ Lai saņemtu informāciju, lūdzu, sazinieties ar *Eurostat* (Luca.Ascoli@ec.europa.eu, Lourdes.PRADO-URENA@ec.europa.eu vai ESTAT-DI-SECRETARIAT@ec.europa.eu) vai *EPEC* (epec@eib.org).

Priekšvārds

Gandrīz pirms diviem gadiem Eiropas Komisija un Eiropas Investīciju bankas grupa nāca klajā ar Investīciju plānu Eiropai (IPE), lai sekmētu ekonomikas atveseļošanu, veicinot papildu ieguldījumus reālajā ekonomikā. Investīciju plāns Eiropai neattiecas tikai uz publisko līdzekļu ieguldījumiem; tā mērķis ir piesaistīt arī privāto kapitālu un zināšanas.

Tāpēc ir gaidāms, ka publiskajām un privātajām partnerībām (PPP) būs svarīga loma, lai atsāktu ieguldījumus Eiropas infrastruktūrā. Pieredze rāda, ka, ja šīs struktūras pienācīgi izmanto, tās var palielināt publiskajiem ieguldījumiem un pakalpojumiem atbilstošu vērtību. Gadu gaitā Eiropas Komisija un Eiropas Investīciju banka ir atbalstījusi PPP veidošanu. Piemēram, Eiropas Investīciju banka ir lielākais aizdevējs publiskajām un privātajām partnerībām Eiropā, un tās paspārnē darbojas Eiropas Publiskās un privātās partnerības ekspertīzes centrs (*EPEC*), kas ir viens no tās konsultāciju dienestiem, kas izveidots 2008. gadā, lai palīdzētu publiskajam sektoram veidot stabilas PPP.

PPP ir sarežģītas vienošanās. Tām ir nepieciešama skaidra institucionālā sistēma un tiesiskais regulējums, kas sekmē to īstenošanu, kā arī valsts iestādēm ir jā sagatavo augstas kvalitātes projekti, tiem veltot pietiekamus resursus. Protams, PPP ir jā īsteno, cita starpā pamatojoties uz ieguldījumam atbilstošu vērtību, pienācīgu risku sadalījumu un darbības efektivitāti, īpašu uzmanību pievēršot cenu pieejamībai un ilgtermiņa fiskālajai atbildībai. Ir jā pārvar daudz grūtību, lai ar PPP starpniecību īstenotu stabilu publisko ieguldījumu.

Dažreiz *Eurostat* noteikumi par PPP statistisko uzskaiti var tikt uzskatīti par šķēršļiem PPP veidošanai, un tāpēc par tiem ir daudz diskutēts. Dažas ieinteresētās personas ir apgalvojušas, ka šo noteikumu dēļ ir grūti saprast, kā PPP var ietekmēt ES dalībvalstu bilanci un kā PPP ietekmē atbilstību Māstrihtas līgumā noteiktajiem fiskālajiem kritērijiem.

Lai gan mēs brīdinām, ka nevajadzētu veltīt pārmērīgu uzmanību PPP ārpusbilances uzskaitē, ir jā pievēršas ieinteresēto personu aicinājumiem, kas attiecas uz noteikumu skaidrību, šaubām par to, kā šie noteikumi interpretējami, un noteikumu grozīšanas biežumam. Reaģējot uz

---

iepriekš minēto, *Eurostat* ir nesen mobilizējis ievērojamus resursus, lai skatītu PPP jautājumu, kā arī pēdējos deviņus mēnešus *Eurostat* un *EPEC* ir kopīgi strādājuši, lai sagatavotu skaidras vadlīnijas par PPP statistisko uzskaiti.

Eiropas Komisijas un Eiropas Investīciju bankas vārdā mēs ar prieku piesakām šo rokasgrāmatu, kas ir konkrēta, no Investīciju plāna Eiropai izrietoša rīcība. Mēs esam pārliecināti, ka šī rokasgrāmata palīdzēs dalībvalstīm un PPP ieinteresētajām personām labāk izprast PPP ietekmi uz valdību bilancēm, bet valsts iestādēm pieņemt lēmumus, balstoties uz pietiekamu informāciju, kad tās izmanto PPP vienošanās. Iespējams, vissvarīgākais ir tas, ka šīs rokasgrāmatas izmantošanai jāļauj valsts iestādēm ar lielāku pārliecību plānot turpmāku darbību, lai, izmantojot stabilu PPP sniegtās iespējas, piesaistītu lielākus privātā sektora ieguldījumus.

Marianna Tisenä [*Marianne Thyssen*]

Eiropas Komisijas nodarbinātības, sociālo lietu, prasmju un darbaspēka mobilitātes komisāre

Jans Vapaavuori [*Jan Vapaavuori*]

Eiropas Investīciju bankas viceprezidents, kas atbildīgs par konsultāciju dienestiem

---

Satura rādītājs

Galvenie šajā rokasgrāmatā lietotie termini	6
Ievads.....	8
1. nodaļa. Vispārīga informācija par Noteikumiem	12
2. nodaļa. PPP elementi	15
3. nodaļa. PPP līgums.....	21
1. temats. Projekta īstenošanas vieta	23
2. temats. Aktīva projektēšana un būvniecība.....	25
3. temats. Aktīva ekspluatācija un uzturēšana.....	29
4. temats. Maksājumu mehānisms.....	32
5. temats. Citas vienošanās par maksājumiem	46
6. temats. Gadījumi, kad izmaksājama kompensācija, kad piešķirams atvieglojums un kad notikusi nepārvarama vara.....	52
7. temats. Izmaiņas PPP līgumā	58
8. temats. Izmaiņas tiesību aktos	60
9. temats. Apdrošināšana.....	61
10. temats. Garantijas un nodrošinājumi	65
11. temats. PPP līguma darbības izbeigšana pirms termiņa	68
12. temats. Kompensācija, izbeidzot PPP līguma darbību pirms termiņa.....	72
13. temats. PPP līguma darbības termiņš	80
14. temats. Finansēšanas noteikumi	83
15. temats. Valdības ietekme.....	92
16. temats. Dažādi noteikumi	96
4. nodaļa. Slēdziena izdarīšana par statistiskās uzskaites novērtējumu	98
Pielikums. Tabula, kurā iekļauti tipiski PPP līguma noteikumi, kas ietekmē statistisko uzskaiti	101

Galvenie šajā rokasgrāmatā lietotie termini

Iestāde	valsts iestāde, kas slēdz PPP līgumu savā un/vai citu valsts iestāžu vārdā
Būvniecības fāze	periods, kurā tiek būvēts aktīvs
EKS 2010	Eiropas kontu sistēma, kas ir spēkā šīs rokasgrāmatas publicēšanas dienā ²
Finanšu izpildes diena	diena, kurā par PPP darījumu noslēgtie finansēšanas līgumi kļūst beznosacījuma un kurā kļūst pieejams finansējums.
Valdība	vispārējās valdības sektors, kas definēts Noteikumos ³
Rokasgrāmata	šī rokasgrāmata
MGDD 2016	<i>Eurostat</i> dokumenta “Valdības budžeta deficīta un parāda rokasgrāmata. EKS 2010 īstenošana” jaunākā redakcija, kas publicēta 2016. gada martā, un to papildinošā Paskaidrojošā piezīme par PPP līgumu statistisko uzskaiti ⁴
Pamatdarbības maksājumi	regulāri maksājumi, kurus Iestāde maksā Partnerim darbības fāzē un kuri ir saistīti ar aktīva pieejamību un/vai pieprasījumu pēc šā aktīva un/vai ar to saistītajiem pakalpojumiem
Darbības fāze	periods, kurā Partneris uztur vai uztur un ekspluatē aktīvu
PPP	publiskā un privātā partnerība
PPP līgums	līgums par kāda aktīva projektēšanu, būvniecību, ekspluatāciju/uzturēšanu un finansēšanu saskaņā ar PPP vienošanos
Partneris	subjekts, kas ar Iestādi slēdz PPP līgumu
Noteikumi	noteikumi, kurus <i>Eurostat</i> izmanto, lai novērtētu PPP vienošanos statistisko uzskaiti
SPV	mērķsabiedrība

---

² Padomes 2013. gada 21. maija Regula (EK) Nr. 549/13 par Eiropas nacionālo un reģionālo kontu sistēmu Eiropas Savienībā (OV L 174/1, 26.06.2013., 1. lpp.). ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-02-13-269

³ Sk. EKS 2010, 2.111.–2.112. un 20.05.–20.06. punktu.

⁴ Sk. tīmekļa vietnes ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-16-001 un ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/7204121/Clarification-note-Statistical-treatment-of-PPP-contracts-accompanying-2016-MGDD.pdf/ed12cf33-f8eb-4e7e-aa58-29a5fbc3f978.

Statistikā uzskaitē

PPP reģistrēšana attiecīgās valsts bilancē vai ārpus tās saskaņā ar EKS 2010

Temati

galvenie tipiska PPP līguma elementi, kas izklāstīti šīs rokasgrāmatas 3. nodaļā

Ievads

Publisko un privāto partnerību (PPP) reģistrēšana valdības bilancē vai ārpus tās saskaņā ar Eiropas kontu sistēmu (ko parasti dēvē par PPP statistisko uzskaiti) ir jautājums, kam dažu pēdējo gadu laikā ir tikusi pievērsta pastiprināta uzmanība.

Pēdējā laikā daudzas ieinteresētās personas gan no publiskā, gan privātā sektora ir aicinājušas ieviest lielāku skaidrību par noteikumiem, kurus *Eurostat* izmanto, lai novērtētu PPP vienošanos statistisko uzskaiti ("Noteikumi"). Lielākoties ieinteresēto personu bažas ir saistītas ar Noteikumu šķietamo sarežģītību un grūtībām izprast, kā tie piemērojami konkrētiem projektiem. Šīs bažas ir radušās, gadu gaitā Eiropas PPP tirgū parādoties jauniem noteikumiem un struktūrām, kuru dēļ *Eurostat* atjaunināja Noteikumus un precizēja šo noteikumu interpretāciju. Publiskā sektora lēmumu iepirkt PPP projektus bieži ietekmē tas, kas tiek gaidīts saistībā ar to statistisko uzskaiti (t. i., kā šie projekti ietekmēs valsts parāda un deficīta datus). Tāpēc nenoteiktība par to, kā novērtēt PPP statistisko uzskaiti, var radīt sarežģījumus un aizkavēšanos dažādos projekta plānošanas, sagatavošanas un īstenošanas posmos.

Reaģējot uz PPP ieinteresēto personu bažām un vēloties viest skaidrību, *Eurostat* un *EPEC* ir kopīgi sagatavojuši šo rokasgrāmatu ("Rokasgrāmata").

Rokasgrāmatas mērķis

Rokasgrāmata galvenokārt ir paredzēta publiskā sektora PPP ieinteresētajām personām, jo īpaši personām, kuru darbība ir praktiski saistīta ar PPP (piemēram, iestādēm, kas atbildīgas par PPP politiku, lēmumu pieņemšanu, PPP projektu sagatavošanu un iepirkumu). Rokasgrāmatas mērķis ir uzlabot šo personu izpratni par to, kā Noteikumi jāpiemēro PPP. Rokasgrāmatā skaidrots, kā tipisku PPP līguma noteikumu elementi (t. i., tie, kas parāda vispārējo tirgus praksi ES jurisdikcijās) ietekmē Noteikumu piemērošanu un tāad vai tie ietekmē PPP statistisko uzskaiti valdības bilancē vai ārpus tās.

Pretstatā pašreizējām *Eurostat* publikācijām, kurās PPP statistiskā uzskaitē ir aplūkota no statistiskās perspektīvas, Rokasgrāmatā tā ir skatīta no PPP perspektīvas. Tāpēc ir gaidāms, ka personām, kuru darbība ir praktiski saistīta ar PPP, šī rokasgrāmata dos labumu vairākos veidos.

- Praktiskums. Rokasgrāmata ir sakārtota atbilstoši tipiska PPP līguma struktūrai, kas būs labi zināma personām, kuru darbība ir praktiski saistīta ar PPP.
- Vispusīgums. Rokasgrāmatā ir izskaidrota Noteikumu piemērošana ļoti dažādiem PPP līgumu noteikumiem, kas parasti ir sastopami ES tirgū.
- Skaidrība. Rokasgrāmata ir sagatavota tā, lai tā būtu, cik iespējams, galīga un nepārprotama.
- Noturība. Tā kā Rokasgrāmata ir sagatavota tā, lai tā aptvertu pēc iespējas dažādākus PPP līgumu noteikumus, kas sastopami ES PPP tirgū, tuvākajā nākotnē nav paredzēts būtiski pārskatīt Noteikumus, ja vien nebūs nepieciešams aplūkot jaunas tirgū parādījušās prakses.

Rokasgrāmatas sagatavošanā izmantotā pieeja

EPEC vadīja Rokasgrāmatas izstrādi. Divi galvenie izstrādes posmi bija:

-
- PPP līgumu noteikumu apzināšana ES. PPP līgumi dažādās ES valstīs ievērojami atšķiras, tāpēc pirmajā posmā tika identificētas dažādas pieejas, kas tiek izmantotas ES, lai izskatītu PPP līgumu pamata aspektus (tostarp jautājumus, kas izriet no atbilstošajiem tiesību aktiem). Šo darba daļu vadīja *EPEC*, un to atbalstīja “Allen & Overy LLP”, kas ir starptautiska juridiskā firma, kurai ir plaša pieredze saistībā ar PPP visā ES⁵;
  - Noteikumu piemērošana tipiska PPP līguma noteikumiem. Šajā otrajā posmā *EPEC* lūdza *Eurostat* izskaidrot, kā tas piemērotu Noteikumus tiem PPP līgumu noteikumiem, kas ir uzskatāmi par atbilstošiem tipiskai ES praksei.

Rokasgrāmatas struktūra un lietošana

Rokasgrāmatu veido četras nodaļas:

- 1. nodaļā lietotājiem ir sniegta vispārīga informācija, kas ir nepieciešama, lai rastos izpratne par PPP statistisko uzskaiti. Tajā ir sniegts vispārīgs pārskats par Noteikumu izstrādi un to galvenajiem pamatprincipiem. Tajā ir arī izskaidrots, kuros posmos ir jānovērtē PPP statistiskā uzskaitē;
- 2. nodaļā ir izskaidroti vispārīgie PPP elementi, kuru dēļ *Eurostat* ieskatā PPP atšķiras no citiem ilgtermiņa vienošanos veidiem, ko valsts iestādes izmanto publiskās infrastruktūras nodrošināšanai. Ja projekts saskaņā ar *Eurostat* definēto ir PPP, tam piemēro Noteikumus (kas izskaidroti šīs rokasgrāmatas nodaļās). Ja projekts saskaņā ar *Eurostat* definēto nav PPP, Noteikumus nepiemēro un projekta statistisko uzskaiti noteiks atsevišķi *Eurostat* noteikumi, kas neietilpst šīs rokasgrāmatas darbības jomā;
- 3. nodaļā, kas ir Rokasgrāmatas pamatteksts, tiek aplūkots, kā Noteikumi piemērojami konkrētiem PPP elementiem. Tas tiek darīts, apskatot 16 tematus (“Temati”), kas parasti ir iekļauti PPP līgumos. 3. nodaļā apkopotas tipiskas pieejas, kas ES tiek izmantotas PPP līgumos, lai izskatītu katra temata galvenos jautājumus, un sniegts *Eurostat* viedoklis par to, vai katra attiecīgā pieeja ietekmē statistisko uzskaiti. Ērtības labad *Eurostat* piezīmes ir rakstītas *ar krāsainiem burtiem un slīprakstā*. Ja pieeja patiešām ietekmē statistisko uzskaiti (kas nozīmē, ka tā norāda uz tādu PPP, kas ir iekļauta valdības bilancē), 3. nodaļā ir norādīts, vai attiecīgais jautājums ir ĻOTI SVARĪGS, SVARĪGS vai VIDĒJI SVARĪGS vai arī ar to pietiek, lai projektu reģistrētu valdības bilancē;
- 4. nodaļā ir izskaidrota metodoloģija, ko *Eurostat* izmanto, lai praksē izdarītu slēdzienu par PPP statistisko uzskaiti, ja tas ir identificējis vienu vai vairākus jautājumus, kas ietekmē statistisko uzskaiti. Lietotājiem šī nodaļa var būt lietderīga, lai saprastu, vai kāds atsevišķs jautājums (vai vairāki jautājumi kopā), ko tie ir identificējuši 3. nodaļā, var būt par pamatu *Eurostat* lēmumam par PPP iekļaušanu vai neiekļaušanu valdības bilancē.

Rokasgrāmatas darbības joma un ierobežojumi

Izmantojot šo rokasgrāmatu, jāpatur prātā turpmāk izklāstītie apsvērumi.

- Rokasgrāmatas pamatā ir Noteikumi, kas izklāstīti Rokasgrāmatas publicēšanas dienā spēkā esošajā Eiropas kontu sistēmas (EKS 2010) redakcijā un publikācijas “Valdības budžeta deficīta un parāda rokasgrāmata. EKS 2010 īstenošana” jaunākajā redakcijā,

---

⁵ *EPEC* un *Eurostat* pateicas “Allen & Overy LLP” par tās ieguldījumu šīs rokasgrāmatas sagatavošanā.

---

kas izdota 2016. gada martā un ko papildina *Paskaidrojošā piezīme par PPP līgumu statistisko uzskaiti (MGDD 2016)*. Lai gan, kā jau minēts iepriekš, tuvākajā nākotnē nav paredzēts būtiski pārskatīt Noteikumus, lietojot šo rokasgrāmatu, ir svarīgi pārliecināties, vai EKS 2010 un *MGDD 2016* joprojām ir spēkā.

- *Eurostat* ir pilnībā apstiprinājusi šo rokasgrāmatu. Tāpēc tās ir *Eurostat* oficiālās vadlīnijas un attiecas uz visiem PPP līgumiem, kuru finanšu izpildes diena ir pēc Rokasgrāmatas publicēšanas dienas. *Eurostat* uzskata, ka rokasgrāmata papildina, interpretē un precizē citas pašreizējās *Eurostat* publikācijas un publicētos atzinumus (jo īpaši *MGDD 2016*). Lai gan Rokasgrāmata ir saskaņā ar *MGDD 2016*, ja gadījumā (kas ir maz ticams) Rokasgrāmatā paustais viedoklis šķietami ir pretrunā *MGDD 2016*, tad Rokasgrāmatā paustais viedoklis prevalē, jo tas parāda jaunāko *Eurostat* nostāju.
- Rokasgrāmatā izskatītas tikai PPP (sk. *Eurostat* definīciju 2. nodaļā), tāpēc to piemērošanas jomā neietilpst ne koncesijas (sk. *Eurostat* definīciju 2. nodaļā), ne institucionālās PPP.⁶ Ir svarīgi uzsvērt, ka koncesiju statistisko uzskaiti novērtē saskaņā ar atsevišķiem noteikumiem, kas neattiecas uz PPP (sk. 2. nodaļu). Ja tas būs lietderīgi un vajadzīgi, *Eurostat* un *EPEC* apsvērs sadarbošanos, lai sagatavotu līdzīgu rokasgrāmatu par koncesiju statistisko uzskaiti.
- Rokasgrāmatā nav izskatīti energoefektivitātes līgumi, pat ne tajos gadījumos, kad šiem līgumiem piemīt daži PPP līgumu elementi.⁷
- Kā minēts iepriekš, Rokasgrāmata ir balstīta uz PPP līgumu noteikumiem, kas parasti ir sastopami ES valstu tirgos. Lai arī ir ieguldīti vērā ņemami centieni, lai nodrošinātu, ka šī rokasgrāmata ir, cik iespējams, plaša, netiek apgalvots, ka tā aptver visus iespējamus PPP līgumu noteikumus, kas var ietekmēt statistisko uzskaiti, un jebkādos noteikumus, kas turpmāk var parādīties ES PPP tirgū. Tas, ka kādā PPP līgumā vai projektā ir šajā rokasgrāmatā neaplūkoti elementi un/vai noteikumi, nenozīmē, ka šie elementi vai noteikumi nav jāņem vērā, vērtējot statistisko uzskaiti.
- Lai Rokasgrāmata atbilstu paredzētajam mērķim, tā ir sīki izstrādāta un parāda PPP darījumiem raksturīgu sarežģītības pakāpi. Tāpēc tiek pieņemts, ka Rokasgrāmatas lietotājiem ir labas praktiskās zināšanas par PPP darījumu struktūru un galvenajiem nosacījumiem.
- Izmantojot šo rokasgrāmatu un skaidrojot to, kā tā piemērojama konkrētam projektam, lietotājiem ir jāņem vērā aprakstīto tipisko PPP līgumu noteikumu un *Eurostat* piezīmēs minēto principu komerciālā ietekme. Ir svarīgi apzināties, ka Noteikumi attiecas uz PPP darījumus reglamentējošo normu ekonomisko būtību un ietekmi. Lai cik sīki izstrādāta un lietderīga nebūtu šī rokasgrāmata, ievērojami atšķiras dažādu PPP struktūras un līgumi, kā arī ir svarīgi katra PPP darījuma statistisko uzskaiti izvērtēt katrā gadījumā atsevišķi, ņemot vērā visus darījuma aspektus kopumā (tostarp visus noteikumus, kas iekļauti visos ar šo darījumu saistītajos dokumentos). Noteikumu veids atsevišķos projektos var atšķirties no šajā rokasgrāmatā aprakstītajiem veidiem. Dažādos projektos tiek izmantota dažāda terminoloģija un izstrādes mehānismi, noteikumi tiek iekļauti dažādos darījuma dokumentos, un uz projektiem var attiekties noteikumi, kas iekļauti pamata tiesību aktos, nevis pašos PPP līgumos.

---

⁶ Institucionālo PPP apraksts ir atrodams šajā Eiropas Komisijas paziņojumā:[eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008XC0412\(02\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008XC0412(02)&from=EN).

⁷ Daudzi energoefektivitātes līgumu elementi (piemēram, uz ietaupījumiem balstīts atalgojums) atšķiras no tipiskiem PPP līgumu elementiem. *Eurostat* noteikumus par energoefektivitātes līgumiem sk. tīmekļa vietnē ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/6934993/EUROSTAT-Guidance-Note-on-Energy-Performance-Contracts-August-2015.pdf/dc5255f7-a5b8-42e5-bc5d-887dbf9434c9.

-
- PPP statistiskā uzskaitē ietver daudzu, bieži vien savstarpēji atkarīgu darījuma elementu novērtēšanu. Tāpēc lietotājiem Rokasgrāmata ir jāuzskata par vienotu veselumu un jāatturas no atsevišķu iedaļu nošķirtas skatīšanas.
  - Rokasgrāmatas mērķis ir sniegt palīdzību saistībā ar PPP indikatīvo statistisko uzskaiti. Tāpat kā visu ar valdību saistītu statistikas jautājumu gadījumā galīgos lēmumus par PPP statistisko uzskaiti pieņem valsts statistikas iestādes un, visbeidzot, *Eurostat*. Ir ieteicamas agrīnas konsultācijas ar valsts statistikas iestādēm, ja pastāv iespējamība, ka no projekta statistiskās uzskaites būs atkarīgs publiskā sektora lēmums veikt iepirkumu vai slēgt PPP līgumu, vai ja ir nepieciešama skaidrība attiecībā uz statistisko uzskaiti. Tas ir īpaši svarīgi, ja projektā ir jauni noteikumi vai struktūras, par kurām nav konkrētu *Eurostat* vadlīniju.
  - Ja ir šaubas par to, vai un kā Noteikumi vai Rokasgrāmata piemērojami konkrētam līgumam, ES dalībvalstu statistikas iestādes var lūgt, lai *Eurostat* veic novērtējumu. Šādus lūgumus var iesniegt gan par jau parakstītiem līgumiem, gan par līgumiem, kas vēl tikai tiek gatavoti. Tomēr jānorāda, ka *Eurostat* sniedz atzinumus tikai par projektiem, kas jau ir strukturēti. Tas nesniedz norādījumus par hipotētiskiem gadījumiem vai dažādiem viena projekta variantiem un nedod padomus par to, kā strukturēt projektus, lai par to statistisko uzskaiti varētu izdarīt kādu noteiktu slēdzienu.⁸
  - Rokasgrāmatā nav izskatīti ieguldījumam atbilstošās vērtības un rentabilitātes jautājumi, kas rodas PPP. Rokasgrāmatu nedrīkst interpretēt kā tādu, kas apstiprina tajā aprakstīto PPP līguma noteikumu ieguldījumam atbilstošo vērtību vai rentabilitāti, vai kā tādu, kas dod padomus par ieguldījumam atbilstošo vērtību vai rentabilitāti. Tāpat Rokasgrāmatu nedrīkst interpretēt kā tādu, kas apstiprina jebkādu PPP līguma noteikumu izmantošanas, strukturēšanas vai grozīšanas ietekmi uz ieguldījumam atbilstošo vērtību un rentabilitāti, vai kā tādu, kas dod padomus par ieguldījumam atbilstošo vērtību vai rentabilitāti, lai panāktu uzskaiti ārpus valdības bilances.
  - Rokasgrāmatā iekļautās piezīmes par statistisko uzskaiti ir sniedzis tikai *Eurostat*⁹, un tās neparāda ne *EPEC* viedokli, ne Eiropas Investīciju bankas, kas ir aizdevējs PPP projektos, viedokli vai intereses.

---

⁸ Vadlīnijas par *Eurostat ex-ante* konsultācijām metodoloģiskos jautājumos ir pieejamas tīmekļa vietnē ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/2046549/Ex-ante-advice-final-2013-01-18.pdf/483cc8b1-d384-416f-b7ed-7a788f246517.

⁹ Tiek izteikta pateicība Lukam Askoli [*Luca Ascoli*] un Lurdesai Prado Urenjai [*Lourdes Prado-Ureña*] par ieguldījumu Rokasgrāmatas sagatavošanā.

---

1. nodaļa. Vispārīga informācija par Noteikumiem

Pārskats

Šajā nodaļā lietotājiem ir sniegta vispārīga informācija, kas ir nepieciešama, lai izprastu PPP statistisko uzskaiti. Tajā ir sniegts vispārīgs pārskats par Noteikumu izstrādi un to galvenajiem pamatprincipiem. Tajā ir izskaidrots arī, kuros posmos ir jānovērtē PPP statistiskā uzskaitē.

Noteikumu izstrāde

Kopš 1994. gada ES ir spēkā Māstrihtas līgumā (104. pants) noteiktā pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūra. Eiropas Komisija (ar Eurostat starpniecību) cenšas garantēt pienācīgu Eiropas kontu sistēmas piemērošanu, lai savāktu ticamus un salīdzināmus statistikas datus par dalībvalstu situāciju parāda un deficīta jomā. No 2014. gada septembra pamatprincipu kopums par šiem datiem ir EKS 2010. Tās lietošana visām ES valstīm ir juridiski saistoša.

EKS 2010 mērķis ir sagatavot ekonomisko statistiku un reģistrēt darījumu ekonomisko būtību (nevis to juridisko formu). EKS 2010 ietver noteikumus par PPP statistisko uzskaiti¹⁰, kas cita starpā parāda darbu, kuru Eurostat šajā jomā ir veicis kopš 2004. gada, kā tas skaidrots turpmāk.

Eurostat noteikumi par PPP pirmoreiz tika publicēti 2004. gada februārī, iekļaujot tos publikācijā “Jauns Eurostat lēmums par deficītu un parādu. Publisko un privāto partnerību uzskaitē”.¹¹ Šis lēmums attiecas uz to ilgtermiņa partnerību līgumu statistisko uzskaiti, kurās valdība ir galvenais Partnera sniegto pakalpojumu pircējs. Tajā tika sīki aprakstīti galvenie principi, kas attiecas uz PPP statistisko uzskaiti un reģistrēšanu valdības deficīta un parāda datus. Uz šā lēmuma pamata sagatavoja aprakstošākas vadlīnijas, ko publicēja atsevišķā “Valdības budžeta deficīta un parāda rokasgrāmatas” nodaļā. Pašreizējā Rokasgrāmatas redakcija, MGDD 2016, ir saskaņota ar EKS 2010 un ir tās obligāts papildinājums. Tāpēc Noteikumi ir izstrādāti, pamatojoties gan uz EKS 2010 un MGDD 2016, gan arī uz oficiāliem atzinumiem, ko Eurostat ir sniedzis par konkrētiem PPP gadījumiem.

Ir svarīgi uzsvērt, ka saskaņā ar EKS 2010 nacionālajos kontos ir jāizmanto bināra ziņošanas sistēma. Attiecīgi PPP aktīvs ir jāreģistrē vai nu pilnībā kā valsts aktīvs, vai pilnībā kā valstij nepiederošs aktīvs (t. i., aktīva ekonomiskās īpašumtiesības nevar tikt dalītas starp valdību un privāto partneri).¹² Tāpēc, kad tiek konstatēts, ka PPP aktīvs ir reģistrējams valdības bilanci, ir jāreģistrē projekta aktīva (un attiecīgo saistību) kopējā vērtība.

Finanšu riski publiskajās un privātajās partnerībās

Lai gan PPP statistiskā uzskaitē var būt svarīgs faktors, lemjot, vai izvēlēties PPP vienošanos, veikt iepirkumu vai parakstīt PPP līgumu, ir jāpatur prātā šādas divas svarīgas lietas:

---

¹⁰ Sk. EKS 2010, 20.276.–20.290. punktu, 453.–456. lpp.

¹¹ 2004. gada 11. februāra Eurostat Lēmums ir pieejams tīmekļa vietnē ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/2041337/Treatment+of+PPPs.pdf/af9e90e2-bf50-4c77-a1a0-e042a617c04e.

¹² Tos projekta komponentus, kurus saskaņā ar PPP līgumu nodrošina, bet neuztur/neekspluatē Partneris, Eurostat neuzskata par PPP aktīva daļu. Šādu komponentu statistiskā uzskaitē ir jāanalizē atsevišķi. Piemērs varētu būt medicīniskās palīdzības telpu projekts, kurā saskaņā ar PPP līgumu Partnerim ir jābūvē papildu pievedceļi, bet tas nav atbildīgs par šo pievedceļu uzturēšanu vai ekspluatēšanu pēc to pabeigšanas.

-
- ir novērots, ka, pārmērīgi cenšoties reģistrēt PPP ārpus valsts budžeta bilances, projekts var netikt sagatavots rūpīgi un var mazināties tā ieguldījumam atbilstošā vērtība, kā arī valsts iestādes var tikt mudinātas izmantot PPP gadījumos, kad tas nav atbilstoši;
  - PPP var radīt izmaksu pieejamības ilūziju (galvenokārt tāpēc, ka publiskā sektora maksājumi tiek atļikti un sadalīti ilgākā laikposmā), kas parasti ir izteiktāka, kad projekts tiek atzīts par esošu ārpus bilances. No PPP izrietošās finanšu saistības var kaitīgi ietekmēt attiecīgās valsts fiskālo stabilitāti un tāpēc ir pienācīgi jāpārvalda (piemēram, atzīstot valdības iespējamās finanšu saistības un PPP ieguldījumu apmēra ierobežojumus).

PPP statistiskās uzskaites novērtēšanas pamatprincipi

Noteikumu mērķis ir PPP reģistrēšana aktīva ekonomiskā īpašnieka bilancē, jo šis īpašnieks ir puse, kas uzņemas visvairāk risku un ir tiesīgs saņemt lielāko daļu atlīdzības¹³, kas saistīta ar konkrēto aktīvu. Ja risku un atlīdzības novērtējums nav galīgs, tad saskaņā ar Noteikumiem ir ieteicams novērtēt statistisko uzskaiti, uzmanību pievēršot tam, kura PPP līguma puse kontrolē aktīvu, jo īpaši tā specifiskā un pakalpojumu, kuru sniegšanai tas tiks izmantots, un kura puse to kontrolēs pēc PPP līguma darbības termiņa beigām.

Rokasgrāmatas 3. un 4. nodaļā skaidrots, kā *Eurostat* praksē piemēro iepriekš minētos pamatprincipus.

PPP statistiskās uzskaites novērtēšanas laika izvēle

PPP statistisko uzskaiti novērtē, pārbaudot, vai finanšu izpildes dienā PPP vienošanās atbilst tobrīd spēkā esošajiem Noteikumiem. Parasti šajā laikā izdarītā novērtējuma slēdziens būs spēkā, kamēr darbojas PPP līgums.

Tomēr, ja tiek izdarītas izmaiņas PPP līgumā vai ja mainās kādas PPP līguma puses veids vai kontrole,¹⁴ ir jāapsver, vai šīs izmaiņas ietekmē sākotnējo slēdzienu par statistisko uzskaiti. Pašas izmaiņas novērtē saskaņā ar Noteikumu redakciju, kas ir spēkā izmaiņu izdarīšanas brīdī. Ja saskaņā ar Noteikumiem attiecīgās izmaiņas tieši maina riska un atlīdzības līdzsvaru (vai attiecīgās puses veidu vai kontroli) tā, ka tās maina arī statistisko uzskaiti, ir jāpārskata sākotnējā statistiskā uzskaitē.

Piemēram, PPP, kam ir pienākusi finanšu izpildes diena un kas ir reģistrēta ārpus valdības bilances 2013. gada aprīlī (kad piemēroja *MGDD* 2013), tiek izmainīta 2016. gada aprīlī (kad piemēro *MGDD* 2016):

- ja sākotnējā PPP līgumā valdībai nav paredzētas tiesības refinansējot gūt peļņu un līgums tiek grozīts tā, lai valdībai pienāktos 60 % no refinansēšanas peļņas, ir jāizdara izmaiņas statistiskajā uzskaitē, lai PPP reģistrētu valdības bilancē. Tas ir jādara tāpēc, ka šie grozījumi ir nozīmīgi mainījuši arī valdības atlīdzības līdzsvaru;¹⁵

---

¹³ Ar EKS 2010 Noteikumos tika ieviesta skaidra prasība, novērtējot PPP statistisko uzskaiti, ņemt vērā atlīdzības (ne tikai riskus).

¹⁴ 2. nodaļā skaidrots, kā pušu veids vai kontrole ietekmē statistisko uzskaiti.

¹⁵ Saskaņā ar *MGDD* 2016 (Noteikumi, kas bija spēkā, izdarot grozījumus, un tika izmantoti šo grozījumu novērtēšanai), ja valdība saņem 60 % no refinansējot gūtās peļņas, tas automātiski nozīmē, ka PPP ir reģistrējama valdības bilancē (sk. 3. nodaļas 14.6.2. tematu).

-
- ja sākotnējā PPP līgumā ir iekļauta klauzula, saskaņā ar kuru valdībai ir tiesības uz 60 % no refinansējot gūtās peļņas, un šo līgumu groza tikai, lai ņemtu vērā kāda aktīva fiziskās izmaiņas, PPP reģistrācija ārpus valdības bilances netiek mainīta. Iemesls tam ir tas, ka grozījums nav mainījis ne riska un atlīdzības līdzsvaru, ne pušu kontroles mehānismus;¹⁶
  - ja sākotnējā PPP līgumā ir iekļauta klauzula, saskaņā ar kuru valdībai ir tiesības uz 60 % no refinansējot gūtās peļņas, un šo līgumu groza tikai, lai samērīgi īsu laiku pēc aktīva nodošanas ekspluatācijā nepiemērotu maksājuma mehānismā paredzētos atskaitījumus, nav jāmaina PPP reģistrācija ārpus valdības bilances. Lai gan izmaiņas ietekmē riska un atlīdzības līdzsvaru, šī ietekme nav nozīmīga (kā paskaidrots 3. nodaļas 4.7.2. tematā).¹⁷

---

¹⁶ Šis ir grozījums, ko novērtē saskaņā ar *MGDD* 2016. Tas, ka līgums valdībai piešķir tiesības uz 60 % no refinansējot gūtās peļņas, nav būtiski, jo saskaņā ar *MGDD* 2013 (Noteikumi, kas bija spēkā līguma finanšu izpildes dienā) valdības 60 % no refinansējot gūtās peļņas nebija būtiski statistiskajā uzskaitē.

¹⁷ Sk. 16. zemspītras piezīmi.

---

2. nodaļa. PPP elementi

Pārskats

Terminu “PPP” parasti lieto, lai aprakstītu ilgtermiņa vienošanos par kāda publiska aktīva un ar to saistīto pakalpojumu nodrošināšanu apmaiņā pret maksājumiem, kuru pamatā ir izpilde un kuri ir saistīti ar šā aktīva pieejamību un/vai saistīto pakalpojumu lietošanu un sniegšanu. Šajā nodaļā ir izskaidroti konkrēti projekta elementi, no kuriem ir atkarīgs, vai projekts atbilst *Eurostat* noteiktajai PPP definīcijai un tātad vai tiek piemēroti Noteikumi (un turpmākās Rokasgrāmatas nodaļas). Šie elementi ir šādi:

- tās valsts iestādes statistiskā sektora klasifikācija,¹⁸ kas slēdz PPP līgumu (“Iestāde”);
- subjekta, kas slēdz PPP līgumu ar Iestādi (“Partneris”), statistiskā sektora klasifikācija;
- Partnera ieņēmumu avots (t. i., atšķirība starp PPP un koncesijām);
- tā aktīva veids, ko Partnerim jānodrošina saskaņā ar līgumu;
- to darbu veids (piemēram, jauni būvdarbi, renovācija, rekonstrukcija, modernizācija), kas Partnerim jāveic saskaņā ar līgumu;
- aktīva saimnieciskās izmantošanas laiks un līguma darbības termiņš;
- to pakalpojumu darbības joma, ko Partnerim jāsniedz saskaņā ar līgumu;
- ieņēmumi, ko valdība saņēmusi no projekta.

Kā jau minēts iepriekš, Noteikumu un Rokasgrāmatas darbības jomā neietilpst to projektu statistiskā uzskaitē, kas neatbilst *Eurostat* PPP definīcijai.

Iestādes statistiskā sektora klasifikācija

Saskaņā ar *Eurostat* PPP definīciju statistikas vajadzībām Iestādei ir jābūt klasificētai vispārējās valdības sektorā (piemēram, centrālās valdības ministrija vai departaments, reģionālās vai vietējās pašvaldības iestāde).¹⁹

Ja statistikas vajadzībām Iestāde ir klasificēta ārpus vispārējās valdības sektora (piemēram, uzņēmums pieder valstij, bet statistiski to uzskata par tirgus ražotāju), *Eurostat* neuzskata, ka projekts ir PPP un Noteikumi netiek piemēroti.²⁰

Partnera statistiskā sektora klasifikācija

Saskaņā ar *Eurostat* PPP definīciju Partnerim statistikas vajadzībām ir jābūt klasificētam kā subjektam, kas neietilpst vispārējās valdības sektorā. Pārbaudes, ko veic, lai noteiktu, vai

---

¹⁸ Statistikas vajadzībām subjektus, kas iesaistīti PPP darījumā, klasificē vai nu vispārējās valdības sektorā, vai ārpus tā. Tas tiks noteikts saskaņā ar tiem pašiem vispārējiem noteikumiem, kurus izmanto, lai noteiktu visu subjektu statistisko sektora klasifikāciju dalībvalstī. Šī ir tehniska un sarežģīta nacionālo kontu joma. Lai gan 2. nodaļā ir apsvērta vispārējo noteikumu iespējamā ietekme uz tipiskiem PPP darījumiem, lietotājiem ir ļoti ieteicams visus konkrētos jautājumus vai šaubas apspriest ar savas valsts statistikas iestādēm.

¹⁹ *EDP* apvienotais apraksts, I pielikums: to iestāžu saraksts, kas katrā no valstīm ir klasificētas vispārējās valdības sektorā, ir pieejams tīmekļa vietnē ec.europa.eu/eurostat/web/government-finance-statistics/excessive-deficit-procedure/edp-inventories.

²⁰ Šādas Iestādes piemērs ir dzelzceļa uzņēmums (kas pieder valstij, bet tiek klasificēts kā tirgus ražotājs, kurš neietilpst vispārējās valdības sektorā) slēdz ilgtermiņa vienošanos ar Partneri par dzelzceļa sliežu infrastruktūras būvniecību un ekspluatāciju/uzturēšanu. Jānorāda, ka jebkura valdības iesaistīšanās šādā projektā var ietekmēt tā statistisko uzskaiti, izmantojot citus *Eurostat* noteikumus (t. i., tādas, kas neattiecas uz PPP).

---

subjekts ir klasificēts vispārējās valdības sektorā, ir atkarīgs no tā, vai šis subjekts ir vai nav mērķsabiedrība. Šīs pārbaudes ir aprakstītas turpmāk.

Lielākajā daļā PPP projektu Partneris ir mērķsabiedrība, kas radīta tikai, lai slēgtu PPP līgumu ar Iestādi. Tāpēc, lai noteiktu Partnera sektora klasifikāciju, parasti tiks veiktas tās pašas pārbaudes, kas attiecas uz mērķsabiedrībām.

Gadījumi, kad Partneris ir mērķsabiedrība

Ja mērķsabiedrību kontrolē privāti uzņēmumi,²¹ statistikas vajadzībām to klasificēs ārpus vispārējās valdības sektora.²² Pieņemot, ka projektam ir citi PPP elementi (kā definējis *Eurostat* un kā skaidrots šajā nodaļā), projektu uzskatīs par PPP un tā statistisko uzskaiti novērtēs, izmantojot Noteikumus (sk. 3. un 4. nodaļu).

Tomēr, ja mērķsabiedrību kontrolē valsts, Partneris statistikas vajadzībām tiks klasificēts vispārējās valdības sektorā. Tāpēc projektu neuzskatīs par PPP (saskaņā ar *Eurostat* definīciju), un to reģistrēs valdības bilanci.

Statistikas klasifikācijas vajadzībām valdības kontroli pār mērķsabiedrību var konstatēt vairākos veidos, tostarp, piemēram, izpētot īpašumtiesības, līgumiskās tiesības, finansēšanas noteikumus, tiesību aktus, regulējumu vai veto tiesības attiecībā uz svarīgiem mērķsabiedrības lēmumiem.²³

Bieži noteikšana, vai valdība kontrolē²⁴ mērķsabiedrību, ir atkarīga no tā, kādā pakāpē šī kontrole tiek īstenota, un ir svarīgi izvērtēt katra konkrētā gadījuma faktus un apstākļus.²⁵ Turpmāk tikai ilustratīvos nolūkos ir minēti daži valdības kontroles piemēri.

- Ja valdībai pieder 51 % no mērķsabiedrības īpašumtiesību daļām un balsstiesībām, tad uzskata, ka valdība kontrolē šo mērķsabiedrību, jo ir tās vairākuma akcionārs.
- Ja valdībai pieder 25 % no mērķsabiedrības īpašumtiesību daļām, kas tai dod veto tiesības attiecībā uz svarīgiem mērķsabiedrības lēmumiem (piemēram, saskaņā ar akcionāru līgumiem vai vispārējiem uzņēmējdarbības tiesību aktiem), tad uzskata, ka uz šo tiesību pamata valdība kontrolē šo mērķsabiedrību. Tā tas ir, pat ja veto tiesības ir vienlīdzīgas ar pārējo mērķsabiedrības īpašnieku veto tiesībām.

---

²¹ Tas attiecas arī uz tām mērķsabiedrībām, kuras kontrolē viena vai vairākas valsts iestādes, kas klasificētas ārpus vispārējās valdības sektora (piemēram, valsts bankas vai valdības uzņēmumi, kas statistikas vajadzībām tiek uzskatīti par tirgus ražotājiem; sk. 26. zemspītras piezīmi). Tomēr svarīgs izņēmums no iepriekš minētā ir gadījums, kad šīs valsts iestādes rīkojas, pamatojoties uz valdības norādījumiem (sk. šīs iedaļas pēdējo rindkopu).

²² Parasti mērķsabiedrība slēdz tikai vienu PPP līgumu, lai īstenotu tikai vienu PPP projektu.

Tomēr mērķsabiedrība, ko kontrolē privāti uzņēmumi, varētu slēgt vairākus PPP līgumus ar vienu vai vairākām Iestādēm, un tas nemainītu tās klasifikāciju ārpus vispārējās valdības sektora.

²³ Sk. EKS 2010 2.38., 20.309. un 20.316.–20.318. punktu un *MGDD* 2016 I.2.3.– I.6.2.2. nodaļu.

²⁴ Ir svarīgi norādīt, ka valdības kontroli pār mērķsabiedrību var konstatēt, izvērtējot mērķsabiedrības attiecības ar jebkuru valdības iestādi attiecīgajā dalībvalstī, ne tikai tās attiecības ar konkrēto Iestādi. Piemēram, projektā, kur Iestāde ir vietējās pašvaldības iestāde, valsts kontroli pār mērķsabiedrību pierādītu tas, ka šīs mērķsabiedrības balsstiesību vairākums vai kontrolējošas līdzdalības daļa piederētu citai valdības iestādei (piemēram, ja centrālā valdība ieguldītu šajā mērķsabiedrībā).

²⁵ *Eurostat* uzskata, ka tas, ka valdības līdzdalība mērķsabiedrības īpašumtiesībās var būt PPP projekta konkursā izvirzīts nosacījums, nav būtisks faktors, nosakot, vai valsts kontrolē šo mērķsabiedrību.

-
- Ja valdībai nepieder mērķsabiedrības īpašumtiesību daļas, bet tai ir veto tiesības attiecībā uz svarīgiem mērķsabiedrības lēmumiem, pamatojoties uz finansēšanas vai citu līgumu, tad uzskata, ka uz šo veto tiesību pamata valdība kontrolē šo mērķsabiedrību.

Visos iepriekš minētajos piemēros mērķsabiedrību klasificē vispārējās valdības sektorā, un projektu reģistrēs valdības bilancē.

Ir svarīgi uzsvērt, ka, apskatot jautājumu par to, vai valdība kontrolē mērķsabiedrību, jebkādas attiecības starp šo mērķsabiedrību un jebkuru valsts iestādi, kas ir klasificēta ārpus vispārējās valdības sektora, *Eurostat* uzskatīs par attiecībām starp šo mērķsabiedrību un valdību, ja attiecīgā valsts iestāde rīkojas, pamatojoties uz tiešiem vai netiešiem valdības norādījumiem par konkrēto projektu. Piemēram, ja valdība ir sniegusi norādījumus kādai valsts bankai (kaut arī tā ir klasificēta ārpus vispārējās valdības sektora) iegādāties pašu kapitāla daļas mērķsabiedrībā, tad *Eurostat* uzskata, ka šīs pašu kapitāla daļas ir valdības turējumā. Tādēļ jebkuras šīm pašu kapitāla daļām piesaistītas tiesības tiks uzskatītas par valdības turējumā esošām tiesībām un tiks ņemtas vērā, novērtējot, vai valdība kontrolē attiecīgo mērķsabiedrību.

Gadījumi, kad Partneris nav mērķsabiedrība

Neparastā gadījumā, kad Partneris nav mērķsabiedrība, Partnera sektora klasifikāciju novērtē mazliet citādi.

Pirmajā posmā nosaka, vai Partneri kontrolē valdība (izmantojot tās pašas iepriekš aprakstītās pārbaudes, kuras piemēro mērķsabiedrībām).

Ja valdība nekontrolē Partneri, to klasificē ārpus vispārējās valdības sektora. Pieņemot, ka projektam ir citi PPP elementi (kā definējis *Eurostat* un kā skaidrots šajā nodaļā), projektu uzskatīs par PPP, un tā statistisko uzskaiti novērtēs, izmantojot Noteikumus (sk. 3. un 4. nodaļu).

Ja Partneri kontrolē valdība, tad ir vēl viens posms, proti, tiek noteikts, vai statistiski Partneris ir tirgus ražotājs. Noteikšana ietver gan kvalitatīvu, gan kvantitatīvu novērtējumu:²⁶

- ja, pamatojoties uz kvalitatīvo un kvantitatīvo novērtējumu, uzskata, ka Partneris ir tirgus ražotājs, to klasificēs ārpus vispārējās valdības sektora. Pieņemot, ka projektam ir citi PPP elementi, kā definējis *Eurostat* un kā skaidrots šajā nodaļā, projektu uzskatīs par PPP un tā statistisko uzskaiti novērtēs saskaņā ar Noteikumiem (sk. 3. un 4. nodaļu). Šāda situācija var rasties, ja Iestāde slēdz PPP līgumu, piemēram, ar dzelzceļa infrastruktūras pārvaldīšanas uzņēmumu, kas ir valstij piederošs uzņēmums un ir uzskatāms par tirgus ražotāju;
- ja, pamatojoties uz kvalitatīvo un kvantitatīvo novērtējumu, uzskata, ka Partneris nav tirgus ražotājs, to klasificēs vispārējās valdības sektorā. Tādā gadījumā projekts nebūs PPP (saskaņā ar *Eurostat* definīciju) un to reģistrēs valdības bilancē.

PPP vai koncesija

Atbilstoši *Eurostat* noteiktajai PPP definīcijai lielāko daļu ieņēmumu, ko Partneris ir tiesīgs gūt saskaņā ar līgumu, tas gūst tieši no valdības iestādes. Tas nav atkarīgs no tā, vai tā ir valdības

---

²⁶ Sk. EKS 2010 20.19.–20.34. punktu un *MGDD* 2016 I.2.4. nodaļu.

---

iestāde, kas rada pieprasījumu pēc aktīva vai to lieto (piemēram, slimnīcai, pamatojoties uz pieejamību, maksājumus veic valdības iestāde), vai lietotāji (piemēram, autoceļš, par kuru, pamatojoties uz pieprasījuma (ēnu ceļa nodeva), maksājumus veic valdības iestāde).

Ja Partneris lielāko ieņēmumu daļu gūst tieši no aktīva lietotājiem, *Eurostat* projektu uzskatīs par koncesiju, un statistisko uzskaiti vērtēs saskaņā ar citiem noteikumiem (kas neietilpst šīs rokasgrāmatas darbības jomā).

Ir svarīgi uzsvērt, ka *Eurostat* noteiktās PPP un koncesijas definīcijas attiecas tikai uz statistikas vajadzībām un var atšķirties no dalībvalstu lietotajām vai tirgū pieņemtajām definīcijām. Statistikas vajadzībām nosakot, vai līgums ir PPP vai koncesija, nav svarīgi, vai iepirkums ir veikts, līgums ir slēgts noteiktā veidā vai saskaņā ar noteiktiem valsts iekšējiem tiesību aktiem (piemēram, publisko iepirkumu tiesību aktiem vai koncesiju tiesību aktiem). Kā minēts ievadā, ja tas būs lietderīgi un vajadzīgi, *Eurostat* un *EPEC* apsvērs turpmāka kopīga darba veikšanu, lai sagatavotu vadlīnijas (līdzīgas šai rokasgrāmatai) par koncesiju statistisko uzskaiti.

Aktīva veids

Noteikumi paredz, ka PPP ietvaros tiek ieguldīts skaidri identificējamā un īpaši projektētā aktīvā. Acīmredzamos piemēros ietilpst ēkas un tādas konstrukcijas kā autoceļi, tilti un dzelzceļa/tramvaja/metro sliežu ceļi. *Eurostat* PPP definīcijā ietvertas arī situācijas, kad PPP aktīvs ir saistīts ar citu infrastruktūru un dažiem citiem neierastākiem projektiem,²⁷ tostarp, piemēram:

- autoceļu vai sliežu tīkla paplašināšanu;
- jaunu metro vai tramvaja līniju esošā metro/tramvaja sistēmā;
- sliežu ceļu caur tuneli, par kuru valdība ir noslēgusi atsevišķu standarta valsts būvdarbu līgumu;
- sliežu ceļu, kas tiks būvēts uz infrastruktūras (piemēram, tilta), par kuru veikts standarta iepirkums;
- slūžas un dambjus;
- platjoslas tīklus un informācijas tehnoloģijas sistēmas;
- transportlīdzekļu aprīkojumu (piemēram, ritošās daļas).

Eurostat PPP definīcijā tiek pieņemts, ka, būvējot jaunu aktīvu, atjaunojot vai rekonstruējot jau esošu aktīvu, Partnerim rodas ievērojami kapitālizdevumi. Lai gan Noteikumos ir minēti ievērojami kapitālizdevumi, *Eurostat* PPP definīcijā kapitālizdevumiem nav noteicis nekādu minimālo robežvērtību. Tomēr turpmāk ir skaidrotas konkrētas prasības, kas attiecas uz kapitālizdevumu apmēru projektos, kuri ietver aktīvu rekonstrukciju, atjaunošanu vai modernizāciju.

Esošu aktīvu rekonstrukcija, atjaunošana vai modernizācija

Projektus, kuros tiek rekonstruēts, atjaunots vai modernizēts kāds jau esošs aktīvs, uzskata par PPP, ja saskaņā ar līgumu Partnera kapitālizdevumu apmērs atbilst vismaz 50 % no šā aktīva vērtības pēc darbu pabeigšanas. Aktīva vērtību pēc darbu pabeigšanas var aprēķināt, saskaitot:

---

²⁷ Militārā aprīkojuma projekti ir ārpus Rokasgrāmatas darbības jomas. Īpaši noteikumi par militārā aprīkojuma statistisko uzskaiti ir sniegti EKS 2010 20.190.–20.192. punktā un *MGDD* II.5. daļā.

-
- kapitālizdevumus, kas radušies esošā aktīva būvniecības laikā (izsakot pašreizējās cenās un atņemot amortizācijas atskaitījumus);
  - visus kapitālizdevumus, kas saistīti ar esošo aktīvu un ir radušies līdz šim brīdim (izsakot pašreizējās cenās un atņemot amortizācijas atskaitījumus);
  - visus kapitālizdevumus, kas Partnerim radīsies saskaņā ar līgumu (par rekonstrukciju, renovāciju, modernizāciju vai jebkādiem jauniem komponentiem) līdz darbu pabeigšanai.

Ja Partnera kapitālizdevumi nerasniedz 50 % robežvērtību, projektu neuzskata par PPP un to reģistrēs valdības bilancē.

Aktīva saimnieciskās izmantošanas laiks / PPP līguma darbības termiņš

Noteikumos PPP tiek dēvētas par ilgtermiņa līgumiem. Praksē *Eurostat*, iespējams, apšaubīs, vai līgumu, kura kopējais darbības termiņš ir mazāks par 10 gadiem, statistikas vajadzībām jāuzskata par PPP. Tas rūpīgi apsvērs, vai šāda līguma būtība nebūs atbilstošāka parastiem valsts izdevumiem, nevis elementiem, kas tiek gaidīti no PPP.

No vienas puses, *Eurostat* PPP definīcija paredz, ka aktīva saimnieciskās izmantošanas laikam ir jābūt ilgākam par līguma darbības termiņu. Projekts, kurā pēc līguma darbības termiņa beigām sākotnējais aktīvs ir pilnībā jānomaina (piemēram, 20 gadu līgums par informācijas tehnoloģijas iekārtām, kuras mainīs ik pēc pieciem gadiem), parasti netiks uzskatīts par PPP, un tā statistiskās uzskaites novērtēšanai piemēros citus noteikumus.

No otras puses, *Eurostat* sagaida, ka PPP līguma darbības termiņš aptvers ievērojamu aktīva saimnieciskās izmantošanas laika daļu. Tas nozīmē, ka parasti *Eurostat* gaidīs, ka periods, kurā Partneris uztur vai uztur/ekspluatē aktīvu (darbības fāze), ietver vismaz vienu ciklu, kurā veic aktīva kapitālu apkopi vai nozīmīgu komponentu maiņu (piemēram, autoceļu virsmas vai ēkas apkures katli). Uz šā pamata līgumu, kura darbības fāze ir desmit gadi vai vairāk un kurš attiecas uz aktīvu ar vairāk nekā desmit gadu saimnieciskās izmantošanas laiku, *Eurostat* parasti (lielākajā daļā izmitināšanas, autoceļu vai dzelzceļa projektu) uzskatīs par PPP.

Ir vērts uzsvērt, ka projektos, kurus *Eurostat* uzskata par PPP, attiecība starp PPP līguma darbības termiņu un aktīva saimnieciskās izmantošanas laiku ietekmēs statistisko uzskaiti tikai tādā gadījumā, ja risku un atlīdzības novērtējums nav galīgs (sk. 4. nodaļu).

Partnera sniedzamo pakalpojumu darbības joma

Lai *Eurostat* uzskatītu projektu par PPP, Partnerim vismaz ir jābūt pienākumam uzturēt aktīvu līguma darbības termiņā, lai to darītu pieejamu Iestādei vai citiem galalietotājiem.

Projekti, kuros Partnerim nav jāveic aktīva uzturēšana vai ekspluatācija vai arī kuros šī uzturēšana vai ekspluatācija ir nenozīmīga, katrā atsevišķā gadījumā ir rūpīgi jāizvērtē, jo *Eurostat* parasti uzskatītu, ka šādi projekti ir atbilstošāki parastiem valsts izdevumiem.

Ir pakalpojumi, kurus *Eurostat* uzskata par sekundāriem aktīva uzturēšanā, un tas, ka to sniegšana ietilpst vai neietilpst līgumā noteiktajos Partnera pienākumos, neietekmē *Eurostat* viedokli par to, vai attiecīgais projekts ir PPP. *Eurostat* par sekundāriem uzskata, piemēram, šādus pakalpojumus:

-
- izmitināšanas projektos – ēdināšana, tīrīšana, šveicaru pakalpojumi, apsardze, ainavu veidošana, dekorēšana, atkritumu apsaimniekošana, veļas mazgāšana, kaitēkļu apkarošana, autostāvvietu apsaimniekošana un pakalpojumi, kas saistīti ar galveno aktīva lietojumu (piemēram, administratīvie, informācijas tehnoloģiju un sakaru pakalpojumi, izglītības pakalpojumi skolās un augstākajās mācību iestādēs, klīniskie pakalpojumi slimnīcās vai uzraudzības pakalpojumi brīvības atņemšanas iestādēs);
  - autoceļu projektos – reaģēšana ārkārtas situāciju / tehnisku atteikumu gadījumā, satiksmes regulēšana, norāžu izvietošana, apgaismojuma apsaimniekošana, ainavu veidošana, satiksmes uzraudzība un pārvaldība, satiksmes negadījumu uzraudzība un pārvaldība, laika apstākļu novērošana un attīrīšana no sniega;
  - citos transporta infrastruktūras projektos (piemēram, dzelzceļa vai tramvaju infrastruktūras projektos) – pārvadājumu pakalpojumu sniegšanas pārvaldība, tostarp pakalpojumu (braucienu biežumu un laiku) plānošana, satiksmes negadījumu uzraudzība un pārvaldība, apsardze un pārraudzība, kā arī soda kvīšu izrakstīšana.

Ieņēmumi, ko valdība saņēmusi no projekta

Eurostat neuzskata, ka projekts ir PPP, ja prognozētie ieņēmumi, ko finanšu izpildes dienā Iestāde (un/vai valdība kopumā) gūs no aktīva lietotājiem, pārsniegs 50 % no to maksājumu kopsummas, ko Iestāde prognozējusi samaksāt Partnerim līguma darbības laikā. Šādā gadījumā projekts jāreģistrē valdības bilancē. Turpretī, ja prognozētie Iestādes (un/vai valdības) ieņēmumi nesasniedz 50 % robežvērtību, *Eurostat* projektu uzskata par PPP.²⁸ Piemērojot šo 50 % pārbaudi, ir jāapzinās trīs turpmāk minētās lietas.

- Jāsalīdzina prognozēto ieņēmumu un prognozēto maksājumu neto pašreizējā vērtībā (finanšu izpildes dienā). Prognozētajiem ieņēmumiem ir jāatbilst visprecīzākajiem novērtējumiem, kādus Iestāde var veikt finanšu izpildes dienā.
- Ja PPP aktīvs veidos daļu no plašāka tīkla (piemēram, PPP projekts tramvaju līnijas vai metro sistēmas līnijas būvniecībai un uzturēšanai), praksē ieņēmumi, ko Iestāde (un/vai valdība kopumā) gūs no PPP aktīva lietotājiem, var nebūt viegli nodalāmi no ieņēmumiem, ko tā gūst no pārējā tīkla lietotājiem. Piemēram, lietotājiem var būt iespējams nopirkt biļeti vienam braucienam jebkurā tīkla daļā un var nebūt iespējams izsekot, kurā tīkla daļā konkrētā biļete tiek izmantota. Šādos gadījumos ir jāveic novērtējums, lai attiecinātu prognozētos ieņēmumus uz PPP aktīvu un lai piemērotu 50 % pārbaudi. Piemēram, ja pašlaik gada ieņēmumi no tīkla ir 100 miljoni EUR un ir prognozēts, ka pēc PPP aktīva pabeigšanas tie palielināsies līdz 120 miljoniem EUR, tad uz šo PPP aktīvu attiecināmajiem ieņēmumiem jābūt 20 miljoniem EUR.
- 50 % pārbaudi piemēro tai ieņēmumu daļai, kuru Iestāde (un/vai valdība kopumā) ir prognozējusi gūt no PPP aktīva, nevis tai peļņas daļai, kuru šī Iestāde (un/vai valdība kopumā) ir prognozējusi radīt no šiem ieņēmumiem.

Ir svarīgi norādīt, ka, ja PPP līguma darbības laikā mainās prognozēto ieņēmumu summa, ko Iestāde (un/vai valdība) plāno gūt no attiecīgā aktīva lietotājiem PPP līguma darbības laikā, ir jāapsver, vai šīs prognozēto ieņēmumu izmaiņas ietekmē sākotnējo slēdzienu par statistisko uzskaiti (sk. piezīmes 1. nodaļā par statistiskās uzskaites novērtēšanas laiku). Tas ir jādara, pat ja prognozēto ieņēmumu izmaiņu iemesls nav formālas izmaiņas PPP līgumā.

---

²⁸ Ņemiet vērā, ka šajā gadījumā prognozētie ieņēmumi ietekmēs statistisko uzskaiti (sk. 3. nodaļas 5.5. tematu).

---

3. nodaļa. PPP līgums

Pārskats

Dažādās dalībvalstīs, sektoros un projektos ļoti atšķiras PPP darījumos izmantotās komercstruktūras un līgumu noteikumi, kā arī to dokumentēšanas pieejas un stili.

Tā vietā, lai mēģinātu sniegt viedokli par atsevišķām līgumu klauzulām, kas tiek izmantotas saistībā ar PPP darījumiem, šajā nodaļā tiek apskatīti tipiska PPP darījuma pamattemati, sniegts kopsavilkums par tipiskākajām pieejām, kas tiek izmantotas ES, lai risinātu galvenos jautājumus saistībā ar katru no tematiem, un izklāstīts *Eurostat* viedoklis par katras šīs pieejas svarīgumu statistiskajā uzskaitē. Ērtības labad *Eurostat* piezīmes ir rakstītas *ar krāsainiem burtiem un slīprakstā*.

Kā jau minēts iepriekš, netiek apgalvots, ka Rokasgrāmata aptver visus iespējamus PPP līgumu noteikumus, kas var būt iekļauti atsevišķos PPP darījumos, taču tā aptver ES visbiežāk sastopamos noteikumus.

Turklāt ir svarīgi atgādināt, ka, kā tas noteikts ievadā, Noteikumi attiecas uz darījuma būtību, nevis formu. Tas nozīmē, ka:

- *Eurostat* paustais viedoklis par kādu no Rokasgrāmatā aprakstītajiem noteikumiem vienlīdz attieksies arī uz noteikumiem, kuriem ir tāda pati komerciālā ietekme, bet kuriem izmantots cits izstrādes mehānisms vai cita terminoloģija;
- lai gan Rokasgrāmatā var tikt pieņemts, ka noteikums tiek iekļauts PPP līgumos starp Iestādi un Partneri, *Eurostat* paustais viedoklis vienlīdz attieksies arī uz noteikumiem, kam ir tāda pati komerciālā ietekme, bet kas ir iekļauti citos dokumentos vai pamata tiesību aktos.

Turklāt, novērtējot PPP aktīva statistisko uzskaiti, ir svarīgi apskatīt visu vispārējās valdības sektorā klasificēto iestāžu riskus un atlīdzību, nevis tikai konkrēto PPP līgumu slēdzošās Iestādes riskus un atlīdzību. Tas ir īpaši norādīts šīs nodaļas 14. tematā, jo finansējums ir joma, kurā ir ļoti iespējams, ka PPP projektā ir iesaistīta cita valdības iestāde, kas nav Iestāde. Tomēr šis pats princips attiecas uz visiem PPP darījuma aspektiem. Daži piemēri:

- kad valdības iestāde ir viens no Partnera apakšuzņēmējiem, kas projektā veic būvniecību vai uzturēšanu (t. i., risku uzņemas valdības iestāde);
- kad valsts iestāde (kas klasificēta ārpus vispārējās valdības sektora) ir Partnera akcionārs un tai ir īpaša vienošanās par to, ka jebkāda uz PPP līguma pamata saņemtā peļņa tiek novirzīta valdības iestādei (t. i., atlīdzību saņem šī valdības iestāde).

Šajā nodaļā ir norādīts, vai PPP līguma noteikums ietekmē statistisko uzskaiti (kas nozīmē, ka PPP ir reģistrējama valdības bilancē), vai arī to neietekmē (kas nozīmē, ka attiecībā uz statistisko uzskaiti tas ir neitrāls noteikums). Ir vērts uzsvērt, ka:

- dažos gadījumos *Eurostat* piezīmēs ir minēts, ka PPP līguma noteikums neietekmē statistisko uzskaiti, ja tas atbilst attiecīgiem nosacījumiem vai ja tam ir noteikti elementi. Tātad noteikums ietekmētu statistisko uzskaiti, ja tas neatbilstu attiecīgajiem nosacījumiem vai ja tam nebūtu attiecīgo elementu;

-
- citos gadījumos *Eurostat* piezīmēs ir minēts, ka PPP līguma noteikums ietekmē statistisko uzskaiti, ja tam ir noteikti elementi. Tātad noteikums bez šiem elementiem neietekmētu statistisko uzskaiti.

Šajā nodaļā iekļautajās *Eurostat* piezīmēs ir norādīts arī tas, vai statistisko uzskaiti ietekmējošais noteikums statistiskajā uzskaitē ir VIDĒJI SVARĪGS, SVARĪGS vai ĻOTI SVARĪGS, vai arī tas pats par sevi ir pietiekams, lai PPP būtu reģistrējama valdības BILANCĒ. 4. nodaļā ir izskaidrots process, kuru *Eurostat* pēc tam īsteno, lai izdarītu slēdzienu par PPP statistisko uzskaiti.

---

1. temats. Projekta īstenošanas vieta

1.1. Projekta īstenošanas vietas identificēšana un iegūšana

Vairumā PPP projektu Iestādei ir pienākums identificēt vietu, kur aktīvs tiks būvēts un ekspluatēts. Ja Iestādei šī vieta (vai tās daļas) nepieder vai tā nav ieguvusi piekļuvi šai vietai (vai tās daļām) līdz PPP līguma parakstīšanas dienai, tad PPP līgumā parasti nosaka, ka Iestādei ir jāiegūst šīs vietas (vai tās daļu) īpašumtiesības vai piekļuve tai (vai tās daļām) noteiktā termiņā, lai Partneris varētu izpildīt savas saistības attiecībā uz projekta īstenošanu.

Dažos PPP līgumos projekta īstenošanas vietas vai piekļuves tai iegūšana ir Partnera pienākums (piemēram, projekti, kuros Partneris ir uzņēmies veikt īpašuma atsavināšanu) vai Iestādes un Partnera kopīgs pienākums.

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka tas, ka Iestāde saskaņā ar PPP līgumu pilnībā vai daļēji uzņemas atbildību un/vai risku par projekta īstenošanai nepieciešamās vietas īpašumtiesību vai piekļuves tai iegūšanu, neietekmē statistisko uzskaiti.

1.2. Projekta īstenošanas vietas īpašumtiesības un Partnera tiesības piekļūt projekta īstenošanas vietai

Parasti gan īstenošanas vietas, gan aktīva īpašumtiesības PPP līguma darbības laikā (un arī pēc tā beigām) paliek Iestādei, un Iestāde Partnerim piešķir tiesības piekļūt šai vietai un aktīvam. Piekļuves tiesību juridiskā forma dažādos projektos atšķiras, bet visbiežāk ir sastopamas šādas formas:

- nomas;
- atļaujas (piemēram, būvēt tiltu pāri automaģistrālei);
- līgumiskās tiesības (piemēram, noteiktas pašā PPP līgumā vai atsevišķā licences līgumā).

Partnera atbildība parasti attiecas tikai uz šo vietas/aktīva piekļuves tiesību īstenošanu, ciktāl tas ir nepieciešams, lai Partneris izpildītu savas saistības un īstenotu savas tiesības saskaņā ar PPP līgumu.

Dažos retos gadījumos Partnerim nodod projekta īstenošanas vietas un aktīva likumīgās īpašumtiesības. Šajos gadījumos Iestādei dažreiz ir iespēja atpirkt vietu/aktīvu, ja PPP līguma darbība tiek izbeigta pirms termiņa vai tad, kad beidzas tā darbība.

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka

- *tas, ka Iestāde PPP līguma darbības laikā saglabā vietas un aktīva likumīgās īpašumtiesības;*
- *Partnerim piešķirto piekļuves tiesību juridiskā forma;*

-
- tas, ka Partnerim tiek piešķirtas tikai tādas piekļuves tiesības, kādas tam ir nepieciešamas, lai tas īstenotu savas tiesības un izpildītu savas saistības saskaņā ar PPP līgumu,

neietekmē statistisko uzskaiti.

Eurostat piezīmēs par 13.2. tematu ir paskaidrots, cik svarīgi saistībā ar statistisko uzskaiti ir noteikumi, kas attiecas uz aktīva īpašumtiesībām pēc PPP līguma darbības termiņa beigām.

---

2. temats. Aktīva projektēšana un būvniecība

2.1. Atbildība par projektēšanu

Vairumā gadījumu saskaņā ar PPP līgumu Partneris uzņemas atbildību par aktīva projektēšanu atbilstoši Iestādes specifikācijām. Iestādes specifikācijā var būt iekļauti aktīva plāna aspekti, kas nozīmē, ka praksē Partnera veicamais projektēšanas apjoms ir atkarīgs no tā, cik sīki Iestāde ir izstrādājusi plānu.

Retākos gadījumos lielāko daļu projektēšanas veic Iestāde pirms PPP līguma parakstīšanas.

Parasti PPP līgums Iestādei dod tiesības pārskatīt, komentēt vai apstiprināt Partnera projektu (vai noteiktus tā aspektus), kad tas ir izstrādāts. Parasti Iestādes piezīmes vai apstiprinājums neatceļ vai nemazina Partnera pienākumu nodrošināt, ka aktīvs tiek būvēts un darīts pieejams atbilstoši PPP līgumā noteiktajiem standartiem.

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka tas, cik lielā mērā Iestāde izstrādā, pārskata vai apstiprina aktīva projektu, neietekmē statistisko uzskaiti. Tomēr jebkāds risks, ko Iestāde saskaņā ar PPP līgumu uzņemas saistībā ar

- *būvdarbu aizkavēšanos vai nepilnībām;*
- *palielinātām būvniecības vai uzturēšanas/pamatdarbības izmaksām;*
- *darbības traucējumiem,*

kas var rasties plāna dēļ, ietekmē statistisko uzskaiti un ir SVARĪGS jautājums.

2.2. Atbildība par būvniecību

Saskaņā ar PPP līgumā parasti izmantoto pieeju būvniecībai:

- Partneris ir atbildīgs par aktīva būvniecības pabeigšanu noteiktā termiņā. Dažos gadījumos Partneris ir tiesīgs saņemt papildu atlīdzību (vai nu maksājuma veidā vai sākot saņemt pamatdarbības maksājumus agrāk, nekā tas bija paredzēts), ja būvniecība tiek pabeigta pirms termiņa. Dažos gadījumos Partnerim ir jāmaksā Iestādei līgumsods, ja būvniecības pabeigšana aizkavējas;
- Partneris uzņemas atbildību par atļauju un pilnvaru iegūšanu, ciktāl tas var ietekmēt šo procesu (Iestāde uzņemas atbildību par atļaujām un pilnvarām, kuru iegūšana ir atkarīga no Iestādes rīcības un/vai kuras nevar iegūt Partneris, un uzņemas ar to iegūšanu saistīto risku);
- Partneris uzņemas atbildību par aktīva būvniecību atbilstoši Iestādes specifikācijām un saskaņā ar atbilstošajiem tiesību aktiem, nozares standartiem un labu praksi;
- Partneris uzņemas atbildību par visu tā būvniecības piegādes ķēdē iesaistīto pušu (piemēram, projektētāji un būvniecības apakšuzņēmēji) darbības rezultātiem. Dažreiz PPP līgumā norāda nosacījumus piegādes ķēdē iesaistīto personu nolīgšanai (piemēram, nolīgšanai jānotiek atklātā konkursā, nolīgšanai jānotiek saskaņā ar taisnīgiem maksājumu nosacījumiem);

-
- Iestādei ir tiesības uzraudzīt būvdarbu virzību un kvalitāti un pieprasīt, lai Partneris novērs neatbilstības;
  - aktīva pabeigšanu novērtē atbilstoši objektīviem kritērijiem, kas noteikti PPP līgumā (sk. turpmāk 2.3. tematu);
  - parasti ir noteikti daži konkrēti apstākļi, kuros Partneris var lūgt atvieglojumus un/vai kompensāciju par aizkavēšanos un paaugstinātām izmaksām, zaudētiem ieņēmumiem un/vai izmaiņām projekta riska profilā tādu gadījumu dēļ (sk. 6. tematu), kas rodas aktīva būvniecības laikā (būvniecības fāzē).

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka iepriekš aprakstītā parastā pieeja atbildībai par būvniecību **neietekmē statistisko uzskaiti**. Īpaši Eurostat uzskata, ka:*

- *paredzot (vai neparedzot), ka Partnerim jāmaksā līgumsods Iestādei gadījumā, ja tas savlaicīgi nepabeidz būvniecību, **neietekmē statistisko uzskaiti**;*
- *paredzot (vai neparedzot), ka Iestādei ir jāmaksā Partnerim (proporcionāla) papildu atlīdzība, ja tas aktīva būvniecību pabeidz pirms termiņa, **neietekmē statistisko uzskaiti**;*
- *noteikumi, saskaņā ar kuriem Iestādei ir jāuzņemas atbildība par atļaujām un pilnvarām, kuru iegūšana atkarīga no Iestādes rīcības un/vai kuras nevar iegūt Partneris (tādu iemeslu dēļ, kas nav saistīti ar neizpildi), un saistītais risks, **neietekmē statistisko uzskaiti**.*

Tomēr, apskatot būvniecības risku nodošanu, ir svarīgi ņemt vērā Eurostat viedokli par trīs saistītiem jautājumiem: par 2.3. tematu jeb par būvdarbu pabeigšanas pārbaudēm, par 5.1. tematu jeb pamatdarbības maksājumu sākšanu un par 6. tematu jeb apstākļiem, kādos Partneris var pieprasīt atvieglojumus un/vai kompensāciju.

2.3. Būvniecības pabeigšana

PPP līgumos tiek noteikti objektīvi kritēriji, kurus izmanto, lai noteiktu, vai aktīva būvniecība ir pabeigta. Izpildot šos kritērijus, parasti Partneris iegūst tiesības sākt saņemt regulārus maksājumus (pamatdarbības maksājumus) no Iestādes, kuru apmērs ir atkarīgs no aktīva un/vai ar to saistīto pakalpojumu pieejamības un/vai pieprasījuma pēc tiem (sk. 4. tematu). Šie kritēriji var būt ļoti tehniski un ievērojami atšķirties katrā projektā.

Arī tas, kā nosaka atbilstību būvniecības pabeigšanas kritērijiem, atšķiras katrā projektā. Dažos projektos pabeigšanu apstiprina viena no pusēm (parasti tā ir Iestāde), un jebkurus strīdus izskata PPP līgumā noteiktajā strīdu izšķiršanas procedūrā. Citos projektos ieceļ neatkarīgu trešo personu, lai apstiprinātu, ka aktīvs atbilst pabeigšanas kritērijiem. Neatkarīgi no izmantotā procesa apstiprinājums saskaņā ar PPP līgumu par aktīva atbilstību pabeigšanas kritērijiem nenovērš un nemazina risku, ko Partneris ir uzņēmis par (atbilstoši projektēta un būvēta) aktīva atbilstību līgumā noteiktajiem standartiem attiecībā uz darbības fāzi.

Dažos projektos PPP līgumā nosaka, ka aktīva būvniecība tiks pabeigta vairākās fāzēs. Šādā gadījumā Partneris sāk saņemt pamatdarbības maksājumus tad, kad uzskata, ka pirmā fāze atbilst attiecīgajiem pabeigšanas kritērijiem, un pamatdarbības maksājumu apmērs palielinās, kad par pabeigtām uzskata arī turpmākās fāzes.

Eurostat piezīmes

Eurostat viedoklis par iepriekš aprakstīto pieeju būvniecības pabeigšanai ir šāds:

- *process, kurā nosaka, vai aktīvs atbilst pabeigšanas kritērijiem (kā arī vai par to jāvienojas vai arī tas jākonstatē pusēm vai arī kādai neatkarīgai trešai pusei), **neietekmē statistisko uzskaiti**;*
- *konkrēti kritēriji, kurus izmanto, lai lemtu par to, vai aktīva būvniecība ir pabeigta, **neietekmē statistisko uzskaiti, ja** šie kritēriji ir i) objektīvi un skaidri noteikti PPP līgumā (t. i., tie nav atstāti atvērti kādas puses ziņā vai turpmākām pušu apspriedēm); ii) pamatoti (t. i., saskaņā ar tiem aktīvam ir jābūt tādā stāvoklī, lai to varētu lietot Iestāde vai galalietotāji). Citos gadījumos šis jautājums ir **SVARĪGS** statistiskajā uzskaitē;*
- *noteikumi par aktīva pabeigšanu vairākās fāzēs, kam atbilstoši vairākās fāzēs tiek sākti pamatdarbības maksājumi, **neietekmē statistisko uzskaiti, ja** i) katra fāze ir saistīta ar kādu aktīva komponentu, kuru (Iestāde vai galalietotāji) tiešām var lietot atsevišķi, un ii) ar katru fāzi saistīto pamatdarbības maksājumu daļas attiecība nav lielāka par šīs fāzes kapitālizmaksu daļas attiecība pret visa aktīva kapitālizmaksām. Citos gadījumos šis jautājums ir **SVARĪGS** statistiskajā uzskaitē.*

Tomēr, apskatot būvniecības risku nodošanu, ir svarīgi ņemt vērā Eurostat viedokli par diviem saistītiem jautājumiem: par 5.1. tematu jeb pamatdarbības maksājumu sākšanu un 6. tematu jeb apstākļiem, kādos Partneris var pieprasīt atvieglojumus un/vai kompensāciju.

2.4. Nebūtisku nepilnību novēršana

PPP līgumos bieži nosaka, ka var uzskatīt, ka aktīvs atbilst pabeigšanas kritērijiem, pat ja joprojām nav pabeigti nebūtiski būvniecības aspekti (parasti tos dēvē par nebūtiskām nepilnībām).

Parasti Partnerim ir pienākums noteiktā termiņā novērst visas nebūtiskās nepilnības.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka noteikumi, saskaņā ar kuriem var konstatēt aktīva atbilstību pabeigšanas kritērijiem arī tad, ja tam vēl nav novērstas nebūtiskas nepilnības, **neietekmē statistisko uzskaiti, ja** šo nebūtisko nepilnību novēršana neietekmē aktīva pieejamību. Citos gadījumos šis jautājums ir **SVARĪGS** statistiskajā uzskaitē.*

2.5. Iestādei radušos izmaksu atlīdzināšana, ko veic Partneris

Dažos projektos PPP līgums paredz, ka Partneris maksā Iestādei summu, kas sedz izmaksas, kuras Iestādei radušās saistībā ar projekta sagatavošanu līdz finanšu izpildes dienai (piemēram, saistībā ar projekta īstenošanas vietas izpēti vai tās sagatavošanas darbu veikšanu).

Eurostat piezīmes

---

*Eurostat uzskata, ka noteikumi, saskaņā ar kuriem Partnerim ir jāveic šādi maksājumi Iestādei, **neietekmē statistisko uzskaiti, ja** šie maksājumi attiecas uz skaidri identificējamām izmaksām, kas Iestādei radušās tiešā saistībā ar projektu. Citos gadījumos šis jautājums ir **SVARĪGS** statistiskajā uzskaitē.*

2.6. Partnera izpildes garantijas

Dažos PPP līgumos Partnerim ir jāsniedz Iestādei trešās puses garantija par Partnera vai tā galveno apakšuzņēmēju būvniecības saistību izpildi. Šo garantiju var sniegt, piemēram, banka vai uzņēmums, kam pieder Partnera pašu kapitāla daļa.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka izpildes garantiju sniegšana Iestādei **neietekmē statistisko uzskaiti.***

---

3. temats. Aktīva ekspluatācija un uzturēšana

3.1. Atbildība par ekspluatāciju un uzturēšanu

Dažādos sektoros un projektos tiek izmantotas ļoti atšķirīgas prakses, lai noteiktu Partnera sniedzamo uzturēšanas un/vai ekspluatācijas pakalpojumu darbības jomu.

Šīs atšķirības ilustrē šādi piemēri:

- dažos autoceļu projektos Partnerim ir jābūt pirmajam, kas reaģē gadījumos, kad transportlīdzekļiem rodas tehniskas problēmas, turpretī citos projektos pienākumu sniegt šo pakalpojumu saglabā Iestāde (un iespējams slēdz apakšuzņēmuma līgumu ar kādu trešo pusi);
- dažos izmitināšanas projektos (piemēram, skolas un slimnīcas) Partnerim ir jāsniedz ēdināšanas, tīrīšanas, apsardzes un/vai veļas mazgāšanas pakalpojumi (un dažos gadījumos pat klīniskie pakalpojumi), turpretī citos – Partnerim ir tikai jāveic aktīva uzturēšana;
- dažos projektos Iestāde uzņemas atbildību par dažu aktīva komponentu vai Partnera nodrošinātā aktīva aprīkojuma (piemēram, ēdināšanas aprīkojuma skolā vai medicīniskā aprīkojuma slimnīcā) uzturēšanu un/vai nomaiņu.

Eurostat piezīmes

Kā norādīts 2. nodaļā, lai projektu Noteikumu vajadzībām uzskatītu par PPP, Partnerim vismaz ir jābūt pienākumam uzturēt aktīvu atbilstošā stāvoklī līguma darbības laikā, lai to darītu pieejamu Iestādei vai citiem galalietotājiem.

*Šādā gadījumā tas, ka Partnera pienākumos ietilpst vai neietilpst pakalpojumi, kas ir sekundāri salīdzinājumā ar aktīva uzturēšanu, **neietekmē statistisko uzskaiti**. 2. nodaļā ir minēti to pakalpojumu piemēri, kurus Eurostat uzskata par sekundāriem.*

*Eurostat uzskata, ka tas, ka Iestāde uzņemas pienākumu uzturēt un/vai nomainīt kādu aktīva komponentu, **ietekmē statistisko uzskaiti** un ir statistiskajā uzskaitē SVARĪGS jautājums.*

*Tas, ka Iestāde uzņemas pienākumu uzturēt un/vai nomainīt jebkādu aprīkojumu, kuru ir nodrošinājis Partneris, bet kas citādi neietilpst Partnera pienākumos un nav saistīts ar aktīva pieejamību, **neietekmē PPP statistisko uzskaiti**. Tomēr, lai novērtētu paša aprīkojuma vai tā finansēšanas pasākumu statistisko uzskaiti, var būt nepieciešama atsevišķa analīze (sk. piezīmes 1. nodaļā).*

3.2. Ekspluatācijas un uzturēšanas standarti

PPP līgumi nosaka standartus, saskaņā ar kuriem Partnerim ir jāekspluatē un jāuztur aktīvs. Dažādos projektos var ievērojami atšķirties gan konkrētie standarti, gan sekas, kas iestājas, ja Partneris tos neizpilda. Tomēr tādu neizpildes gadījumu sekas, kuru dēļ aktīvs nav pieejams lietošanai, ir samazināti pamatdarbības maksājumi (sk. 4. tematu).

Parasti PPP līgumos nosaka kārtību, kādā tiek regulāri uzraudzīts, vai Partneris izpilda attiecīgos standartus, un ziņots par to. Lai gan var ievērojami atšķirties dažādos līgumos

---

noteiktā sīki izstrādātā kārtība (tostarp uzraudzības un ziņošanas biežums un metodoloģija), vairums līgumu paredz, ka Partnerim ir pašam jāziņo par sevi un ka Iestādei ir tiesības veikt papildu uzraudzību un/vai auditēt Partnera ziņojumus.

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka:

- *standartos, atbilstoši kuriem Partnerim ir jāveic aktīva ekspluatācija un uzturēšana, ir jānorāda vismaz apstākļi, kādos šo aktīvu tiešām var lietot;*
- *kārtībai, kādā tiek uzraudzīts, vai Partneris izpilda šos standartus, un ziņots par to, jābūt tādai, lai Iestāde varētu Partnerim noteikt sankcijas par prasību neizpildi (sīkāku informāciju sk. 4. tematā).*

*Tāds PPP līgums, kas neatbilst nevienam no šiem nosacījumiem, **ietekmē statistisko uzskaiti**, un šo PPP automātiski reģistrē valdības BILANCĒ.*

3.3. Uzturēšanas plāns

PPP līgumos tiek prasīts, ka Partnerim ir jāveic gan plānotā uzturēšana, gan avārijas remonts, lai nodrošinātu aktīva atbilstību noteiktajiem standartiem.

Lielākajā daļā PPP līgumu noteikts, ka plānotā uzturēšana ir jāveic atbilstoši saskaņotam plānam vai programmai. Partneris regulāri atjaunina uzturēšanas plānu vai programmu un iesniedz to Iestādei apstiprināšanai.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka noteikumi, saskaņā ar kuriem Iestāde ir tiesīga apstiprināt uzturēšanas plānus vai programmas, **neietekmē statistisko uzskaiti**, ja tiek izpildīti šādi nosacījumi:*

- *Iestādes apstiprinājums nemazina un neatceļ Partnera atbildību par aktīva vai sniegto pakalpojumu nepilnībām. Citos gadījumos šis jautājums ir SVARĪGS statistiskajā uzskaitē;*
- *PPP līgumā Partnerim nav noteikts pienākums uzņemties uzturēšanas izmaksas plānotajā laikā, ja tas var pierādīt, ka uzturēšanas atlikšana negatīvi neietekmēs aktīva stāvokli, pakalpojumus vai aktīva izmantošanu, ko veic Iestāde vai galalietotāji. Citos gadījumos šis jautājums ir VIDĒJI SVARĪGS statistiskajā uzskaitē.*

3.4. Uzturēšanas fonds

Mazākajā daļā PPP līgumu Partnerim nosaka pienākumu rezervēt naudu, lai finansētu turpmākās uzturēšanas saistības. Šis pienākums, kuru var piemērot Iestāde, atšķiras no prasības veidot uzturēšanas naudas rezerves, ko Partnerim nosaka finansētāji.

Dažos PPP līgumos Iestādei paredz tiesības saņemt daļu no finanšu ietaupījumiem, ko Partneris rada, efektīvi pārvaldot uzturēšanas risku. Piemēram, Iestāde var būt tiesīga saņemt daļu no ietaupījumiem, ja faktiskās izmaksas, kas rodas Partnerim, uzturot aktīvu noteiktajiem standartiem atbilstošā stāvoklī (ko novērtē pēc noteiktiem intervāliem vai PPP līguma darbības termiņa beigās), ir zemākas nekā izmaksas, kas tika prognozētas, parakstot PPP līgumu.

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka noteikumi, saskaņā ar kuriem Partnerim ir jāveido uzturēšanas fonds, ietekmē statistisko uzskaiti, ja PPP līgums paredz arī to, ka Iestāde:

- *uzņemas ar šo fondu saistīto risku, piemēram, tajā veicot iemaksas, lai segtu faktiskās uzturēšanas izmaksas (šajā gadījumā šis jautājums ir SVARĪGS statistiskajā uzskaitē); vai*
- *saņem ar šo fondu saistītu atlīdzību, piemēram, saņemot daļu no fonda līdzekļu pārpalikuma vai visus šos līdzekļus, ja Partnera aktīva uzturēšanas izmaksas ir mazākas, nekā tika prognozēts (šajā gadījumā PPP automātiski reģistrē valdības BILANCĒ).*

Neatkarīgi no īpašajiem noteikumiem par uzturēšanas fondiem visi pārējie mehānismi, kas Iestādei paredz tiesības uz daļu no finansiālajiem ietaupījumiem, kas radušies Partnera īstenotās uzturēšanas riska pārvaldības dēļ (piemēram, saņemot visus ietaupījumus vai daļu no tiem, ja Partnerim faktiski rodas zemākas uzturēšanas izmaksas, nekā tas tika gaidīts), ietekmē statistisko uzskaiti, un PPP automātiski reģistrē valdības BILANCĒ.

3.5. Partnera izpildes garantijas

Dažos PPP līgumos Partnerim ir jāsniedz Iestādei trešās puses garantija par Partnera vai tā galveno apakšuzņēmēju ekspluatācijas un uzturēšanas saistību izpildi. Šo garantiju var sniegt, piemēram, banka vai uzņēmums, kam pieder Partnera pašu kapitāla daļa.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka izpildes garantiju sniegšana Iestādei **neietekmē statistisko uzskaiti.***

3.6. Personāla komplektēšanas jautājumi

Bieži PPP līgumos iekļauj noteikumus par personālu, kas būs iesaistīts Partnera veiktajā projekta īstenošanā. Šie noteikumi var aptvert dažādus jautājumus, tostarp:

- *katras puses tiesības un pienākumus saistībā ar personāla pārcelšanu citā amatā saskaņā ar attiecīgajiem tiesību aktiem gan PPP līguma darbības laikā, gan darbības termiņa beigās;*
- *katras puses tiesības un pienākumus saistībā ar nodarbinātības un pensijas tiesību aizsardzību gan tam personālam, kas tiek pārcelts darbā Partnera uzņēmumā, gan jaunpieņemtajam personālam;*
- *saistības personāla pensiju jomā;*
- *prasības attiecībā uz noteiktu kvalifikāciju un prasmēm, kā arī uz projekta īstenošanā iesaistīto personu atbilstību kritērijiem;*
- *informācijas sniegšanu saistībā ar projekta īstenošanā iesaistīto personālu.*

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka noteikumi par personāla komplektēšanas jautājumiem, kas saistīti ar projekta īstenošanu, **neietekmē statistisko uzskaiti.***

---

4. temats. Maksājumu mehānisms

A. PPP LĪGUMI, KAS PAREDZ UZ PIEEJAMĪBU BALSTĪTUS MAKSĀJUMUS

4.1. Pamatdarbības maksājumu struktūra

Maksājumu mehānismiem, kas balstīti uz pieejamību, parasti piemēro vienu no divām pieejām. Pirmajā pieejā iepriekš nosaka pamatdarbības maksājumus, kas atbilst 100 % aktīva pieejamības un pakalpojumu izpildei 100 % apmērā, un koriģēt šo summu, ņemot vērā:

- indeksāciju (sk. 5.4. tematu);
- pastarpinātās izmaksas (sk. 5.9. tematu);
- atskaitījumus aktīva komponentu nepieejamības dēļ (sk. 4.2.–4.8. tematu);
- atskaitījumus neapmierinošas pakalpojumu izpildes dēļ (sk. 4.2.–4.8. tematu).

Otrajā pieejā pamatdarbības maksājumus nosaka pakāpeniski, pamatojoties uz to aktīva komponentu skaitu (piemēram, telpas ēkā vai autoceļa posmi), kas ir darīti pieejami, un pēc tam koriģēt šo summu, ņemot vērā:

- indeksāciju (sk. 5.4. tematu);
- pastarpinātās izmaksas (sk. 5.9. tematu);
- atskaitījumus neapmierinošas pakalpojumu izpildes dēļ (sk. 4.2.–4.8. tematu).

Ērtības labad atlikušajā 4. temata daļā tiek pieņemts, ka tiek izmantota pirmā pieeja, bet tie paši principi jāattiecinā arī uz otro pieeju.

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka tas, kura no abām iepriekš aprakstītajām uz pieejamību balstītu maksājumu mehānismu struktūrām tiek izmantota, neietekmē statistisko uzskaiti.

4.2. Korekcijas nepieejamības un neapmierinošas pakalpojumu izpildes dēļ

PPP līgumos iekļauj noteikumus, kas ļauj koriģēt pamatdarbības maksājumus, ja aktīvs nav pieejams vai (vairumā gadījumu) ja Partnera pakalpojumu izpilde ir neapmierinoša.

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka PPP līgumā noteiktais mehānisms, kas ļauj koriģēt pamatdarbības maksājumus aktīva nepieejamības un/vai neapmierinošas pakalpojumu izpildes dēļ, pats par sevi neietekmē statistisko uzskaiti, ja tiek izpildīti šādi nosacījumi:

- *ja aktīvs nav pieejams vai pakalpojumu izpilde ir neapmierinoša, atskaitāmo apmēru var noteikt objektīvi, piemērojot PPP līguma noteikumus (t. i., atskaitījuma apmērs netiek atstāts kādas puses ziņā vai turpmākām pušu apspriedēm katrā atsevišķā gadījumā);*

-
- ja atskaitījuma apmērs ir pienācīgi noteikts, to var piemērot, pusēm par to papildus neapspriežoties.²⁹

Ja nav izpildīts kāds no šiem nosacījumiem, PPP tiek automātiski reģistrēta valdības BILANCĒ.

4.3. Pieejamības/nepieejamības noteikšana

Parasti atsevišķu aktīva komponentu pieejamību (vai nepieejamību) novērtē, pamatojoties uz PPP līgumā noteiktajiem pieejamības standartiem. Pieejamība dažādos līgumos tiek definēta ļoti atšķirīgi – dažos definīcijas var būt ļoti vispārīgas (piemēram, autoceļam ir jābūt atvērtam satiksmei un brīvam no šķēršļiem), bet citos tās var būt ļoti konkrētas (piemēram, gaisa temperatūrai skolas mācību telpā jābūt robežās no x līdz y , apgaismojuma līmenim – no x līdz y). Pamatdarbības maksājumiem piemēro atskaitījumus, kas parāda neatbilstību šiem standartiem (t. i., aktīva nepieejamību).

Dažos PPP līgumos ir iekļauti noteikumi par:

- izrietošu nepieejamību, kad, lai arī aktīva komponents atbilst pieejamības prasībām, tas automātiski tiek uzskatīts par nepieejamu, jo nav pieejami citi noteikti šā aktīva komponenti (piemēram, baseinu uzskata par nepieejamu, ja nav pieejamas baseina ģērbtuves);
- visa aktīva nepieejamību, kad visu aktīvu automātiski uzskata par nepieejamu, ja nav pieejami noteikti tā komponenti vai noteikta aktīva daļa (piemēram, uzskata, ka visa slimnīca nav pieejama, ja nav pieejamas operāciju zāles, un ka visa skola nav pieejama, ja nav pieejami x % mācību telpu).

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka līguma standartos, kurus izmanto, lai definētu un novērtētu aktīva pieejamību, ir jānorāda vismaz apstākļi, kādos šo aktīvu tiešām var lietot. PPP līgums, kurā nav iekļauta šim kritērijam atbilstoša pieejamības noteikšanas kārtība, **ietekmē statistisko uzskaiti**, un PPP automātiski reģistrē valdības BILANCĒ.*

*Eurostat uzskata, ka iepriekš aprakstītie noteikumi par izrietošu nepieejamību un visa aktīva nepieejamību **neietekmē statistisko uzskaiti**.*

4.4. Pakalpojumu izpildes noteikšana

Vairumā PPP līgumu papildus pieejamības standartiem iekļauj arī prasības attiecībā uz Partnera pakalpojumu izpildes kvalitāti un atskaitījumu piemērošanu pamatdarbības maksājumiem gadījumā, ja netiek izpildītas dažas vai visas šīs prasības.

Dažas no šīm prasībām var būt cieši saistītas ar Partnera pienākumu nodrošināt aktīva pieejamību (piemēram, pienākumu reaģēt noteiktā laika posmā, ja rodas nepieciešamība veikt uzturēšanu). Citas prasības var būt vispārīgākas (piemēram, prasība sniegt Iestādei ikmēneša ziņojumus).

---

²⁹ Eurostat apzinās, ka, iespējams, lielākajā daļā PPP līgumu noteikumi par atskaitījumiem tiek formulēti, Iestādei paredzot tiesības (nevis pienākumu) piemērot atskaitījumus no pamatdarbības maksājumiem. Lietotājiem jāņem vērā, ka Eurostat gaida, ka praksē Iestāde atskaitījumus piemēros vienmēr, kad tie jāveic saskaņā ar PPP līgumu.

Daži pienākumi ir jāveic regulāri, un tāpēc regulāri tiek novērtēti, kā tie tiek veikti (piemēram, pienākums sniegt Iestādei ikmēneša ziņojumu). Citus pienākumus veic un novērtē konkrētos gadījumos (piemēram, reaģēšana uz uzturēšanas pieprasījumiem).

Bieži vien PPP līgumi nosaka, ka pamatdarbības maksājumi ir veicami, pamatojoties tikai uz atbilstību pieejamības standartiem, un neparedz atskaitījumus neapmierinošas pakalpojumu izpildes dēļ.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka līgumu prasības, kuras izmanto, lai definētu un novērtētu pakalpojumu izpildes kvalitāti (pretstatā aktīva pieejamībai) **neietekmē statistisko uzskaiti, ja attiecīgajā PPP līgumā ir paredzēta efektīva pieejamības noteikšanas kārtība. Eurostat uzskata, ka PPP līgumā ir iekļauta efektīva pieejamības noteikšanas kārtība, ja pieejamības standartos ir norādīti vismaz tie apstākļi, kādos attiecīgo aktīvu tiešām var lietot (kā skaidrots 4.3. tematā), un aktīva nepieejamības gadījumā Partnerim ir paredzēts piemērot sankcijas, veicot atbilstošus atskaitījumus no pamatdarbības maksājumiem (kā skaidrots 4.6. un 4.7. tematā).***

*Eurostat uzskata, ka līgums, kurā pamatdarbības maksājumi veidoti saskaņā ar šajā rokasgrāmatā minētajiem principiem, pamatojoties tikai uz pieejamību, un kurā nav iekļauti papildu noteikumi par pakalpojumu izpildes novērtēšanu un/vai atskaitījumu veikšanu neapmierinošas pakalpojumu izpildes dēļ, **neietekmē statistisko uzskaiti.***

*Tādēļ lietotāji ievēros, ka daudzi 4.6. un 4.7. tematā minētie noteikumi par maksājumu mehānismiem **neietekmē statistisko uzskaiti, ciktāl tie attiecas uz pakalpojumu izpildes kvalitāti (pretstatā aktīva pieejamībai).***

4.5. Pieejamības un izpildes novērtēšana

Parasti PPP līgumos nosaka kārtību, kā tiek regulāri uzraudzīta aktīva pieejamība un pakalpojumu izpildes atbilstība attiecīgajiem standartiem un kā par to tiek ziņots. Dažādos līgumos var ievērojami atšķirties dažādi šīs procedūras aspekti (tostarp novērtēšanas un ziņošanas biežums un metodoloģija), bet vairumā gadījumu Partnerim ir jāziņo pašam un Iestādei ir tiesības veikt papildu uzraudzību un/vai auditēt Partnera ziņojumu.

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka līgumos ir jānosaka tāda kārtība aktīva pieejamības un pakalpojumu izpildes uzraudzībai un ziņošanai par to, lai neizpildes gadījumā Iestāde varētu Partnerim piemērot sankcijas.

*Ja maksājumu mehānisma pamatā ir tāda uzraudzības un ziņošanas kārtība, saskaņā ar kuru Iestādei ir uzraudzības vai audita (un apstrīdēšanas) tiesības, tad konkrētā procedūra vai metodoloģija, kas tiek izmantota uzraudzībai un ziņošanai, **neietekmē statistisko uzskaiti.** Savukārt, ja maksājumu mehānisms balstās uz paša Partnera ziņojumiem un Iestādei nav tiesību veikt uzraudzību vai auditu (un apstrīdēt) Partnera ziņojumus, tas **ietekmē statistisko uzskaiti un ir SVARĪGS jautājums.***

4.6. Apmēra noteikšana atskaitījumiem, kas saistīti ar pieejamību un izpildi

PPP līgumos izmanto dažādas pieejas un dažādus mehānismus, lai noteiktu apmēru atskaitījumiem, kas veikti nepieejamības vai neapmierinošas pakalpojumu izpildes dēļ.

Šajā 4.6. tematā ir aprakstīti daži no biežāk izmantotajiem mehānismiem (vai nu atsevišķi vai apvienojumā ar citiem mehānismiem), lai kalibrētu maksājumu mehānismu un noteiktu finansiālo ietekmi uz Partneri (un risku, kas tam rodas), ja Partneris neizpilda PPP līgumā noteikto.

4.6.1. Atskaitījumi nepieejamības dēļ

Atskaitījumus nepieejamības dēļ parasti nosaka atbilstoši ietekmētajam aktīva komponentam vai komponentiem. Bieži svērumus piemēro atsevišķiem aktīva komponentiem un dažādiem periodiem, lai parādītu, cik svarīgi tie ir Iestādei un citiem galalietotājiem.

Nepieejamības gadījumā atskaitījuma apmēru nosaka atkarībā no nepieejamo komponentu skaita, to nepieejamības ilguma un svērumiem, kas noteikti šiem komponentiem dažādos nepieejamības perioda brīžos. Dažās jomās un/vai periodos svērums var būt 0 %.

Dažreiz Partnera stimuls izpildīt līguma saistības tiek stiprināts, piemērojot svērumus, lai iegūtu atskaitījumus, kas pārsniedz (vai ir nesamērīgi ar) pamatdarbības maksājumu nosacīto vērtību (piemēram, divu nedēļu ilgas nepieejamības dēļ noteiktie atskaitījumi atbilst viena mēneša pamatdarbības maksājumiem). Šādā gadījumā bieži nosaka maksimālo atskaitījumu apmēru, lai nodrošinātu, ka Partnera kopējās saistības atskaitījumu veidā nepārsniedz nosacītos pamatdarbības maksājumus (sk. 4.7.4. tematu).

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka samērīguma princips ir būtisks uz pieejamību balstītajos maksājumu mehānismos, tas nozīmē, ka pamatdarbības maksājumiem ir jābūt samērīgiem ar aktīva pieejamības pakāpi. Tātad:

- 100 % pieejamības gadījumā Partneris pamatoti saņem pamatdarbības maksājumus pilnā apmērā, bet 0 % pieejamības gadījuma sekām jābūt tādām, ka Partneris nesaņem nekādus pamatdarbības maksājumus (dažreiz to dēvē par principu “nulle pieejamība, nulle maksājums”);*
- ja pieejamības apmērs ir starp šīm divām galējām vērtībām, tad jebkurai pieejamībai ir jā saglabā vispārīga samērīguma princips.*

*Eurostat sagaida, ka samērīguma princips tiks īstenots pietiekami ilgu laiku (piemēram, vienu gadu). Šā principa nepiemērošana pietiekami ilgu laiku **ietekmē statistisko uzskaiti**, un PPP automātiski reģistrē valdības BILANCĒ.*

*Eurostat uzskata, ka svērumu piemērošana atsevišķiem aktīva komponentiem vai dažādiem periodiem ir saderīga ar samērīguma principu un **neietekmē statistisko uzskaiti**, ja:*

- šie svērumi parāda aktīva (un tā komponentu) funkcionalitāti;*
- 0 % svērumus (ja tos izmanto) izmanto tikai izņēmuma gadījumos;*

-
- var pierādīt, ka nulles pieejamības gadījumā tiks piemērots iepriekš minētais nulles maksājums.

Piemēram, mazi vai 0 % svērumi neietekmē statistisko uzskaiti, ja tos piemēro attiecībā uz laiku, kad aktīvs nav nepieciešams (piemēram, skolu PPP tas ir laiks, kad skolā nenotiek mācības). Ja svērumus neizmanto pienācīgi tā, kā tas aprakstīts iepriekš, šis jautājums ir SVARĪGS statistiskajā uzskaitē.

*Visbeidzot Eurostat uzskata, ka svērumu izmantošana, lai iegūtu atskaitījumus, kas pārsniedz (vai ir nesamērīgi ar) pamatdarbības maksājumu nosacīto vērtību (piemēram, iepriekš aprakstītajā piemērā, kad divu nedēļu ilgas nepieejamības dēļ noteiktie atskaitījumi atbilst viena mēneša pamatdarbības maksājumiem), **neietekmē statistisko uzskaiti.**³⁰*

4.6.2. Atskaitījumi neizpildes vai neizpildes punktu dēļ

Dažreiz PPP līgumos katram pakalpojumu neizpildes gadījumam tiek piešķirta konkrēta naudas vērtība, kas tiek atrēķināta no pamatdarbības maksājumiem ikreiz, kad notiek šāda neizpilde. Alternatīva pieeja ir izmantot sistēmu, kas par katru pakalpojumu neizpildes gadījumu piešķir neizpildes punktus, kuriem atbilst konkrēta naudas vērtība, un pēc tam no pamatdarbības maksājumiem atrēķina uzkrātajiem neizpildes punktiem atbilstošu summu. Abas pieejas var ietvert svērumus, kas parāda neizpildes svarīgumu konkrētā jomā un konkrētā brīdī.

Dažos PPP līgumos ir iekļauti noteikumi, kuru mērķis ir nepieļaut, ka attiecībā uz vienu un to pašu gadījumu tiek piemērots atskaitījums gan aktīva nepieejamības, gan neizpildes dēļ. Piemēram:

- izpildes režīmu (t. i., atskaitījumus neizpildes dēļ) nepiemēro, kad aktīvs nav pieejams; un/vai
- ja Partnera neizpildes gadījumā varētu tikt piemērots atskaitījums gan nepieejamības, gan neizpildes dēļ, piemēro tikai vienu (parasti lielāko) atskaitījumu.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka pieeja, ko izmanto, lai novērtētu atskaitījumus neizpildes dēļ, noteiktu to apmēru un tos piemērotu, **neietekmē statistisko uzskaiti, ja PPP līgumā ir iekļauta efektīva pieejamības noteikšanas kārtība** (kas aprakstīta Eurostat piezīmēs 4.4. tematā). Šādā gadījumā statistiskā uzskaitē netiek ietekmēta, ja, piemēram:*

- atskaitījumus neizpildes dēļ piemēro vai nu atbilstoši pakalpojumu neizpildes gadījumiem, vai atbilstoši neizpildes punktu sistēmai;
- pakalpojumu neizpildes gadījumus izvērtē, piemēram, ņemot vērā to, kur un kad tie ir notikuši;
- ir veikti pasākumi, lai nepieļautu, ka attiecībā uz vienu un to pašu gadījumu tiek piemērots atskaitījums gan neizpildes, gan nepieejamības dēļ.

---

³⁰ Eurostat viedokli par maksimālo atskaitījumu apmēru (ko bieži izmanto kopā ar svērumiem, lai iegūtu nesamērīgi lielus atskaitījumus) sk. 4.7.4. tematā.

4.6.3. Neizpildes novēršanas termiņi

PPP līgumos parasti nosaka termiņus, kuros Partnerim ir jāizlabo vai jānovērš nepieejamība vai pakalpojumu neizpilde, un atskaitījumus piemēro tikai tad, ja labojumi vai neizpildes novēršana šajos termiņos netiek veikta. PPP līgumos Partnerim ne vienmēr ir sniegta iespēja izlabot vai novērst visu veidu neizpildes.

Labojumu vai neizpildes novēršanas termiņu norāda precīzi (piemēram, četras stundas, divas dienas) vai vispārīgāk (piemēram, pieņemamā laika posmā, ņemot vērā apstākļus).

Dažos PPP līgumos šie termiņi ir iekļauti nepieejamības un neapmierinošas pakalpojumu izpildes tehniskajās definīcijās (t. i., uzskata, ka aktīvs nav pieejams vai pakalpojuma izpilde ir neapmierinoša tikai tad, ja neatbilstība standartam netiek izlabota vai novērsta attiecīgā termiņā).

Citos PPP līgumos izmanto pieeju, saskaņā ar kuru aktīvu tiek definēts kā nepieejams vai pakalpojums – kā neapmierinoši izpildīts, tiklīdz ir radusies neatbilstība standartam, bet atskaitījumus piemēro tikai tad, ja attiecīgā termiņā neizpilde nav izlabota vai novērsta.

Visbeidzot, dažos PPP līgumos nosaka sākotnējo termiņu, kurā Partnerim ir jārod neizpildes pagaidu risinājums, un papildu termiņu, kurā tam šī neizpilde ir jāizlabo vai jānovērš pilnā apmērā (piemēram, izsists logs divu stundu laikā ir jāaiznaglo ar dēļiem, bet divu dienu laikā tas ir no jauna jāiestiklo).

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka noteikumi, kas Partnerim sniedz iespēju novērst neizpildi, lai netiktu piemēroti atskaitījumi (tostarp iespēju veikt pagaidu remontdarbus), **neietekmē statistisko uzskaiti, ja Partnera rīcībā esošais laiks (neatkarīgi no tā, vai šis laiks PPP līgumā ir vai nav noteikts precīzi) ir pieņemams, ņemot vērā neizpildes ietekmi uz aktīva lietošanu un/vai projekta apstākļus (piemēram, ģeogrāfisko atrašanās vietu). Nepamatoti ilga termiņa noteikšana labojumiem vai neizpildes novēršanai ir VIDĒJI SVARĪGS jautājums statistiskajā uzskaitē.***

4.6.4. Atskaitījumu minimālais apmērs

Dažos PPP līgumos atskaitījumiem nepieejamības vai neapmierinošas pakalpojumu izpildes dēļ tiek noteikts minimālais apmērs. Tādā veidā mazsvarīgākam aktīva komponentam vai pakalpojumam tiek piemērots lielāks atskaitījums nekā tas, ko citādi piemērotu, ņemot vērā šā komponenta vai pakalpojuma svērumu salīdzinājumā ar pārējo aktīvu vai pārējiem pakalpojumiem.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka iepriekš aprakstītie noteikumi par atskaitījumu minimālo apmēru **neietekmē statistisko uzskaiti.***

4.6.5. Noteikumi par atskaitījumu proporcionālu palielināšanu

Dažos PPP līgumos iekļauj noteikumus, saskaņā ar kuriem palielina atskaitījumu apmēru par neizpildi, kad aktīvs nav pieejams un/vai pakalpojumu neizpilde turpinās ilgāku laiku. Dažreiz atskaitījumu apmēru palielina arī gadījumā, ja neizpilde notiek atkārtoti.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka iepriekš aprakstītie noteikumi par atskaitījumu proporcionālu palielināšanu **neietekmē statistisko uzskaiti.***

4.6.6. Nav pieejami, bet tiek lietoti

Daži PPP līgumi paredz piemērot noteikumus par aktīviem, kas nav pieejami, bet tiek lietoti, saskaņā ar šiem noteikumiem atskaitījumi parasti tiek samazināti par kādu procentuālu daļu (piemēram, par 50 %), ja Iestāde nolemj lietot aktīvu (vai šā aktīva komponentu), kaut arī atbilstoši līgumā noteiktajiem standartiem tas nav pieejams.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka iepriekš aprakstītie noteikumi par aktīviem, kas nav pieejami, bet tiek lietoti, **neietekmē statistisko uzskaiti.** Savukārt noteikumi, kuri attiecas uz aktīviem, kas nav pieejami, bet tiek lietoti, un saskaņā ar kuriem atskaitījumi tiek samazināti vairāk nekā par 50 %, **ietekmē statistisko uzskaiti un ir VIDĒJI SVARĪGS jautājums.***

4.6.7. Alternatīvas pagaidu telpas

Saskaņā ar dažiem PPP līgumiem Partneris Iestādei var piedāvāt izmantot alternatīvas pagaidu telpas, kamēr nav pieejams aktīvs (vai tā komponenti). Ja Iestādei alternatīvās pagaidu telpas ir pieņemamas, attiecīgie atskaitījumi nepieejamības dēļ netiek piemēroti.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka iepriekš aprakstītie noteikumi par alternatīvām pagaidu telpām **neietekmē statistisko uzskaiti.***

4.7. Atvieglojumi attiecībā uz atskaitījumiem nepieejamības vai neizpildes dēļ

Parasti PPP līgumi atvieglojumus no atskaitījumiem Partnerim piešķir noteiktās situācijās, kuru piemēri ir aprakstīti turpmāk.

4.7.1. Attaisnojoši iemesli

Vairumā PPP līgumu tiek atzītas dažas situācijas, kurās Partneris nav iemesls aktīva nepieejamībai vai neapmierinošai pakalpojumu izpildei un kurās tāpēc nepiemēro atskaitījumus. PPP līgumā to var paredzēt dažādos veidos.

Piemēram:

- var uzskatīt, ka nepieejamība vai neapmierinoša pakalpojumu izpilde nav notikusi;

-
- uzskata, ka nepieejamība vai neapmierinoša pakalpojumu izpilde ir notikusi, bet atskaitījumu aprēķināšanas vajadzībām to neņem vērā;
  - uzskata, ka nepieejamība vai neapmierinoša pakalpojumu izpilde ir notikusi, un veic atskaitījumu, bet Partnerim ir tiesības atgūt šo atskaitījumu no Iestādes, izmantojot citu mehānismu (piemēram, 6. tematā minēto mehānismu gadījumiem, kad izmaksājama kompensācija).

Bieži sastopami atskaitījumu atvieglojumu piemēri ir gadījumi, kad neizpildes tiešs iemesls ir:

- plānotā uzturēšana;
- ārējās enerģijas padeves traucējumi;
- gadījumi, kad izmaksājama kompensācija (sk. 6. tematu);
- nepārvaramas vara;
- trešās puses darbības, kuras Partneris nevar ietekmēt (piemēram, automaģistrāles joslas nepieejamība kāda transportlīdzekļa avārijas dēļ, ja saskaņā ar PPP līgumu to neuzskata par gadījumu, kad izmaksājama kompensācija).

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka noteikumi, kas Partnerim sniedz atvieglojumus no atskaitījumiem tādas nepieejamības vai neapmierinošas pakalpojumu izpildes dēļ, kuras tiešs iemesls ir iepriekš aprakstītie gadījumi, **neietekmē statistisko uzskaiti.***

*Savukārt noteikumi, kas attaisno Partneri nepieejamības vai neapmierinošas pakalpojumu izpildes gadījumā, ja tā notiek tādu notikumu dēļ, kurus Partneris var ietekmēt vai kuri parāda makroekonomikas nosacījumu izmaiņas, **ietekmē statistisko uzskaiti.** Šis ir statistiskajā uzskaitē SVARĪGS jautājums.*

4.7.2. Atvieglojumu periodi

Daudzi PPP līgumi paredz darbības fāzē atskaitījumiem piemērot atvieglojumus uz noteiktiem laika posmiem (bieži dēvētiem par atvieglojumu periodiem). Dažādos PPP līgumos atvieglojumu periodiem izmanto dažādas pieejas atbilstoši tam, kā aprakstīts turpmāk.

Daži PPP līgumi paredz atvieglojumu periodu darbības fāzes sākumā, un tā laikā atskaitījumus nepiemēro (vai nepiemēro pilnībā). Tas tiek darīts, lai Partnerim dotu laiku sākt aktīva ekspluatāciju un uzturēšanu. Ievērojami atšķiras gan dažādos līgumos noteiktie laika periodi, gan pakalpojumi vai atskaitījumi, uz kuriem attiecas atvieglojumi. Piemēram:

- atvieglojums var attiekties uz visiem atskaitījumiem vai tikai uz atskaitījumiem neizpildes dēļ;
- atvieglojums var attiekties uz visiem vai tikai atsevišķiem pakalpojumiem;
- var tikt piešķirts pilnīgs atvieglojums vai arī atskaitījumu var samazināt par noteiktu procentuālu daļu.

Citi PPP līgumi paredz atvieglojumu periodu darbības fāzes sākumā, un tā laikā pamatdarbības maksājumiem atskaitījumus piemēro pilnā apmērā, bet tos neņem vērā, lai PPP līguma izpildi pabeigtu pirms termiņa.

Saskaņā ar abām pieejām noteikumus par atvieglojumu periodu dažreiz piemēro arī gadījumos, kad Partneris nomaina galveno apakšuzņēmēju un/vai aizdevēji nomaina Partneri pēc iestāšanās PPP līgumā (sk. 14.8. tematu).

Daži PPP līgumi neparedz atvieglojumu periodus.

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka:

- *noteikumi par atvieglojumu periodu, kas piešķir atvieglojumus tikai attiecībā uz atskaitījumiem neapmierinošas pakalpojumu izpildes dēļ (t. i., tik un tā tiek piemēroti atskaitījumi nepieejamības dēļ), **neietekmē statistisko uzskaiti, ja PPP līgumā ir iekļauta efektīva pieejamības noteikšanas kārtība (kas aprakstīta Eurostat piezīmēs 4.4. tematā);***
- *noteikumi par atvieglojumu periodu, kas piešķir atvieglojumus attiecībā uz atskaitījumiem nepieejamības dēļ, **neietekmē statistisko uzskaiti, ja** šis periods ir pamatots, ņemot vērā aktīva veidu, PPP līguma termiņu un citus projekta apstākļus. Piemēram, Eurostat uzskata, ka attiecībā uz atskaitījumiem nepieejamības dēļ (vai samazinātas pieejamības dēļ), atvieglojumu periods uz laiku līdz sešiem mēnešiem ir pieņemams tajos projektos, kuru darbības fāze ilgst vismaz 20 gadus. Projektos ar īsāku darbības fāzi atvieglojumu periodiem būtu jābūt proporcionāli īsākiem, savukārt projektos ar ilgāku darbības fāzi par pamatotiem var uzskatīt ilgākus atvieglojumu periodus. Ja termiņa pagarinājumi nav uzskatāmi par pieņemamiem, tas statistiskajā uzskaitē ir **VIDĒJI SVARĪGS** jautājums;*
- *noteikumi par atvieglojumu periodu, kas piešķir atvieglojumus tikai atskaitījumiem nepieejamības un/vai neizpildes dēļ, lai izraisītu PPP līguma izbeigšanu pirms termiņa (t. i., pamatdarbības maksājumiem tik un tā piemēro atskaitījumus), **neietekmē statistisko uzskaiti.***

Iepriekš izklāstītie viedokļi attiecas uz tiem atvieglojumu periodiem, kurus piemēro darbības fāzes sākumā, kurus piemēro, kad Partneris nomaina galveno apakšuzņēmēju, un kurus piemēro, kad aizdevēji nomaina Partneri pēc iestāšanās PPP līgumā.

4.7.3. Pielaiides / minimālās robežvērtības

Daži PPP līgumi neparedz atskaitījumu piemērošanu noteiktā periodā, ja tā laikā neizpildes gadījumu vai izpildes punktu skaits vai uzkrātā atskaitījumu summa ir mazāka par noteiktu robežvērtību. Piemēram:

- nekādus atskaitījumus neizpildes dēļ nepiemēro, ja mēneša laikā notikušo neizpildes gadījumu skaits ir mazāks par x ;
- nekādus atskaitījumus nepiemēro, ja atskaitījumu kopsumma mēnesī ir mazāka par x EUR.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka noteikumi, kas rada pielaidi vai minimālo robežvērtību tikai atskaitījumiem neizpildes dēļ **neietekmē statistisko uzskaiti, ja PPP līgumā ir iekļauta efektīva pieejamības noteikšanas kārtība (kas aprakstīta Eurostat piezīmēs 4.4. tematā).***

*Noteikumi, kas nosaka pielaidi vai minimālo robežvērtību atskaitījumiem nepieejamības dēļ **neietekmē statistisko uzskaiti, ja šai pielaidei vai minimālajai robežvērtībai irniecīga ietekme (t. i., nepiemēroto atskaitījumu apmērs nepārsniedz 1 % no pamatdarbības maksājumiem). Citos gadījumos (t. i., pielaiDES vai minimālās robežvērtības ietekme navniecīga) tas ir statistiskajā uzskaitē SVARĪGS jautājums.***

4.7.2. Maksimālais atskaitījumu apmērs

PPP līgumos ļoti bieži nosaka maksimālo atskaitījumu apmēru, ko piemēro nepieejamības un/vai neapmierinošas pakalpojumu izpildes dēļ. Šajā saistībā izmanto daudzas pieejas, bet visbiežāk sastopamie piemēri ir šādi:

- nepieejamības dēļ Partnerim piemērojami maksimālie atskaitījumi ir 100 % no pamatdarbības maksājumu nosacītās vērtības attiecīgajā periodā;
- nepieejamības un neizpildes dēļ Partnerim piemērojami kopējie maksimālie atskaitījumi ir 100 % no pamatdarbības maksājumu nosacītās vērtības attiecīgajā periodā;
- atsevišķu pakalpojumu (piemēram, ēdināšanas pakalpojumu) neizpildes dēļ Partnerim piemērojami maksimālie atskaitījumi atbilst šo pakalpojumu sniegšanas izmaksām;
- atskaitījumus piemēro tikai noteiktai procentuālai daļai (no 20 līdz 100 %) no pamatdarbības maksājumu kopējās nosacītās vērtības, bet visiem tiem atskaitījumiem, attiecībā uz kuriem vienā periodā nav veikts ieskaits (jo to apmērs pārsniedz noteikto procentuālo daļu), ieskaitu var veikt turpmākajos periodos;
- atskaitījumus piemēro noteiktai procentuālai daļai (piemēram, 20 %) no pamatdarbības maksājumu kopējās nosacītās vērtības, bet, ja šī robežvērtība ir pārsniegta, Iestādei ir tiesības izbeigt PPP līguma darbību Partnera saistību neizpildes dēļ.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka jebkura maksimālo atskaitījumu noteikšana, kas pārkāpj samērīguma principu (no kura, piemēram, jāizriet pietiekami ilgai principa “nulle pieejamība, nulle maksājums” piemērošanai), **ietekmē statistisko uzskaiti un PPP ir automātiski jāreģistrē valdības BILANCĒ.***

*Eurostat uzskata, ka tādā PPP līgumā, kurā ir noteikta efektīva pieejamības noteikšanas kārtība (kas aprakstīta Eurostat piezīmēs 4.4. tematā), turpmāk uzskaitītie maksimālo atskaitījumu noteikšanas mehānismi nepārkāpj samērīguma principu un tāpēc **neietekmē statistisko uzskaiti:***

-
- noteikumi, kuros nosaka maksimālos atskaitījumus (jebkurā līmenī);
  - noteikumi, kuros nosaka maksimālos atskaitījumus nepieejamības dēļ, lai Partneris nezaudētu vairāk kā 100 % no pamatdarbības maksājumu nosacītās vērtības (pietiekami ilgā periodā, kas visbiežāk ir viens gads).

Noteikumi, kuros nosaka maksimālos atskaitījumus nepieejamības dēļ, lai Partnerim garantētais minimālais maksājuma līmenis būtu vairāk nekā 0 % no pamatdarbības maksājumu nosacītās vērtības, **neietekmē statistisko uzskaiti, ja samērīguma princips, no kura izriet princips “nulle pieejamība, nulle maksājums”**, pietiekami ilgu laiku tiek sasniegts citā veidā. Piemēram, samērīguma principa piemērošanu var panākt, izmantojot termiņa pagarināšanas mehānismu, kas ļauj atgūt konkrētā periodā (visbiežāk viens gads) uzkrātos atskaitījumus un/vai piešķir Iestādei tiesības šā perioda beigās izbeigt PPP līguma darbību pirms termiņa, ja Partneris neizpilda saistības.

4.8. Korekcijas atbilstoši lietošanas apjomam

Daži uz pieejamību balstīti PPP līgumi Partnerim sniedz tiesības uz paaugstinātiem pamatdarbības maksājumiem, ja aktīvu lieto vairāk, nekā tika gaidīts. Iestāde var būt tiesīga arī samazināt pamatdarbības maksājumus, ja aktīvu lieto mazāk, nekā tika gaidīts.

Vairumā PPP līgumu netiek aprēķināts konkrēts lietošanas apjoms, un Partnerim ir jāpieņem jebkura iespējamā aktīva lietošanas apjoma sekas.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka noteikumi, kas palielina pamatdarbības maksājumus, lai Partneris tiktu kompensēts, ja aktīvu lieto vairāk, nekā tika gaidīts, **neietekmē statistisko uzskaiti**. Tāpat noteikumi, kas šādu korekciju neparedz (t. i., nosaka, ka Partnerim ir jāuzņemas risks, ka aktīvs varētu tikt lietots vairāk, nekā tiek gaidīts), **neietekmē statistisko uzskaiti**.*

*Eurostat uzskata, ka noteikumi, kuros pamatdarbības maksājumi (kuru 100 % ir balstīti uz pieejamību) tiek attiecīgi samazināti, ja aktīvu izmanto mazāk, nekā gaidīts, **ietekmē statistisko uzskaiti** un šis ir statistiskajā uzskaitē SVARĪGS jautājums.*

Eurostat uzskata, ka PPP līgumā var noteikt tādas pamatdarbības maksājumus, kas ir saistīti gan ar aktīva pieejamību, gan ar tā faktisko lietošanas apjomu, neietekmējot statistisko uzskaiti, izmantojot jauktu maksājumu mehānismu, kura struktūra balstīta gan uz pieejamību, gan pieprasījumu (sk. 4.11. tematu).

B. PPP LĪGUMI, KAS PAREDZ UZ PIEPRASĪJUMU BALSTĪTUS MAKSĀJUMUS

4.9. Pamatdarbības maksājumu struktūra

Dažos PPP līgumos tiek iekļauti uz pieprasījumu balstīti maksājumu mehānismi, kas aprēķina Iestādes veicamos pamatdarbības maksājumus atbilstoši aktīva lietošanas apjomam (piemēram, automašīnu skaits, kas izmanto autoceļu, apstrādāto atkritumu tonnas). Parasti pamatdarbības maksājumiem veic indeksāciju (sk. 5.4. tematu).

Parasti uz pieprasījumu balstīti maksājumu mehānismi nepiemēro atskaitījumus neapmierinošas pakalpojumu izpildes dēļ, taču dažos PPP līgumos pakalpojumu izpildes

---

kvalitāte tiek ņemta vērā citos nolūkos (piemēram, lai noteiktu finansiālas sankcijas vai izraisītu PPP līguma darbības izbeigšanu pirms termiņa Partnera saistību neizpildes dēļ).

4.10. Pamatdarbības maksājumu apmēra noteikšana

Tiek izmantotas dažādas pieejas, lai kalibrētu maksājumu mehānismu un noteiktu finansiālo ietekmi uz Partneri, tam uzņemoties risku, kas saistīts ar pieprasījumu pēc aktīva. Šajā 4.10. tematā ir norādīti daži parasti izmantoto pieeju piemēri (bet tas nav pilnīgs uzskaitījums).

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka, vērtējot pieprasījuma riska nodošanu, būtiski svarīgs ir samērīguma princips, kas nozīmē, ka pamatdarbības maksājumiem ir jābūt samērīgiem ar pieprasījumu pēc aktīva. Galējā gadījumā, kad pieprasījuma nav vispār, Partnerim pamatdarbības maksājumus nevajadzētu saņemt.

Turpmāk tekstā ir izklāstīti Eurostat uzskati par to, kā dažādi kalibrēšanas mehānismi ietekmē samērīguma principu un tāād arī statistisko uzskaiti.

4.10.1. Lietošanas veida un laika svērumi

Vairumā PPP līgumu, kuros pamatdarbības maksājumi ir balstīti uz pieprasījumu, svērumi tiek piemēroti dažādiem aktīva lietošanas veidiem (piemēram, atkarībā no to transportlīdzekļa veida, kas brauc pa autoceļu) un/vai dažādiem lietošanas laikiem. Tāpēc pamatdarbības maksājumi, kas Partnerim pienākas par katru lietošanas gadījumu, ir atkarīgi no šīs lietošanas veida un laika. Dažiem lietošanas veidiem un/vai laikiem svērumi var būt 0 %.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka svērumu (tostarp 0 % svērumu) piemērošana dažādiem aktīva lietošanas veidiem un laikiem **neietekmē statistisko uzskaiti.***

4.10.2. Grupēšana

Bieži vien uz pieprasījuma balstīti maksājumu mehānismi ir strukturēti grupās, un summa, ko Iestāde maksā par vienu lietošanas vienību (piemēram, par vienu vieglā automobiļa braucienu pa autoceļu), ir atkarīga no grupas, kurai vienība atbilst. Piemēram, pirmajiem 1000 vieglajiem automobiļiem maksājums par vienu vieglo automobili ir x EUR, nākamajiem 1000 vieglajiem automobiļiem tas ir y EUR par vienu vieglo automobili utt.

Parasti vienības cena grupām, kuras lieto retāk, ir augstāka nekā grupām, kuras lieto biežāk (piemēram, ja ceļu lieto 1–1000 vieglo automobiļu, maksājums par vienu vieglo automobili ir lielāks nekā gadījumā, ja to lieto 9000–10 000 vieglo automobiļu). Dažos gadījumos vienības cenu retāk lietotām grupām nosaka tā, lai praksē tiktu segta lielākā daļa Partnera nemainīgo izmaksu, ja pieprasījums atbilst pamatotī prognozētajam apjomam. Dažos PPP līgumos vienības cena visbiežāk lietotajai grupai atbilst nullei.

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka noteikumi, kuros cenas par vienību tiek grupētas atbilstoši aktīva lietošanai, var pārkāpt samērīguma pamatprincipu un tādējādi ietekmēt statistisko

---

uzskaiti. Grupēšanas noteikumu ietekme uz samērīguma principu un statistisko uzskaiti jāizvērtē, paturot prātā pamatota pieprasījuma prognozes, ieņēmumu prognozes un Partnera faktiskās izmaksas. Piemēram, Eurostat uzskata, ka šie grupēšanas noteikumi **ietekmē statistisko uzskaiti**:

- visbiežāk lietotajai grupai noteiktā vienības cena atbilst nullei vai ir tuvu tai (šādā gadījumā PPP automātiski reģistrē valdības BILANCĒ);
- biežāk lietotām grupām noteiktā vienības cena atbilst nominālajai cenai, kas faktiski ievērojami ierobežo Partnera iespējas palielināt peļņu (šis statistiskajā uzskaitē ir SVARĪGS jautājums);
- retāk lietotām grupām ir noteikta tāda vienības cena, ka Partneris atgūs ievērojamu izmaksu daļu, ja pieprasījums ir ievērojami mazāks par pamatoti prognozēto (šis statistiskajā uzskaitē ir SVARĪGS jautājums);
- retāk lietotām grupām noteiktā vienības cena faktiski ir līdzvērtīga minimāla lietošanas apjoma / ieņēmumu garantijai (šādā gadījumā PPP automātiski reģistrē valdības BILANCĒ; sk. 4.10.3. tematu).

4.10.3. Minimālā lietošanas apmēra / ieņēmumu garantijas

Dažos uz pieprasījumu balstītos PPP līgumos Iestāde Partnerim darbības fāzē garantē noteiktu ieņēmumu apmēru neatkarīgi no aktīva faktiskā lietošanas apjoma. Šim nolūkam PPP līgumos izmanto dažādus mehānismus, piemēram:

- garantēti minimālie pamatdarbības maksājumi mēnesī;
- Iestādes sniegta garantija par aktīva lietošanas apjomu;
- kompensācija (sk. 6. tematu), ja aktīva lietošanas apjoms ir mazāks par noteikto robežvērtību.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka jebkāda veida minimālā lietošanas apjoma vai minimālo ieņēmumu garantijas **ietekmē statistisko uzskaiti** un PPP automātiski jāreģistrē valdības BILANCĒ.*

Eurostat uzskata, ka PPP līgumā Partnerim var noteikt tiesības uz tādiem pamatdarbības maksājumiem, kas nav saistīti ar pieprasījumu pēc aktīva, neietekmējot statistisko uzskaiti, izmantojot jauktu maksājumu mehānismu, kura struktūra balstīta gan uz pieejamību, gan pieprasījumu (sk. 4.11. tematu).

C. PPP LĪGUMI, KAS PAREDZ UZ PIEEJAMĪBU UN PIEPRASĪJUMU BALSTĪTUS MAKSĀJUMUS

4.11. Pamatdarbības maksājumu struktūra

Dažos PPP līgumos tiek noteikti jaukti pieejamības un pieprasījuma maksājumu mehānismi, kuros ietilpst pamatdarbības maksājumi, ko veido divi komponenti: viens ir balstīts uz pieejamību/izpildi (sk. A iedaļu iepriekš), bet otrs – uz pieprasījumu (sk. B iedaļu iepriekš). Turklāt maksājumus parasti koriģē atbilstoši:

- indeksācijai (sk. 5.4. tematu);
- atskaitījumiem neapmierinošas pakalpojumu izpildes dēļ.

Piemēram:

- skolas PPP līgums paredz uz pieejamību balstītus pamatdarbības maksājumus par aktīva nodrošināšanu un ar apjomu (vai pieprasījumu) saistītus maksājumus par ēdināšanas pakalpojumiem (kas balstās uz nodrošināto maltīšu skaitu);
- metro PPP līgums paredz, ka 80 % no prognozētajiem pamatdarbības maksājumiem tiks veikti, balstoties uz pieejamību, bet 20 % no prognozētajiem pamatdarbības maksājumiem tiks veikti, balstoties uz pieprasījumu;
- atkritumu pārstrādes PPP līgums paredz, ka 20 % no prognozētajiem pamatdarbības maksājumiem tiks veikti, balstoties uz pieejamību, bet 80 % no prognozētajiem pamatdarbības maksājumiem tiks veikti, balstoties uz pieprasījumu.

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka jaukta pieejamības un pieprasījuma maksājumu mehānisma izmantošana pati par sevi neietekmē statistisko uzskaiti.

Tomēr:

- *kad dalījums starp pamatdarbības maksājumu pieejamības un pieprasījuma komponentiem norāda uz atšķirību starp i) maksājumiem, kas saistīti ar aktīva nodrošināšanu un uzturēšanu, un ii) maksājumiem, kas saistīti ar pieprasījumu pēc pakalpojumiem, kuri ir sekundāri salīdzinājumā ar aktīva uzturēšanu, par aktīva statistisko uzskaiti tiks lemts, ņemot vērā tikai tos maksājumus, kas ir saistīti ar aktīva nodrošināšanu un uzturēšanu. Iepriekš apraktītajā skolas PPP līguma piemērā par statistisko uzskaiti tik lemts, ņemot vērā risku, kas tiek nodots ar pieejamības maksājumiem;*
- *citos gadījumos pamatdarbības maksājumu pieejamības un pieprasījuma komponentu vērtē atsevišķi, lai noteiktu, vai ar katru no šiem komponentiem tiek nodots atbilstošs risks. Šā 4. temata A iedaļā paustais Eurostat viedoklis attiecas uz pieejamības, bet B iedaļā – uz pieprasījuma komponentu.*

---

5. temats. Citas vienošanās par maksājumiem

5.1. Pamatdarbības maksājumu uzsākšana

Vairumā PPP līgumu nosaka, ka Partneris iegūst tiesības saņemt pamatdarbības maksājumus dienā, kad tiek pabeigta aktīva būvniecība, vai pēc tās (sk. 2.3. tematu). Saskaņā ar dažiem PPP līgumiem pamatdarbības maksājumus sāk veikt kādā noteiktā datumā neatkarīgi no tā, vai aktīva būvniecība ir vai nav pabeigta.

Dažos projektos Partnerim būvniecības fāzē ir jāsniedz daži pakalpojumi, kas saistīti ar atsevišķiem jau esošiem aktīviem, par kuriem Iestāde veic apmaksu tad, kad tie tiek sniegti (t. i., maksājumus par šiem pakalpojumiem veic būvniecības fāzē). Parasti šiem pakalpojumiem piemēro kārtību, kas atšķiras no tās, kas tiek piemērota pakalpojumiem, kurus Partnerim ir pienākums sniegt, tiklīdz ir pabeigts aktīvs, un kuri ir saistīti ar šo aktīvu. Piemēram, Iestāde var maksāt Partnerim par regulārās uzturēšanas pakalpojumu un avārijas remontu veikšanu kādā esošā autoceļa posmā no PPP līguma parakstīšanas dienas, kamēr Partneris būvē citu šā ceļa posmu.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka Partneris nedrīkst būt tiesīgs saņemt pamatdarbības maksājumus pirms dienas, kad pabeigta aktīva būvniecība (sk. 2.3. tematu). Tāpēc Iestādes pienākums sākt pamatdarbības maksājumus, kas saistīti ar aktīvu pirms tā pabeigšanas **ietekmē statistisko uzskaiti un PPP automātiski reģistrē valdības BILANCĒ.**³¹*

Eurostat uzskata, ka iepriekš aprakstītie noteikumi par maksājumiem, kurus Partneris saņem būvniecības fāzē par pakalpojumiem, kas ir saistīti ar citiem jau esošiem aktīviem, neietekmē statistisko uzskaiti.

5.2. Pakalpojumu salīdzinošs novērtējums un pakalpojumu tirgus pārbaude

Daudzi PPP līgumi paredz veikt regulāru salīdzinošo novērtējumu un/vai tirgus pārbaudi attiecībā uz izmaksām, kas Partnerim rodas, nodrošinot konkrētos pakalpojumus, un koriģēt pamatdarbības maksājumu apmēru atbilstoši attiecīgo pakalpojumu dominējošā tirgus kursa kāpumam vai kritumam.

Parasti šie noteikumi attiecas tikai uz tiem pakalpojumiem (kā aprakstīts 2. nodaļā un 3. tematā), kas ir sekundāri salīdzinājumā ar aktīva uzturēšanu (piemēram, ēdināšanas vai tīrīšanas pakalpojumi izmitināšanas projektā vai satiksmes vadības pakalpojumi autoceļa projektā).

Salīdzinošais novērtējums ir process, kurā Iestāde un Partneris vienojas par dominējošo tirgus kursu, pamatojoties uz pieejamajiem datiem par salīdzināmu pakalpojumu sniegšanas izmaksām (pēc tam atbilstoši koriģē pamatdarbības maksājumus).

Savukārt tirgus pārbaude ir process, kurā Partneris atkārtoti iesniedz attiecīgo pakalpojumu iepirkumu uz konkurenci balstītā konkursā. Pamatdarbības maksājumu apmēru koriģē atbilstoši uzvarējušā pretendenta piedāvātajai cenai (kas faktiski ir dominējošais tirgus kurss).

---

³¹ 2.3. tematā ir minēts izņēmuma gadījums, kad aktīvs tiek būvēts vairākās fāzēs.

Noteikumus par salīdzinošo novērtējumu un tirgus pārbaudi parasti piemēro ik pēc 5–7 gadiem. Pamatdarbības maksājumu korekcijas attiecas uz nākotni un tiek noteiktas turpmākajam 5–7 gadu periodam (t. i., Partneris uzņemas visus riskus un saņem visus ieguvumus, kas saistīti ar jebkādiem attiecīgo pakalpojumu izmaksu kāpumiem vai ietaupījumiem laikā starp diviem salīdzinošajiem novērtējumiem un tirgus pārbaudēm).

Dažos PPP līgumos paredzēts, ka pamatdarbības maksājumu koriģēšanu var veikt tikai tādā gadījumā, ja dominējošais tirgus kurss ir augstāks vai zemāks par noteikto robežvērtību.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka iepriekš aprakstītie noteikumi par pamatdarbības maksājumu koriģēšanu pēc pakalpojumu salīdzinošā novērtējuma un tirgus pārbaudes veikšanas **neietekmē statistisko uzskaiti, ja:***

- *tos piemēro tikai pakalpojumiem, kas ir sekundāri salīdzinājumā ar uzturēšanas pakalpojumiem, kuri ir nepieciešami, lai aktīvu darītu pieejamu (sk. 2. nodaļu un 3. tematu). Citos gadījumos PPP automātiski reģistrē valdības BILANCĒ;*
- *tos nepiemēro biežāk kā reizi piecos gados. Citos gadījumos šis jautājums ir SVARĪGS statistiskajā uzskaitē;*
- *Partneris uzņemas riskus un saņem ieguvumus, kas saistīti ar izmaksu kāpumiem vai ietaupījumiem laikā starp diviem salīdzinošajiem novērtējumiem vai tirgus pārbaudēm. Pretējā gadījumā šis jautājums ir SVARĪGS statistiskajā uzskaitē.*

5.3. Komunālo pakalpojumu izmaksas

Lielākajā daļā PPP līgumu ir iekļauti mehānismi, kas nodrošina, ka Iestāde viena vai kopīgi ar Partneri uzņemas riskus, no kuriem ir atkarīgas aktīva lietošanā vai ekspluatācijā (tikai darbības fāzes laikā) patērēto komunālo pakalpojumu (piemēram, elektroenerģijas, gāzes un ūdens apgādes) izmaksas. Riski, no kuriem ir atkarīgas projektā izmantoto komunālo pakalpojumu izmaksas, ir saistīti ar i) patērēto komunālo pakalpojumu apjomu un ii) komunālo pakalpojumu vienības cenām.

Parasti mehānismi, ar kuriem tiek sadalīti ar komunālajiem pakalpojumiem saistītie riski, ir, piemēram, šādi:

- a) Iestāde uzņemas pienākumu iepirkt komunālos pakalpojumus un par tiem tieši maksā piegādātājiem (Iestāde uzņemas ar apjomu un cenu saistīto risku);
- b) Partneris uzņemas pienākumu iepirkt komunālos pakalpojumus un par tiem tieši maksā piegādātājiem, un Iestāde tam atlīdzina radušās izmaksas (Iestāde uzņemas ar apjomu un cenu saistīto risku);
- c) iepriekš a) vai b) apakšpunktā minētais piemērs, bet Partneris atlīdzina (vai nepieprasa) Iestādei maksu par komunālajiem pakalpojumiem, kuru apjoms pārsniedz noteiktu robežvērtību (dalīts apjoma risks, Iestāde uzņemas cenas risku);
- d) iepriekš a), b) vai c) apakšpunktā minētais piemērs, bet puses kopīgi uzņemas komunālo pakalpojumu vienības cenas izmaiņu riskus / saņem ar šīm izmaiņām saistītos ieguvumus (Iestāde viena vai kopīgi ar Partneri uzņemas apjoma risku, dalīts cenas risks).

Dažos gadījumos, kas parasti ir projekti, kuros tiek patērēts salīdzinoši maz komunālo pakalpojumu, PPP līguma darbības laikā Partneris pilnībā uzņemas risku, kas saistīts ar komunālo pakalpojumu vienības cenu un patēriņu.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka tas **neietekmē statistisko uzskaiti, ja Iestāde uzņemas vai daļa ar Partneri:***

- *apjoma risku projektos, kuros Partneris nevar ietekmēt komunālo pakalpojumu apjomu, kas tiek patērēts, lietojot vai ekspluatējot aktīvu (piemēram, skola vai slimnīca); un/vai*
- *ar komunālo pakalpojumu cenu saistīto risku.*

*Tomēr Eurostat uzskata, ka tas **ietekmē statistisko uzskaiti, ja Iestāde uzņemas vai daļa ar Partneri:***

- *apjoma risku projektos, kuros Partneris ietekmē komunālo pakalpojumu apjomu, kas tiek patērēts, lietojot vai ekspluatējot aktīvu (piemēram, ielu apgaismošanas projekts, kurā PPP līgumā ir norādītas ielu apgaismojuma ekspluatācijas stundas), un šajā gadījumā šis jautājums ir VIDĒJI SVARĪGS statistiskajā uzskaitē;*
- *ar komunālo pakalpojumu cenu un/vai apjomu saistīto risku projektos, kuru mērķis ir panākt energoefektivitāti,³² un šajā gadījumā šis jautājums ir VIDĒJI SVARĪGS statistiskajā uzskaitē.*

5.4. Indeksācija

Lielākajā daļā PPP līgumu paredzēta regulāra pamatdarbības maksājumu indeksācija. Ļoti atšķiras dažādos līgumos izmantotie indeksi, indeksējamā pamatdarbības maksājumu daļa un indeksācijas noteikumu piemērošanas biežums.

Indeksāciju parasti piemēro arī:

- citiem maksājumiem, kas jāveic kādai no pusēm, piemēram, līgumsodam, ko maksā Partneris (sk. 2.2. tematu), un kopsummas maksājumiem, ko maksā Iestāde (sk. 14.4.1. tematu);
- summām, kas norādītas citām vajadzībām, piemēram, kā iemesls PPP līguma izbeigšanai pirms termiņa vai kā minimālais apdrošināšanas seguma līmenis.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka noteikumi par pamatdarbības maksājumu indeksāciju **neietekmē statistisko uzskaiti, ja** šie noteikumi ir balstīti uz attiecīgajā jurisdikcijā vai sektorā vispāratzītu indeksu vai indeksiem. Citos gadījumos šis jautājums ir VIDĒJI SVARĪGS statistiskajā uzskaitē.*

*Atšķirīgu vispāratzītu indeksu piemērošana dažādiem pamatdarbības maksājumu elementiem **neietekmē statistisko uzskaiti.***

---

³² Šī piezīme attiecas uz projektiem, kuros pamatdarbības maksājumi ir saistīti ar aktīva pieejamību un/vai pieprasījumu pēc tā, pretstatā energoefektivitātes līgumiem, kuros maksājumi ir saistīti ar enerģijas ietaupījumiem (attiecībā uz šiem līgumiem lietotājiem jāskatās Rokasgrāmatas 7. zemspvītras piezīme).

---

*Noteikumi par citu maksājumu un summu indeksāciju (kā minēts iepriekš) **neietekmē statistisko uzskaiti.***

5.5. Ar aktīvu saistīti ieņēmumi no trešām personām

Dažās PPP tiek paredzēts aktīvu izmantot, lai gūtu ieņēmumus no trešām personām šādos veidos:

- iekasējot maksu par galveno lietošanas veidu, kam aktīvs tika radīts (piemēram, autoceļa projektā iekasējot ceļa nodevu no autobraucējiem vai iekasējot maksu no pasažieriem par tramvaju tīkla izmantošanu); un/vai
- iekasējot maksu par pakalpojumiem vai darbībām papildus galvenajam aktīva lietošanas veidam (piemēram, skolas telpu izīrēšana trešām personām laikā, kad skolā nenotiek mācības, mazumtirdzniecības telpu izīrēšana slimnīcā, reklāmas laukumu pārdošana ceļa malās vai atkritumu pārstrādes pakalpojumu pārdošana trešām personām atkritumu pārstrādes iekārtā, kas galvenokārt paredzēta Iestādes atkritumu pārstrādei).

Parasti PPP līgumos to apskata, nosakot, ka:

- Partneris nevar gūt nekādus ieņēmumus papildus pamatdarbības maksājumiem, un šajā gadījumā Iestādei var būt tiesības (vai nu tieši vai netieši norādītas PPP līgumā) izvēlēties pašai gūt ieņēmumus no aktīva; vai
- Partneris var lietot aktīvu, lai gūtu ieņēmumus papildus pamatdarbības maksājumiem, ievērojot dažus ierobežojumus (piemēram, lietošanas laika vai veida ierobežojumi) un dažos gadījumos arī daloties ar Iestādi šādi gūtajos ieņēmumos vai peļņā.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka noteikumi, kas Partnerim aizliedz gūt ieņēmumus no trešām personām papildus pamatdarbības maksājumiem vai ierobežo Partnera ieņēmumu gūšanas jomu (vai nu ierobežojot apmēru, vai lietošanas veidu un laiku), **neietekmē statistisko uzskaiti.***

Savukārt ieņēmumi, kas tiek gūti no trešām personām un ko Iestāde ir prognozējusi saņemt PPP līguma darbības laikā,

- *pašai Iestādei iekasējot maksu par aktīva galveno lietošanas veidu,*
- *pašai Iestādei iekasējot maksu par aktīva papildu lietošanas veidu vai*
- *Iestādei pilnībā vai daļēji saņemot ienākumus, kurus saskaņā ar PPP līgumu Partneris var gūt, aktīvu lietojot papildu veidos, **ietekmē statistisko uzskaiti** turpmāk izklāstītajos veidos.*

Ja ienākumi, kurus Iestāde līguma darbības laikā prognozējusi gūt no trešām personām, ir vismaz 50 % no summas, ko Iestāde šā līguma darbības laikā prognozējusi maksāt Partnerim, Eurostat neuzskata, ka projekts ir PPP un to automātiski reģistrē valdības bilancē (sk. 2. nodaļu). PPP gadījumā, ja ieņēmumi, ko Iestāde līguma darbības laikā prognozējusi gūt no trešām personām, ir:

- *mazāki par 50 %, bet ir vismaz 20 % no summas, ko Iestāde PPP līguma darbības laikā prognozējusi maksāt Partnerim, šis jautājums ir SVARĪGS statistiskajā uzskaitē;*

-
- mazāki par 20 %, bet ir vismaz 5 % no summas, ko Iestāde PPP līguma darbības laikā prognozējusi maksāt Partnerim, šis jautājums ir **VIDĒJI SVARĪGS** statistiskajā uzskaitē.

Ja ienākumi, kurus Iestāde prognozējusi gūt no trešām personām, ir mazāki par 5 % no summas, ko Iestāde PPP līguma darbības laikā paredzējusi maksāt Partnerim, šis jautājums neietekmē statistisko uzskaiti.

Kā minēts 2. nodaļā, ja kādā PPP līguma darbības brīdī mainās ienākumu apmērs, ko Iestāde PPP līguma darbības laikā prognozējusi gūt no trešām personām, tiks atkārtoti novērtēta statistiskā uzskaitē.

5.6. Pamatdarbības maksājumu veikšanas laika izvēle

PPP līgumos izmanto dažādas pieejas attiecībā uz pamatdarbības maksājumu un tiem piemērojamo atskaitījumu veikšanas laiku. To ilustrē turpmākie piemēri:

- mēneša n beigās Partneris sagatavo rēķinu par mēneša n pamatdarbības maksājumu nosacīto vērtību, kas koriģēta atbilstoši mēnesī n uzkrātajiem atskaitījumiem nepieejamības vai neizpildes dēļ;
- mēneša n sākumā Partneris sagatavo rēķinu par mēneša n pamatdarbības maksājumu nosacīto vērtību, kas koriģēta atbilstoši mēnesī $n-1$ uzkrātajiem atskaitījumiem nepieejamības vai neizpildes dēļ;
- mēneša n beigās tiek sagatavots rēķins par mēneša n pamatdarbības maksājumu nosacīto vērtību, kas koriģēta atbilstoši mēnesī n uzkrātajiem atskaitījumiem nepieejamības dēļ un atbilstoši no mēneša $n-6$ līdz mēnesim n uzkrātajiem atskaitījumiem neizpildes dēļ.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka noteikumi, kas attiecas tikai uz maksājumu laiku un veidu (tostarp, piemēram, iepriekš aprakstītie), **neietekmē statistisko uzskaiti.***

5.7. Nokavēti maksājumi

Nokavētiem Iestādes maksājumiem parasti piemēros procentus, kurus aprēķina no datuma, kad vajadzēja veikt maksājumu, līdz datumam, kad tas ir veikts pilnā apmērā. Atšķiras dažādos līgumos noteiktā piemērojamā procentu likme, bet parasti tā ir tiesību aktos paredzētā procentu likme, par pamata procentu likmi augstāka likme vai Partnera finansēšanas līgumos norādītā saistību neizpildes likme.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka noteikumi par nokavējuma procentiem (tostarp piemērotā procentu likme) **neietekmē statistisko uzskaiti.***

5.8. Apstrīdēti maksājumi

Parasti saskaņā ar PPP līgumu neatkarīgā strīda izšķiršanas procedūrā jebkura puse var iesniegt izskatīšanai jebkādu strīdu par summām, ko Iestāde jāmaksā Partnerim. Dažos PPP līgumos

---

nosaka, ka līdz strīda izšķiršanai Iestādei ir jāsamaksā neapstrīdētā summa, bet tā ir tiesīga aizturēt apstrīdēto summu.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka iepriekš aprakstītie noteikumi par apstrīdētajiem maksājumiem **neietekmē statistisko uzskaiti.***

5.9. Pastarpinātās izmaksas

Praktisku iemeslu dēļ Partneris Iestādes vārdā var segt tās izmaksas, kas ir attiecināmas uz Iestādi, kura lieto/īrē aktīvu (piemēram, vietējie īpašuma nodokļi, maksa par tālruni un interneta pakalpojumiem). Šīs izmaksas parasti pieskaita pamatdarbības maksājumiem, kas Iestādei jāmaksā Partnerim.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka noteikumi, saskaņā ar kuriem Iestādei ir jāatlīdzina izmaksas, kas Partnerim radušās tās Iestādes vārdā, kura lieto/īrē aktīvu (piemēram, vietējie īpašuma nodokļi, maksa par tālruni un interneta pakalpojumiem), **neietekmē statistisko uzskaiti.***

5.10. Maksājumu mehānisma pārskatīšana

Daži PPP līgumi paredz regulāri kopīgi pārskatīt maksājumu mehānismu (vai noteiktus maksājumu mehānisma elementus, piemēram, svērumus un termiņus, kuros jāreaģē / jānovērš neizpilde). Šādu pārskatīšanu mērķis ir noteikt, vai maksājumu mehānisms praksē sasniedz to, ko puses bija plānojušas. Jebkuras korekcijas tiks ieviestas, abām pusēm par to vienojoties.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka noteikumi par maksājumu mehānisma pārskatīšanu **neietekmē statistisko uzskaiti, ja pārskatīšanas mērķis nav mainīt PPP līgumā noteikto riska un atlīdzības sadalījumu.***³³

---

³³ Ja maksājumu mehānisma pārskatīšanas dēļ tiek mainīti PPP līguma noteikumi, ir jāapsver, vai šīs izmaiņas ietekmē sākotnējo slēdzienu par statistisko uzskaiti (norādījumus par statistiskās uzskaites novērtēšanas laiku sk. 1. nodaļā).

---

6. temats. Gadījumi, kad izmaksājama kompensācija, kad piešķirams atvieglojums un kad notikusi nepārvarama vara

6.1. PPP līgumu mehānismi, kas attiecas uz gadījumiem, kad izmaksājama kompensācija, kad piešķirams atvieglojums un kad notikusi nepārvarama vara

Visos PPP līgumos tiek iekļauti mehānismi, saskaņā ar kuriem noteiktus ar aktīva un/vai pakalpojumu nodrošināšanu saistītos riskus Iestāde vai nu uzņemas viena, vai daļa ar Partneri. Atšķiras dažādos līgumos izmantotie mehānismi (un to aprakstīšanai lietotā terminoloģija), bet daudzas jurisdikcijas ir pieņēmušas pieeju ar trīs līmeņiem, kas šajā rokasgrāmatā klasificēti kā “gadījumi, kad izmaksājama kompensācija”, “gadījumi, kad piešķirami atvieglojumi” un “nepārvaramas varas gadījumi”.

6.1.1. Gadījumi, kad izmaksājama kompensācija

Par gadījumiem, kad izmaksājama kompensācija, parasti uzskata šādus gadījumus:

- Iestāde pārkāpj PPP līgumu;
- izmaiņas tiesību aktos;
- Iestādes kavēšanās piešķirt Partnerim piekļuvi projekta īstenošanas vietai;
- trešo pušu kavēšanās sniegt apstiprinājumus vai atļaut procesus;
- projekta īstenošanas vietā rodas apstākļi, kas ir neparedzami vai kuru sekas nav novērtējamas (piemēram, arheoloģiski atradumi, ģeoloģiskie apstākļi, piesārņojums, komunālo pakalpojumu infrastruktūras pārvietošana, slēpti esošo struktūru defekti, apdraudētas sugas);
- tādi protesti pret projektu, kas ietekmē Partnera izpildi;
- aktīva vandālisms.

Saskaņā ar mehānismu attiecībā uz gadījumiem, kad izmaksājama kompensācija, parasti pilnu risku par tiem uzņemas Iestāde, kas nozīmē, ka Partnerim jābūt tādā pašā stāvoklī, kādā tas būtu, ja šāds gadījums nebūtu noticis.

Parasti PPP līgumos to panāk, sniedzot Partnerim atvieglojumus un/vai finansiālu kompensāciju saskaņā ar šādiem nosacījumiem:

- ja šāda gadījuma dēļ aizkavējas būvniecība, pagarina Partnerim noteiktos būvniecības starpposma vērtību sasniegšanas termiņus un/vai pabeigšanas termiņu, kā arī (atbilstošā gadījumā) Partneri atbrīvo no līgumsoda maksāšanas Iestādei;
- ja šāda gadījuma dēļ rodas aktīva nepieejamība, pakalpojumu neizpilde vai citas PPP līguma izpildes problēmas, Partnerim nepiemēro atskaitījumus, kas citādi tiktu piemēroti saskaņā ar maksājumu mehānismu, un neuzskata, ka Partneris nav izpildījis saistības (piemēram, PPP līgums netiek izbeigts pirms termiņa);
- ja šāda gadījuma dēļ palielinās Partnera (būvniecības vai ekspluatācijas) izmaksas vai Partneris zaudē ieņēmumus, Iestāde tam izmaksā finansiālu kompensāciju pilnā apmērā.

6.1.2. Gadījumi, kad piešķirami atvieglojumi

Par gadījumiem, kad piešķirami atvieglojumi, parasti uzskata turpmāk uzskaitītos gadījumus, ja tie ietekmē Partnera veikto projekta izpildi un ja tos nav izraisījusi Partnera darbība vai bezdarbība:

- ugunsgrēks;
- sprādziens;
- plīsušas vai pārplūdušas ūdens tvertnes, iekārtas vai caurules;
- tāda aktīva vai citas infrastruktūras nejaūša zaudēšana vai sabojāšana, kas Partnerim ir nepieciešama saistību izpildei;
- elektroenerģijas vai degvielas padeves defekti vai trūkums, nepieejams vai nepietiekams transports;
- nozares mēroga darba strīdi vai streiki.

Saskaņā ar mehānismu attiecībā uz gadījumiem, kad piešķirami atvieglojumi, parasti ar šādu gadījumu saistīto risku daļa Iestāde un Partneris, kas nozīmē, ka bieži tiek gaidīts, ka Partneris (pilnā apmērā vai daļēji) segs gadījuma radītās finansiālās sekas, bet tam nepiemēro pārējās līgumā noteiktās šāda gadījuma sekas.

Parasti PPP līgumi Partnerim paredz šādus atvieglojumus:

- ja šāda gadījuma dēļ aizkavējas būvniecība, pagarina Partnerim noteiktos būvniecības starpposma vērtību sasniegšanas termiņus un/vai pabeigšanas termiņu, kā arī (atbilstošā gadījumā) Partneri atbrīvo no līgumsoda maksāšanas Iestādei;
- ja šāda gadījuma dēļ rodas aktīva nepieejamība, vai pakalpojumu neizpilde, pamatdarbības maksājumiem parasti tomēr piemēro atskaitījumus (vai saskaņā ar dažiem PPP līgumiem piemēro daļu no atskaitījumiem), bet neuzskata, ka Partneris nav izpildījis saistības (piemēram, PPP līguma darbība netiek izbeigta pirms termiņa, ja citādi Iestāde būtu tiesīga to darīt atskaitījumu vai aktīva nepieejamības dēļ, ko izraisījis šis gadījums);
- saskaņā ar vairumu PPP līgumu Partnerim ir jāsedz visas šāda gadījuma dēļ radušās pieaugušās izmaksas vai jāzaudē ieņēmumi, bet daži PPP līgumi Partnerim dod tiesības saņemt noteiktu finansiālu kompensāciju (kas ir mazāka nekā gadījumā, kad izmaksājama kompensācija). Šādi PPP līgumi var noteikt kompensāciju, piemēram, ja gadījums ir ilgāks par x dienām vai ja izmaksas pārsniedz y EUR, vai noteikt kompensāciju z % apmērā no pamatdarbības maksājumiem, ko Partneris saņemtu, ja attiecīgais gadījums nebūtu noticis;
- ja gadījums turpinās ilgu laiku, saskaņā ar dažiem līgumiem jebkura no pusēm to var uzskatīt par nepārvaramas varas gadījumu (sk. 6.1.3. tematu).

6.1.3. Nepārvaramas varas gadījumi

Par nepārvaramas varas gadījumiem parasti uzskata turpmāk uzskaitītos, ja tie ietekmē kādas puses spēju pildīt PPP līgumā noteiktās saistības un ja tos nav izraisījusi tās puses darbība vai bezdarbība, kas pieprasa atvieglojumus:

- karš, pilsoņu karš, sacelšanās, bruņots konflikts, revolūcija, terorisms, protesti;

-
- kodolsprādzieni, jonizējoša radiācija vai radioaktīvs, ķīmisks vai bioloģisks piesārņojums;
  - spiediena viļņi, kurus rada virsskaņas lidmašīnas;
  - aviokatastrofas;
  - dabas katastrofas, piemēram, zemestrīces, zemes nogrūvumi, zibensizlāde, plūdi, vētras, cikloni un citi ekstremāli klimatiskie vai vides apstākļi, kurus iestādes atzīst par dabas katastrofām.

Saskaņā ar mehānismu, kas attiecas uz nepārvaramas varas gadījumiem, parasti ar šādu gadījumu saistīto risku daļa Iestāde un Partneris, kas nozīmē, ka bieži tiek gaidīts, ka Partneris daļēji vai pilnā apmērā segs gadījuma radītās finansiālās sekas, bet tam nepiemēro pārējās līgumā noteiktās šāda gadījuma sekas (piemēram, PPP līgums netiek izbeigts pirms termiņa). Mehānisms, kas attiecas uz nepārvaramas varas gadījumiem, no citiem mehānismiem parasti atšķiras ar to, ka abām pusēm ir tiesības izbeigt PPP līguma darbību, ja gadījums turpinās ilgāku laiku.

Mehānisms, kas attiecas uz nepārvaramas varas gadījumiem, parasti piešķir šādus atvieglojumus:

- ja šāda gadījuma dēļ aizkavējas būvniecība, pagarina Partnerim noteiktos būvniecības starpposma vērtību sasniegšanas termiņus un/vai pabeigšanas termiņu, kā arī (atbilstošā gadījumā) Partneri atbrīvo no līgumsoda maksāšanas Iestādei;
- ja šāda gadījuma dēļ tiek laužts PPP līgums (piemēram, nepieejamības vai pakalpojumu neizpildes dēļ), attiecīgās puses saistību neizpilde tiek attaisnota (lai gan dažos PPP līgumos tomēr tiks piemēroti atskaitījumi nepieejamības vai pakalpojumu neizpildes dēļ);
- saskaņā ar dažiem PPP līgumiem Partnerim ir jāsedz gadījuma dēļ pieaugušās izmaksas vai jāzaudē ieņēmumi. Citi PPP līgumi Partnerim piešķir tiesības no Iestādes saņemt finansiālu kompensāciju, kas dažos līgumos ir pilna apmēra kompensācija, bet citos – tikai daļēja (piemēram, lai segtu parādu apkalpošanas izmaksas);
- ja gadījums turpinās ilgāku laiku, abām pusēm ir tiesības izbeigt PPP līguma darbību. Šis laiks parasti ir īsāks, ja līgums Partnerim nedod tiesības starplaikā saņemt finansiālu kompensāciju.

Dažās jurisdikcijās nepārvaramas varas gadījumos Partneris ir tiesīgs pieprasīt atvieglojumus, pamatojoties uz pamata tiesību aktu noteikumiem (sk. 6.2. tematu). Tad attiecīgajos pamata tiesību aktos ir norādīti gadījumi, kad var piešķirt atvieglojumus, un tas, kādi atvieglojumi ir pieejami.

Eurostat piezīmes

*Attiecībā uz 6.1.1., 6.1.2. un 6.1.3. tematu Eurostat uzskata, ka noteikumi, saskaņā ar kuriem Iestāde uzņemas vai daļa risku, kas saistīts ar gadījumiem, kas ietekmē projekta īstenošanu, **neietekmē statistisko uzskaiti, ja tiek izpildīti visi šie nosacījumi:***

- *ir galīgs skaits pienācīgi definētu gadījumu (t. i., Iestāde nevar uzņemties nenoteiktu skaitu risku);*
- *šādu gadījumu vidū nav makroekonomikas apstākļu izmaiņu;*
- *šie gadījumi nav radušies Partnera darbības vai bezdarbības dēļ;*

-
- šos gadījumus vai to sekas nav iespējams pamatoti paredzēt vai novērtēt. Iepriekš minētais jānovērtē, ņemot vērā pamatoti atbilstošas uzticamības pārbaudes rezultātus, pirms finanšu izpildes dienas izvērtējot konkrētos projekta apstākļus (piemēram, pušu spēja piekļūt projekta īstenošanas vietai, lai pirms PPP līguma parakstīšanas veiktu tās izpēti);
  - uz pieprasījumu balstītos projektos pieprasījuma līmeņa izmaiņas nav uzskatāmas par gadījumu, kad piešķirami atvieglojumi un/vai kompensācija, ja vien pieprasījuma izmaiņu tiešs cēlonis nav kāda tīša identificējama valdības rīcība. Ja saskaņā ar PPP līgumu pati valdība nosaka pieprasījuma līmeni (piemēram, ja projekts ir atkritumu pārstrādes iekārta, kas pārstrādā valdības atkritumus), tad šai tīšajai valdības rīcībai būtu jābūt nesaistītai ar parastu PPP līguma darbību (piemēram, lēmums būvēt konkurējošu iekārtu, nevis ikdienā pieņemtie lēmumi par to, kādu atkritumu daudzumu nosūtīt uz šo iekārtu).

Eurostat uzskata, ka 6.1.1., 6.1.2. un 6.1.3. tematā minētie piemēri gadījumiem, kad izmaksājama kompensācija, kad piešķirami atvieglojumi un kad notikusi nepārvarama vara, atbilst iepriekš izklāstītajiem nosacījumiem. Noteikumi, kas neatbilst šiem nosacījumiem, būtu SVARĪGI statistiskajā uzskaitē.

Tas, vai iepriekš izklāstītajiem nosacījumiem atbilstošu gadījumu izvēlas uzskatīt par gadījumu, kad izmaksājama kompensācija, kad piešķirami atvieglojumi vai kad notikusi nepārvarama vara (saskaņā ar iepriekš sniegtajiem aprakstiem), **neietekmē statistisko uzskaiti**. Tomēr, lemjot par kompensācijas un/vai atvieglojumu apmēru, kas piešķirams Partnerim šāda veida gadījumos, lietotājiem jāņem vērā Eurostat piezīmes par 6.1.4. tematu.

Apskatot to, kā riski, kurus uzņemas Iestāde, ietekmē statistisko uzskaiti, ir svarīga Eurostat norādītā atšķirība starp i) to, ka Iestāde pieņem sekas, ko kāds noteikts risks var radīt attiecībā uz PPP projekta izmaksām vai izpildi, un ii) to, ka Iestāde pieņem būtisku projekta izmaksu un/vai izpildes nenoteiktību.

Atšķirību starp noteiktu risku un būtisku nenoteiktību var ilustrēt ar projektu, kura ietvaros tiek veikta tuneļu izbūve un kurā neparedzami ģeoloģiskie apstākļi un to ietekme uz projekta izmaksām un darbu grafiku var būt īpaši svarīga. Eurostat uzskata, ka PPP līguma noteikumi, saskaņā ar kuriem Iestāde ir atbildīga par jebkādu ģeoloģisko apstākļu, kas var tikt atklāti, radītajām izmaksām un/vai ietekmi uz termiņiem, būvniecības risku nenodotu Partnerim un tas ietekmētu statistisko uzskaiti. Savukārt tādi PPP līguma noteikumi, kas koriģē Iestādes veicamos maksājumus un projekta termiņus atbilstoši noteiktiem riskiem, kuri atbilst iepriekš minētajiem nosacījumiem (piemēram, norādot tādu iznākumu diapazonu, kuriem jau iepriekš aprēķinātas cenas un kuri balstīti uz ģeoloģisko apstākļu veidiem, kādi praksē varētu būt sastopami), neietekmētu statistisko uzskaiti.

6.1.4. Kompensācijas un/vai atvieglojuma apmēra noteikšana

Vairumā gadījumu PPP līgumi nosaka, ka Partneris ir tiesīgs saņemt kompensāciju un/vai atvieglojumu tikai attiecīgā gadījuma izraisītās neizpildes un radīto izmaksu vai zaudējumu apmērā. Partnerim piešķir atvieglojumu un/vai kompensāciju, lai tas nebūtu ne labākā, ne sliktākā stāvoklī kā pirms attiecīgā gadījuma, un tas nozīmē, ka Partneris arī turpmāk atbildēs par tām neizpildes sekām, par kurām tas bija atbildīgs arī pirms šā gadījuma.

Tomēr dažreiz Partnerim piešķir tādu kompensāciju un/vai atvieglojumu, lai tā stāvoklis (finanšu izpildes dienā) atbilstu prognozētajam stāvoklim attiecīgajā laikā, ja gadījums nebūtu noticis. Tas nozīmē, ka par gadījumu saņemtā kompensācija un/vai atvieglojums faktiski Partnerim kompensē arī jebkādu neizpildi, par kuru tas bija atbildīgs pirms notikuma, un/vai to atbrīvo no atbildības par šādu neizpildi.

Parasti uz pieejamību balstītos projektos zaudēto ieņēmumu kompensācijas apmēru nosaka, ņemot vērā plānotos pamatdarbības maksājumus. Uz pieprasījumu balstītos projektos, kuros ieņēmumi ir atkarīgi no aktīva faktiskās lietošanas, var būt grūtāk objektīvi novērtēt zaudētos ieņēmumus, bet parasti to dara atbilstoši finanšu modelim, kuru regulāri atjaunina saskaņā ar PPP līgumu un pamatojoties uz jaunākajiem pieejamajiem datiem par lietošanu/pieprasījumu.

Ja Iestādei ir jāizmaksā kompensācija Partnerim, parasti no kompensācijas atņem summu, kuru Partnerim jāsaņem saskaņā ar obligāto apdrošināšanu.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka noteikumi par Partnerim piešķiramās kompensācijas un/vai atvieglojumu apmēra aprēķināšanu **neietekmē statistisko uzskaiti, ja:***

- *šie noteikumi kompensē un/vai sniedz atvieglojumus tikai par attiecīgā gadījuma sekām (t. i., noteikumi, kas paredz kompensāciju un/vai atvieglojumus ar gadījumu nesaistītas neizpildes dēļ, **ietekmē statistisko uzskaiti**);*
- *uz pieprasījumu balstītos projektos zaudētos ieņēmumus aprēķina, ņemot vērā pieprasījuma prognozes, kas balstītas uz tābrīža datiem;*
- *atbilstoši noteikumiem no kompensācijas, kas Iestādei jāmaksā, atņem jebkādu summu, ko Partnerim jāspēj atgūt saskaņā ar obligāto apdrošināšanu (sk. 9. tematū) vai saskaņā ar parastiem apdrošināšanas noteikumiem, kas ir pieejami uz komerciāli izdevīgiem nosacījumiem.*

Noteikumi, kas neatbilst iepriekš minētajiem nosacījumiem, ir SVARĪGI statistiskajā uzskaitē.

6.1.5. Kompensācijas izmaksāšana

PPP līgums var noteikt, ka Iestādei kompensācija ir jāizmaksā, veicot vienreizēju maksājumu, atbilstoši koriģējot pamatdarbības maksājumus vai apvienojot abas šīs metodes, izvēle parasti ir atkarīga no Partnerim radušos izmaksu un zaudējumu veida un/vai apmēra.

Daži PPP līgumi neparedz formāli izmaksāt kompensāciju, bet tās vietā pagarināt līguma termiņu, lai sniegtu Partnerim iespēju gūt papildu ieņēmumus no projekta (kuru apmērs būtu vienāds ar maksājamās kompensācijas apmēru).

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka noteikumi par kompensācijas izmaksāšanu Partnerim (piemēram, par maksājuma veikšanas laiku un to, vai maksājums jāveic vienreizēja maksājuma veidā, koriģējot pamatdarbības maksājumus vai pagarinot līguma termiņu) **neietekmē statistisko uzskaiti.***

6.2. Publisko tiesību doktrīnas par gadījumiem, kad izmaksājama kompensācija, kad piešķirams atvieglojums un kad notikusi nepārvarama vara

---

Dažās jurisdikcijās Partneris saskaņā ar publiskajām tiesībām ir tiesīgs iesniegt prasību tiesā, no Iestādes pieprasot kompensāciju, kad noteikta veida gadījumi (piemēram, neparedzams gadījums, ko Partneris nevar ietekmēt) ir traucējuši PPP līguma izpildei vai izjaukuši ekonomisko līdzsvaru.

Šajās jurisdikcijās, ja puses neatsakās vai nevar atteikties no savām tiesībām saskaņā ar publisko tiesību doktrīnu, pašā PPP līgumā var:

- iekļaut noteikumus, kuros paskaidro vai norāda tos apstākļus, kuros puses grasītos piemērot publisko tiesību pamata doktrīnu;
- iekļaut noteikumus, kuros ir parādīta vai atkārtota publisko tiesību pamata doktrīna;
- neiekļaut nekādus skaidri izteiktus noteikumus par apstākļiem, kurus var uzskatīt par gadījumiem, kad izmaksājama kompensācija, kad piešķirams atvieglojums un kad notikusi nepārvarama vara, tāpēc puses vienkārši paļausies uz publisko tiesību pamata doktrīnas piemērošanu.

Ievērojami atšķiras gan dažādu jurisdikciju publisko tiesību doktrīnas, gan to potenciālā ietekme uz PPP darījumiem. Praksē to pastāvēšana bieži rada nenoteiktību gan attiecībā uz gadījumiem, kad Iestādei var nākties piešķirt Partnerim atvieglojumu un/vai kompensāciju, gan attiecībā uz piešķiramā atvieglojuma un/vai kompensācijas apmēru.

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka iepriekš aprakstīto publisko tiesību doktrīnu pastāvēšana var ietekmēt statistisko uzskaiti. Būtu nepieciešams izanalizēt konkrētos publisko tiesību aktus un tiesu praksi, lai pārliecinātos, vai to dēļ Iestādei varētu nākties uzņemt vai dalīt risku, kas saistīts ar gadījumiem, kuri saskaņā ar šo rokasgrāmatu ietekmētu statistisko uzskaiti. Piemēram, tāda publisko tiesību doktrīna, kas paredzētu Partnerim kompensāciju par pamatoti neparedzamiem gadījumiem, būtu SVARĪGS jautājums (sk. Eurostat piezīmi 6.1. tematā).

---

7. temats. Izmaiņas PPP līgumā

7.1. Iestādes ierosinātas izmaiņas

Visos PPP līgumos tiek atzītas Iestādes tiesības ierosināt izmaiņas līguma noteikumos (tostarp saskaņotajos noteikumos par aktīva projektēšanu, būvniecību, ekspluatāciju un uzturēšanu) un Partnera tiesības saņemt atvieglojumus un/vai kompensāciju par sekām, kas radušās šādu izmaiņu ievērošanas dēļ.

Dažos PPP līgumos Iestādes tiesības ierosināt izmaiņas ir ierobežotas (piemēram, tā var ierosināt izmaiņas tikai, nepārsniedzot kādu noteiktu vērtību, vai tikai noteikta veida izmaiņas, vai arī Partnerim var būt tiesības iebilst pret ierosinātajām izmaiņām).

Vairumā PPP līgumu ir iekļauti noteikumi, saskaņā ar kuriem Partneris var pieprasīt:

- Iestādei kompensāciju, jo palielinājušās izmaksas, zaudēti ieņēmumi vai mainījies projekta riska profils;
- atbrīvojumu no tādas PPP līguma neizpildes sekām, kas notikusi šo izmaiņu dēļ.

Tāpat vairums PPP līgumu paredz, ka Iestāde saņem jebkādas izmaksu ietaupījumus vai papildu ieņēmumus, kas rodas tās ierosināto izmaiņu dēļ.

Daži PPP līgumi paredz, ka Iestāde var pieprasīt, lai Partneris finansē izmaiņas, lai gan, ja Partneris nespēj iegūt finansējumu, Iestāde pati finansēs šīs izmaiņas.

Dažos gadījumos finansiālās korekcijas Iestādes ierosināto izmaiņu dēļ veic atbilstoši publisko tiesību pamatprincipam (sk. 6.2. tematu).

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka:

- *noteikumi, saskaņā ar kuriem Iestādei ir (ierobežotas vai neierobežotas) tiesības ierosināt izmaiņas PPP līgumā, **neietekmē statistisko uzskaiti**;*
- *ne noteikumi, saskaņā ar kuriem Partnerim ir tiesības pieprasīt kompensāciju un/vai atvieglojumus saistībā ar Iestādes izdarīto izmaiņu ievērošanas sekām, ne šīs kompensācijas aprēķināšanas un izmaksāšanas metode **neietekmē statistisko uzskaiti, ja kompensācija un/vai atvieglojumi attiecas tikai uz Iestādes izdarīto izmaiņu seku novēršanu (t. i., tie netieši nekompensē vai neatvieglo Partneri par paša Partnera radītu neapmierinošu izpildi vai citiem Partnera riskiem). Citos gadījumos šis jautājums ir SVARĪGS statistiskajā uzskaitē;***
- *noteikumi, saskaņā ar kuriem Iestādei tiek nodoti jebkādi izmaksu ietaupījumi vai papildu ieņēmumi, kas izriet no Iestādes izdarītajām izmaiņām, un metodes šo ietaupījumu vai ieņēmumu aprēķināšanai un nodošanai Iestādei **neietekmē statistisko uzskaiti**;*
- *noteikumi, saskaņā ar kuriem Iestāde var pieprasīt, lai Partneris finansē Iestādes ierosinātās izmaiņas, **neietekmē statistisko uzskaiti**.*

Saskaņā ar skaidrojumu 1. nodaļā tad, kad tiek īstenotas jebkādas izmaiņas PPP līgumā, ir svarīgi apsvērt, kā šīs izmaiņas var ietekmēt statistisko uzskaiti.

7.2. Partnera ierosinātas izmaiņas

Dažos PPP līgumos Partnerim paredzētas tiesības ierosināt izmaiņas līguma noteikumos (tostarp saskaņotajos noteikumos par aktīva projektēšanu, būvniecību, ekspluatāciju un uzturēšanu), bet parasti nosaka, ka:

- Iestādei nav pienākuma pieņemt šādu ierosinājumu (izņemot gadījumu, kad šādas izmaiņas ir nepieciešamas, lai izpildītu tiesību aktu prasības);
- Iestādei nav pienākuma kompensēt izmaksas, kas radušās Partnerim, vai ieņēmumus, kurus tas zaudējis;
- Iestāde ir tiesīga saņemt daļu no Partnera izmaksu ietaupījuma vai papildu ieņēmumiem.

Citos PPP līgumos Partnerim nav noteiktas nekādas formālas tiesības ierosināt izmaiņas.

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka

- Partnerim paredzētās tiesības ierosināt izmaiņas PPP līgumā, kā aprakstīts iepriekš, un
- Iestādei paredzētās tiesības saņemt (jebkādu) daļu no izmaksu ietaupījumiem vai papildu ieņēmumiem, kas gūti Partnera ierosināto izmaiņu dēļ, **neietekmē statistisko uzskaiti.**

*Tāpat tas, ka Partnerim nav paredzētas tiesības ierosināt izmaiņas PPP līgumā, un tas, ka Iestādei nav paredzētas tiesības saņemt daļu no Partnera ierosināto izmaiņu dēļ gūtajiem izmaksu ietaupījumiem vai papildu ieņēmumiem, **neietekmē statistisko uzskaiti.***

*Tomēr Eurostat uzskata, ka Iestādes pienākums uzņemties Partnera ierosināto izmaiņu finansiālās sekas (izņemot gadījumu, kad šīs izmaiņas ir nepieciešamas, lai izpildītu tiesību aktu prasības, kā tas aprakstīts 8. tematā) **ietekmē statistisko uzskaiti** un ir **SVARĪGS** jautājums.*

---

8. temats. Izmaiņas tiesību aktos

Gandrīz visos PPP līgumos tiek iekļauti īpaši noteikumi, saskaņā ar kuriem Iestāde uzņemas risku saistībā ar tādām izmaiņām tiesību aktos, kas ietekmē projektu, tas nozīmē, ka Iestādei ir jāsedz izmaksas vai jākompensē zaudētie ieņēmumi, kas Partnerim rodas šādu tiesību aktu izmaiņu dēļ.

Daudzos PPP līgumos Partnera tiesības pieprasīt kompensāciju attiecas tikai uz tādām izmaiņām tiesību aktos, kuras līguma parakstīšanas laikā nebija paredzamas. Dažādos līgumos atšķirīgi definē “nebija paredzamas”, bet tiek ietvertas tiesību aktu izmaiņas, attiecībā uz kurām nevarēja gaidīt, ka Partneris tās ņems vērā savā projekta pieteikumā.

Daži PPP līgumi vēl vairāk ierobežo Partnera tiesības pieprasīt kompensāciju, piemēram, nosakot, ka vispārīgu tiesību aktu izmaiņu gadījumā (t. i., izmaiņas neattiecas tikai uz konkrēto projektu, Partneri, līdzīgiem projektiem vai līdzīgiem uzņēmumiem) Partneris:

- sedz jebkādas papildu ekspluatācijas un uzturēšanas izmaksas;
- sedz daļu no kapitāla izmaksu pieauguma.

Dažās jurisdikcijās publiskajos tiesību aktos (atsauce uz kuriem var būt iekļauta arī PPP līgumā) ir noteiktas Partnera tiesības pieprasīt kompensāciju, ja tiek veiktas neparedzētas izmaiņas tiesību aktos.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka noteikumi, saskaņā ar kuriem Iestādei iedalīts risks, kas saistīts ar izmaiņām tiesību aktos, **ietekmē statistisko uzskaiti, ja tie nosaka, ka Iestāde uzņemas risku, kas saistīts ar:***

- *tādām izmaiņām tiesību aktos, kas līguma slēgšanas dienā bija paredzamas;*
- *vispārīgām izmaiņām tiesību aktos (t. i., izmaiņām, kas neattiecas tikai uz konkrēto projektu, Partneri, līdzīgiem projektiem vai līdzīgiem uzņēmumiem), kas ietekmē uzņēmuma vispārējās pamatdarbības izmaksas attiecīgajā jurisdikcijā (piemēram, nodokļu likmju izmaiņas³⁴ vai izmaiņas nodarbinātības tiesību aktos).*

Šādā gadījumā šis jautājums ir VIDĒJI SVARĪGS statistiskajā uzskaitē.

---

³⁴ Izņēmums ir tikai tie gadījumi, kad Iestāde uzņemas riskus, kas saistīti ar vispārējām pievienotā vērtības nodokļa režīma izmaiņām.

---

9. temats. Apdrošināšana

9.1. Apdrošināšanas prasības

Parasti PPP līgumos norāda, kāda veida apdrošināšana Partnerim (vismaz) ir nepieciešama būvniecības fāzē un darbības fāzē. Parasti obligātajā apdrošināšanā ietilpst:

- profesionālās darbības civiltiesiskās atbildības apdrošināšana (kas sedz Partnera projektēšanas saistības);
- būvniecības / īpašuma bojājumu apdrošināšana (kas sedz būvdarbu/aktīva bojājumus);
- civiltiesiskās atbildības apdrošināšana (kas sedz saistības pret trešām personām);
- būvniecības sākuma kavēšanās un uzņēmējdarbības pārtraukuma apdrošināšana (kas sedz Partnera iespējamo ieņēmumu zaudējumu).

Turklāt PPP līgumos parasti norāda pamata nosacījumus katram no obligātajiem apdrošināšanas veidiem (piemēram, apdrošināmās puses, apdrošināšanas periods, minimālais apdrošināšanas segums, maksimālais pašrisks un, īpaši iekļāvumi un izņēmumi), kā arī iekļauj šādas prasības:

- būvniecības/īpašuma bojājumu un civiltiesiskās atbildības apdrošināšanā Iestāde ir jānorāda kā Puse;
- ir jāsaņem Iestādes apstiprinājums par izvēlēto apdrošinātāju;
- ir jāparedz aizsardzība pret spēkā neesamību, lai garantētu, ka apdrošinātāji nevar noraidīt Iestādes prasījumu Partnera darbību dēļ (piemēram, Partneris ar apdrošinātājiem ir noslēdzis vienošanos par informācijas neizpaušanu vai tiem sniedzis sagrozītu informāciju);
- atteikšanās no subrogācijas tiesībām, lai ierobežotu apdrošinātāja vēršanos pret Iestādi saistībā ar jebkādiem prasījumiem attiecībā uz apdrošināšanu.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka PPP līgumu noteikumi, saskaņā ar kuriem Partnerim ir jābūt noteiktu veidu apdrošināšanai, šīs apdrošināšanas tvērums un tās noteikumi **neietekmē statistisko uzskaiti.***

9.2. Aktīva atjaunošana

Parasti PPP līgumos nosaka, ka Partnerim ir jāapdrošina īpašums pret bojājumiem un, ja aktīvs ir sabojāts, jāizmanto šīs apdrošināšanas atlīdzība, lai atjaunotu aktīvu. Parasti tajos iekļauta kārtība, kādā Iestāde vienojas ar Partneri par aktīva atjaunošanas priekšlikumiem, plāniem un grafikiem.

Dažos PPP līgumos (šādi līgumi kļūst aizvien retāki) piemēro tā dēvēto ekonomisko atjaunošanas pārbaudi situācijās, kad aktīvs ir pilnībā zaudēts vai arī tam ir radīti ievērojami bojājumi. Pirms Partneris sāk aktīva atjaunošanu, tiek veikts novērtējums, lai noteiktu, vai pēc aktīva atjaunošanas Partneris joprojām spēs atmaksāt savu augstākās prioritātes parādu. Ja pārbaudes rezultāti ir negatīvi, augstākās prioritātes aizdevēji var saņemt jebkuru pieejamo summu no apdrošināšanas atlīdzības, lai atgūtu aizdevumus, ko tie bija piešķirūši projektam. Partnerim joprojām būs spēkā līgumsaistības attiecībā uz aktīva atjaunošanu. Ja tas

---

nespēj atjaunot aktīvu (kas ir iespējams, ja visa apdrošināšanas atlīdzība vai tās daļa ir samaksāta augstākās prioritātes aizdevējiem), tā būs līguma pārkāpšana un Iestāde būs tiesīga izbeigt PPP līguma darbību Partnera saistību neizpildes dēļ.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka PPP līguma noteikums par to, ka Iestādei ir jāvienojas ar Partneri par aktīva atjaunošanas priekšlikumiem, plāniem un grafikiem, **neietekmē statistisko uzskaiti.***

*Eurostat uzskata, ka iepriekš aprakstītās ekonomiskās atjaunošanas pārbaudes iekļaušana **ietekmē statistisko uzskaiti un ir SVARĪGS jautājums.***

9.3. Apdrošināšanas izmaksas

Lielākajā daļā PPP līgumu iekļauj noteikumus par pamatdarbības maksājumu koriģēšanu atbilstoši obligātās apdrošināšanas izmaksu pieaugumam vai samazinājumam darbības fāzē.

Konkrēti noteikumi dažādos projektos atšķiras. Piemēram:

- saskaņā ar daudziem PPP līgumiem pamatdarbības maksājumi tiek koriģēti ikreiz, kad tiek atjaunota apdrošināšana, bet saskaņā ar dažiem korekcijas ir retākas;
- dažos projektos pamatdarbības maksājumos ir iekļauti apdrošināšanas izmaksu bāzes pieņēmumi (piemēram, finanšu izpildes dienā prognozētās izmaksas vai faktiskās izmaksas pirmajā darbības fāzes gadā), kurus koriģē, salīdzinot faktiskās izmaksas ar pieņemto izmaksu bāzi. Citos projektos pamatdarbības maksājumos nav iekļauti nekādi apdrošināšanas izmaksu bāzes pieņēmumi, un korekcijas ir vienkārši pastarpinātās faktiskās apdrošināšanas izmaksas (vai kāda faktisko apdrošināšanas izmaksu daļa), ko Iestāde sedz tad, kad tās rodas;
- saskaņā ar daudziem PPP līgumiem Partneris uzņemas risku un saņem ieguvumu apdrošināšanas izmaksu svārstību dēļ, ja tās nepārsniedz noteiktas robežvērtības, bet daļa šo risku un ieguvumu ar Iestādi, ja apdrošināšanas izmaksu svārstības pārsniedz šīs robežvērtības (piemēram, daļa risku attiecībā 80/20, ja izmaksu svārstības pārsniedz 10 %);
- dažos PPP līgumos ņem vērā iemeslus, kāpēc palielinās/samazinās apdrošināšanas izmaksas (piemēram, nodala izmaiņas Partnera prasījumu vēstures dēļ no vispārējām izmaiņām apdrošināšanas tirgū).

Retos gadījumos PPP līgumi nosaka, ka Partneris uzņemas visu risku un saņem visu ieguvumu no apdrošināšanas izmaksu svārstībām visā līguma darbības laikā.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka tas, ka Partneris uzņemas risku / saņem ieguvumus apdrošināšanas izmaksu svārstību dēļ PPP līguma darbības laikā, **neietekmē statistisko uzskaiti.***

Eurostat viedoklis par noteikumiem, saskaņā ar kuriem Iestāde uzņemas vai daļa risku / saņem vai daļa ieguvumus apdrošināšanas izmaksu izmaiņu gadījumā neapdrošināmības situācijās, ir pausts 9.4. tematā.

Eurostat uzskata, ka noteikumi, saskaņā ar kuriem Iestāde uzņemas vai dala risku / saņem vai dala ieguvumus apdrošināšanas izmaksu izmaiņu gadījumā situācijās, kad nav neapdrošināmības (sk. 9.4. tematū), **neietekmē statistisko uzskaiti, ja tiek ievēroti visi šie nosacījumi:**

- Iestāde uzņemas vai dala risku, ka apdrošināšanas izmaksas var būt augstākas par kādu noteiktu maksimālo robežvērtību, un/vai saņem vai dala ieguvumu, ja apdrošināšanas izmaksas ir zemākas par kādu noteiktu minimālo robežvērtību;
- par maksimālo robežvērtību (atbilstošā gadījumā) nosaka vērtību, kas nav zemāka par divkāršu finanšu izpildes dienā prognozēto apdrošināšanas izmaksu summu;
- par minimālo robežvērtību (atbilstošā gadījumā) nosaka vērtību, kas nav augstāka par pusi no finanšu izpildes dienā prognozēto apdrošināšanas izmaksu summas;
- ja apdrošināšanas izmaksas ir augstākas par maksimālo robežvērtību, Iestādei ir jāsedz tikai starpība starp faktiskajām izmaksām un maksimālo robežvērtību;
- ja apdrošināšanas izmaksas ir zemākas par minimālo robežvērtību, Iestāde saņem vai dala tikai starpību starp faktiskajām izmaksām un minimālo robežvērtību;
- saskaņā ar noteikumiem Iestāde nevar uzņemties risku / saņemt ieguvumu no apdrošināšanas izmaksām, ja tās mainījušās Partnera darbību dēļ.

Noteikumi, saskaņā ar kuriem Iestāde uzņemas vai dala risku / saņem vai dala ieguvumu apdrošināšanas izmaksu izmaiņu gadījumā (situācijās, kas nav 9.4. tematā aprakstītās neapdrošināmības situācijas) un kuri neatbilst visiem iepriekš minētajiem nosacījumiem, **ietekmē statistisko uzskaiti un ir statistiskajā uzskaitē SVARĪGS jautājums.**

Turpmāk minētajā piemērā ir parādīts iepriekš aprakstīto nosacījumu piemērošanas veids, kuru sagaida Eurostat (t. i., lai noteikumi neietekmētu statistisko uzskaiti). Šajā piemērā tiek pieņemts, ka PPP līgumā prognozētās gada apdrošināšanas izmaksas būs 1 miljons EUR un maksimālā izmaksu pieauguma robežvērtība ir noteikta divkāršā apmērā (t. i., 2 miljoni EUR), bet minimālā izmaksu krituma robežvērtība – apmērā, kas atbilst pusei no šīs summas (t. i., 0,5 miljoni EUR). Šajā piemērā tiek pieņemts, ka Iestāde uzņemas (nevis dala) visu risku par iespējamību, ka izmaksas var būt augstākas par maksimālo robežvērtību, un saņem visu ieguvu, ja tās ir zemākas par minimālo robežvērtību. Šajā piemērā:

- ja gada laikā apdrošināšanas izmaksas palielinās līdz 2,5 miljoniem EUR, Partnerim ir jāsedz 2 miljoni EUR un Iestādei – 0,5 miljoni EUR (t. i., starpība starp faktiskajām izmaksām un maksimālo robežvērtību);
- ja gada laikā apdrošināšanas izmaksas samazinās līdz 0,4 miljoniem EUR, Partneris patur izmaksu ietaupījumu 0,5 miljonu EUR apmērā un Iestāde – 0,1 miljonu EUR apmērā (t. i., starpību starp faktiskajām izmaksām un minimālo robežvērtību).

9.4. Neapdrošināmība

Vairumā PPP līgumu iekļauj noteikumus par neapdrošināmību, kas attiecas uz situācijām, kurās projektam obligātā apdrošināšana vairs nav pieejama apdrošināšanas tirgū vai ir pieejama tikai par pārmērīgi augstu cenu.

Parasti, rodoties neapdrošināmības situācijai, katra puse var izvēlēties izbeigt PPP līguma darbību, un Partnerim tiek izmaksāta kompensācija (sk. 12.5. tematū). Dažos gadījumos

---

Iestādei var būt tiesības izvēlēties turpināt PPP līguma darbību, pašai uzņemoties apdrošinātāja funkcijas, ja rodas neapdrošināmi riski un nav citas iespējas.

Šos noteikumus parasti nepiemēro, ja neapdrošināmība ir radusies paša Partnera darbības vai bezdarbības dēļ, un šie noteikumi attiecas tikai uz plašākā apdrošināšanas tirgū dominējošajiem apstākļiem. Parasti tie aptver šādas divas situācijas:

- ja tirgū apdrošinātāji ar labu reputāciju vienkārši nepiedāvā attiecīgā riska apdrošināšanu;
- ja attiecīgā riska apdrošināšanu tirgū piedāvā, bet tikai uz ekonomiski neizdevīgiem noteikumiem. Dažreiz to novērtē, apsverot, vai pašrisks vai prēmija pārsniedz kādu noteiktu robežvērtību, bet dažreiz to novērtē vispārīgāk, apskatot, vai arī citi Partnerim līdzīgi subjekti ir beiguši apdrošināt attiecīgo risku.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka noteikumi, kas apdrošināšanas nepieejamību apskata iepriekš aprakstītajā veidā, **neietekmē statistisko uzskaiti, ja** tos piemēro tikai situācijās, kad attiecīgā riska apdrošināšana tirgū ir pārtraukta, nevis situācijās, kad apdrošināšana nav pieejama Partnera darbības vai bezdarbības dēļ. Pieņem, ka apdrošināšanas tirgū ir pārtraukta kāda riska apdrošināšana, ja:*

- *šā riska apdrošināšanu nepiedāvā apdrošinātāji ar labu reputāciju; vai*
- *apdrošināšanas noteikumi nav komerciāli izdevīgi, tāpēc Partnerim līdzīgi subjekti šo risku neapdrošina.*

*Noteikumi, kuros apdrošināšanas komerciālo izdevīgumu novērtē, ņemot vērā jebkuru citu pārbaudi (piemēram, apdrošināšanas izmaksu palielināšanos virs kāda noteikta līmeņa), **ietekmē statistisko uzskaiti, ja** tos var piemērot ne tikai tad, kad riska apdrošināšana apdrošināšanas tirgū ir pārtraukta. Šādā gadījumā šis jautājums ir SVARĪGS statistiskajā uzskaitē.*

9.5. Obligāto apdrošināšanas noteikumu nepieejamība

Daži PPP līgumi paredz situāciju, kad konkrētā riska apdrošināšana tirgū ir pieejama uz komerciāli izdevīgiem noteikumiem (t. i., risks nav neapdrošināms), bet tā nav pieejama uz līgumā norādītajiem noteikumiem (piemēram, pašriskā līmenis apdrošināšanas tirgū ir augstāks nekā līgumā norādītais).

Šajā situācijā Partneris tiek atbrīvots no pienākuma apdrošināties uz obligātajiem noteikumiem (t. i., to neuzskatīs par PPP līguma pārkāpumu), bet tiek gaidīts, ka tas uzņemsies papildu risku tādēļ, ka nav spējis apdrošināties uz obligātajiem noteikumiem (piemēram, tas uzņemsies finansiālās sekas, ja pašriskā līmenis būs augstāks nekā līgumā norādītais).

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka (iepriekš aprakstītie) noteikumi attiecībā uz PPP līgumā norādīto apdrošināšanas noteikumu vai nosacījumu nepieejamību **neietekmē statistisko uzskaiti.***

---

10. temats. Garantijas un nodrošinājumi

10.1. Garantijas

Lielākā daļa PPP līgumu paredz, ka gan Iestāde, gan Partneris sniegs komerciāliem darījumiem tipiskas garantijas, piemēram, garantējot:

- savu juridisko statusu un spēju slēgt līgumu;
- to, ka tie ir ievērojuši pienācīgu līguma slēgšanas kārtību;
- savu atbilstību tiesību aktiem.

Parasti šāda veida komerciālās garantijas galvenokārt attiecas uz pušu korporatīvo statusu, darbībām un rīcību.

Tomēr dažos PPP līgumos garantijas tiek izmantotas arī kā mehānisms, lai sadalītu riskus/atlīdzības, kas ir tiešāk saistītas ar projekta īstenošanu vai izpildi. Piemēram:

- Iestādes garantijas, kas saistītas ar neparedzamiem ģeoloģiskajiem apstākļiem;
- Iestādes garantijas, kas saistītas ar aktīva lietošanas apjomu / pieprasījumu pēc aktīva;
- Partnera garantijas tam, ka tas nekādos apstākļos nerefinsēs projektu.

Līgumiskas garantijas šim nolūkam izmanto diezgan reti. Puses, risinot jautājumus par projekta riskiem un atlīdzību, vairumā gadījumu dod priekšroku īpašiem līguma mehānismiem (piemēram, ar projekta īstenošanas vietas stāvokli saistīti gadījumi, kuros izmaksājama kompensācija, minimālais maksājuma apmērs saskaņā ar maksājumu mehānismu, kas balstīts uz pieprasījumu), nevis paļaujas uz vispārējiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kas ir pieejami prasības iesniegšanai, ja pārkāptas garantijas saistības.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka iepriekš aprakstīto tipisko komerciālo garantiju sniegšana **neietekmē statistisko uzskaiti.***

Tomēr lietotājiem jāapzinās, ka garantijas var ietekmēt statistisko uzskaiti, ja ar tām pēc būtības tiek sadalīti riski un atlīdzības veidā, kas ietekmē statistisko uzskaiti, kā tas ir aprakstīts citos šīs rokasgrāmatas noteikumos. Piemēram, autoceļa projektā, kurā ir uz pieprasījumu balstīti pamatdarbības maksājumi, Iestādes garantija attiecībā uz minimālo satiksmes līmeni būtībā varētu būt minimālo ieņēmumu garantija un tikt atbilstoši novērtēta (sk. 4.10.3. tematu).

10.2. Partnera sniegts nodrošinājums

Vairumā PPP līgumu iekļauj noteikumus, saskaņā ar kuriem Partnerim ir jāatlīdzina Iestādei jebkādi zaudējumi vai saistības, kas Iestādei rodas Partnera veiktās PPP līguma izpildes vai neizpildes dēļ.

Nodrošinājums parasti aptver tos jautājumus, par kuriem Partneris citādi būtu juridiski atbildīgs. Dažos gadījumos nodrošinājums aptver papildu jautājumus, par kuriem Partneris ne vienmēr būtu juridiski atbildīgs, bet par kuriem Iestāde ir norādījusi, ka tie var rasties, Partnerim īstenojot projektu.

Parasti Partnera sniegtais nodrošinājums aptver šādas zaudējumu un prasību kategorijas:

- nāves gadījums vai miesas bojājumi;
- īpašuma zaudējums vai bojāšana;
- tiesību aktos noteikto Iestādes pienākumu neizpilde;
- trešo pušu prasības pret Iestādi.

Partnera sniegto nodrošinājumu bieži vien ierobežo šādi:

- nosakot, ka tas neattiecas uz noteiktiem zaudējumiem vai prasībām (piemēram, tām, kas rodas pašas Iestādes pārkāpuma vai nolaidības dēļ, kas ir saistītas ar tādiem PPP līgumā noteiktiem Iestādes riskiem kā projekta vietas piesārņojums un kas ir saistītas ar pašam aktīvam radītiem bojājumiem);
- nosakot Partnera maksimālo finansiālo atbildību konkrētu zaudējumu vai prasību gadījumā.

Bieži nodrošinājuma ierobežojumi ir izstrādāti, lai aizsargātu Partneri no tādiem zaudējumiem vai prasībām, ko saskaņā ar PPP līgumu nesedz obligātā apdrošināšana.

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka Partnera sniegtā nodrošinājuma tvērums (tostarp noteikumi, kas ierobežo Partnera atbildību vai nosaka izņēmumus, par kuriem tas nav atbildīgs) neietekmē statistisko uzskaiti, ja šie ierobežojumi vai izņēmumi attiecas tikai uz Partnera atbildību par notikumiem:

- kuri ir neparedzami un kurus parasti nesedz apdrošināšana, kas ir balstīta uz komerciāli rentabliem noteikumiem un ir pieejama attiecībā uz aktīvu un pakalpojumu sniegšanu;
- kuri rodas tādu jautājumu dēļ, ko pārvalda vai kontrolē Iestāde;
- kuros Iestādei ir pieejami citi aizsardzības līdzekļi pret Partneri saskaņā ar PPP līgumu vai tiesību aktiem (piemēram, piespiežot Partneri pildīt līgumsaistības attiecībā uz aktīva uzturēšanu un/vai piemērojot atskaitījumus no pamatdarbības maksājumiem).

Partnera sniegtā nodrošinājuma ierobežojumi vai izņēmumi, kas neatbilst iepriekš minētajiem nosacījumiem, statistiskajā uzskaitē ir SVARĪGI.

10.3. Iestādes sniegts nodrošinājums

Dažos PPP līgumos iekļauts Iestādes sniegts nodrošinājums, kas ir par labu Partnerim, parasti šis nodrošinājums attiecas uz zaudējumiem un prasībām, kas radušies:

- nāves gadījumu vai miesas bojājumu dēļ;
- īpašuma bojāšanas dēļ,

gadījumā, ko izraisījusi Iestāde vai puses, kuras Iestāde kontrolē vai pārvalda.

Parasti Iestādes sniegtais nodrošinājums neattiecas uz tādiem zaudējumiem un prasībām, kas radušies Partnera darbības dēļ vai ko jāsedz PPP līgumā paredzētajai apdrošināšanai.

Eurostat piezīmes

---

*Eurostat uzskata, ka Iestādes nodrošinājuma sniegšana Partnerim iepriekš aprakstītajā veidā **neietekmē statistisko uzskaiti.***

Tomēr Eurostat uzskata, ka Iestādes nodrošinājuma sniegšana Partnerim attiecībā uz jebkuriem citiem riskiem, kas nav saistīti ar

- pašas Iestādes darbību vai bezdarbību;*
- Iestādes pārvaldītas vai kontrolētas trešās personas darbību vai bezdarbību;*
- riskiem, kurus saskaņā ar šo rokasgrāmatu var uzņemt Iestāde, neietekmējot statistisko uzskaiti (piemēram, 6. tematā aprakstīto neparedzamu pamatapstākļu risku),*

ietekmē statistisko uzskaiti un ir SVARĪGS jautājums.

---

11. temats. PPP līguma darbības izbeigšana pirms termiņa

Parasti PPP līgumu darbību pirms termiņa var izbeigt šādu iemeslu dēļ:

- Partnera saistību neizpilde;
- Iestādes saistību neizpilde;
- vienpusējs (vai brīvprātīgs) Iestādes lēmums;
- plašs un ilgstošs nepārvaramas varas notikums;
- neapdrošināmība vai neapdrošināma riska gadījums.

11.1. Līguma darbības izbeigšana Partnera saistību neizpildes dēļ

Lielākajā daļā PPP līgumu uzskaita Partnera saistību neizpildes gadījumus, kuros Iestādei ir tiesības (bet ne pienākums) izbeigt līguma darbību. Šajā sarakstā parasti iekļauj šādus gadījumus:

- Partnera maksātnespēja/bankrots;
- Partnera nespēja sasniegt noteiktas būvniecības starpposma vērtības;
- Partnera nespēja sniegt pakalpojumus atbilstoši saskaņotajiem standartiem;
- Partnera nespēja iegūt projektam nepieciešamo apdrošināšanu;
- Partnera izdarīts īpašumtiesību izmaiņu vai līguma nodošanas ierobežojumu pārkāpums;
- būtisks Partnera izdarīts PPP līguma pārkāpums;
- negodīga vai krāpnieciska Partnera rīcība;
- retos gadījumos augstākas prioritātes aizņēmuma līgumā paredzēto Partnera saistību būtiska neizpilde.

Dažos PPP līgumos izmanto plašu vai vispārīgu Partnera saistību neizpildes definīciju, neuzskaitot konkrētus saistību neizpildes gadījumus. Šādā gadījumā definīcija bieži vien ietver būtiskuma pārbaudi, lai līguma darbību pirms termiņa varētu pārtraukt tikai tad, ja saistību neizpilde ir nopietna un tai ir nozīmīgas sekas.

PPP līgumā var noteikt ierobežotu periodu, kurā Partnerim ir jāizpilda attiecīgās saistības vai jānovērš apstākļi, kuru dēļ šīs saistības nav pildītas, lai Iestāde neizbeigtu līguma darbību. Parasti tas ir atkarīgs no saistību neizpildes smaguma pakāpes vai veida (piemēram, vai Partneris ir spējīgs izpildīt attiecīgās saistības).

Parasti Iestādei, īstenojot tiesības izbeigt PPP līguma darbību Partnera saistību neizpildes dēļ, ir jāņem vērā augstākās prioritātes aizdevēju tiesības iejaukties PPP līgumā, lai censtos novērst saistību neizpildi un nepieļaut līguma darbības izbeigšanu (sk. 14.8. tematu).

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka noteikumi, kuros ir norādīti apstākļi un kārtība, kādā Iestāde var izbeigt PPP līguma darbību Partnera saistību neizpildes dēļ, tostarp

- *līguma darbības izbeigšanas iemeslu definīcija (un tas, vai šie iemesli ir uzskaitīti vai definēti vispārīgāk);*

-
- *apstākļi, kuros Partnerim var vai nevar sniegt iespēju izpildīt attiecīgās saistības, un, ja tāda sniegta, izpildei atvēlētais laiks,*

neietekmē statistisko uzskaiti. Tomēr atsevišķi ir jāizvērtē noteikumi par kompensāciju, ko Iestādei var nākties maksāt, ja tā pirms termiņa izbeigs PPP līguma darbību Partnera saistību neizpildes dēļ (sk. 12.1. tematu).

11.2. Līguma darbības izbeigšana Iestādes saistību neizpildes dēļ

PPP līgumos parasti uzskaita Iestādes saistību neizpildes gadījumus, kuros Partnerim ir tiesības (bet ne pienākums) izbeigt līguma darbību. Šajā sarakstā parasti iekļaus šādus gadījumus:

- Iestāde nav veikusi Partnerim pienākošos maksājumus;
- Iestādes izdarīts līguma pārkāpums, kura dēļ Partneris nevar izpildīt savas saistības;
- Iestāde ir atsavinājusi vai konfiscējusi aktīvu vai Partnera uzņēmumu;
- Iestāde ir pārkāpusi ierobežojumus, kas noteikti tās tiesībām nodot līgumu;
- dažos gadījumos Iestādes kredītvērtējuma vai juridiskā statusa izmaiņas.

Dažos PPP līgumos Iestādes saistību neizpildes definīcija ir plaša, bieži vien balstās uz būtiskuma pārbaudi, lai līguma darbību pirms termiņa varētu pārtraukt tikai tad, ja saistību neizpilde ir nopietna un tai ir nozīmīgas sekas.

Dažās jurisdikcijās, kurās līgumā skaidri netiek paredzētas Partnera tiesības izbeigt līguma darbību Iestādes saistību neizpildes dēļ, Partneris parasti var atsaukties uz līdzīgas iedarbības pamata tiesību aktu noteikumiem.

PPP līgumā var noteikt periodu, kurā Iestādei ir jāizpilda attiecīgās saistības (ja tas ir iespējams), lai Partneris neizbeigtu līguma darbību.

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka noteikumi, kuros ir norādīti apstākļi un kārtība, kādā Partneris var izbeigt līguma darbību Iestādes saistību neizpildes dēļ, tostarp

- *līguma darbības izbeigšanas iemeslu definīcija (un tas, vai šie iemesli ir uzskaitīti vai definēti vispārīgāk);*
- *apstākļi, kuros Iestādei var vai nevar sniegt iespēju izpildīt attiecīgās saistības, un, ja tāda sniegta, izpildei atvēlētais laiks,*

neietekmē statistisko uzskaiti.

Tomēr jānorāda, ka, ja tādēļ, ka pastāv iemesli līguma darbības izbeigšanai pirms termiņa Iestādes saistību neizpildes dēļ, Iestāde uzņemas riskus, kas saskaņā ar šo rokasgrāmatu ietekmē statistisko uzskaiti (piemēram, Iestāde uzņemas 6. tematā minēto risku attiecībā uz Partnera izpildi vai vispārējus makroekonomikas riskus), tas ir statistiskajā uzskaitē SVARĪGS jautājums.

Turklāt atsevišķi ir jāizvērtē noteikumi par kompensāciju, ko Iestādei var nākties maksāt, ja tā pirms termiņa izbeigs PPP līguma darbību Iestādes saistību neizpildes dēļ (sk. 12.2. tematu).

11.3. Līguma darbības izbeigšana, ko brīvprātīgi veic Iestāde

Parasti Iestādei ir skaidri noteiktas (PPP līgumā vai pamata tiesību aktos) tiesības izbeigt PPP līguma darbību pēc savas vēlēšanās (neatkarīgi no tā, kā abas puses pilda līgumu). Dažreiz šīs tiesības ir tikai gadījumos, kad Iestādes rīcību rosina īpaši apstākļi (piemēram, sevišķi svarīgas sabiedrības intereses).

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka tas, ka Iestādei ir paredzētas (vai nav paredzētas) tiesības pēc savas vēlēšanās izbeigt PPP līguma darbību ierobežotu vai neierobežotu iemeslu dēļ, **neietekmē statistisko uzskaiti**. Tomēr atsevišķi ir jāizvērtē noteikumi par kompensāciju, ko Iestādei var nākties maksāt, ja tā brīvprātīgi pirms termiņa izbeigs PPP līguma darbību (sk. 12.3. tematu).*

11.4. Līguma darbības izbeigšana nepārvaramas varas dēļ

PPP līgumos bieži tiek atzītas abu pušu tiesības izbeigt līguma darbību, ja nepārvarama vara ir turpinājusies ilgāku laiku – parasti no sešiem līdz divpadsmit mēnešiem.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka ne noteikums, kas ļauj pirms termiņa izbeigt līguma darbību ar nepārvaramu varu saistītu risku dēļ, ne tas, cik ilgi jāturpinās nepārvaramas varas gadījumam, lai tā dēļ izbeigtu līguma darbību, **neietekmē statistisko uzskaiti**. Tāpat arī, ka ja līgumā nav iekļauti noteikumi, kas ļautu izbeigt līguma darbību ar nepārvaramu varu saistītu risku dēļ, **neietekmē statistisko uzskaiti**. Tomēr pašas nepārvaramās varas definīcija var ietekmēt statistisko uzskaiti (sk. 6. tematu), tāpat to var ietekmēt arī noteikumi par kompensāciju, ko Iestādei jāmaksā, PPP līgumu izbeidzot pirms termiņa nepārvaramas varas dēļ (sk. 12.4. tematu).*

11.5. Līguma darbības izbeigšana, kas saistīta ar neapdrošināmību

Daudzos PPP līgumos nosaka, ka Iestāde daļa vai uzņemas projekta pamatapdrošināšanu nepieejamības risku. Parasti tas tiek panākts, Iestādei, kad kāds risks kļūst neapdrošināms, nolemjot:

- nekavējoties izbeigt līguma darbību; vai
- pašapdrošināt attiecīgo risku un izmaksāt Partnerim apdrošināšanas atlīdzībai līdzvērtīgu summu, ja šis risks vēlāk īstenojas.

Ja Iestāde izvēlas pašapdrošināt neapdrošināmu risku un tas vēlāk īstenojas, Iestāde parasti var izbeigt PPP līguma darbību tā vietā, lai izmaksātu Partnerim apdrošināšanas atlīdzībai līdzvērtīgu summu. Dažos PPP līgumos tiek skaidri noteikts, ka konkrēti šādā situācijā Iestādei ir tiesības izbeigt līguma darbību, bet, ja šādas tiesības nav skaidri noteiktas, Iestāde var izmantot savas vispārējās vienpusējās tiesības jebkurā laikā izbeigt līguma darbību.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka tas, ka Iestādei ir vai nav paredzētas tiesības izbeigt līguma darbību ar neapdrošināmību vai neapdrošināmu risku iestāšanos saistītu iemeslu dēļ **neietekmē statistisko uzskaiti**. Tomēr paši pamata noteikumi par neapdrošināmību gan var ietekmēt statistisko uzskaiti (sk. 9.4. tematu), tāpat to var ietekmēt arī noteikumi par kompensāciju, ko Iestādei jāmaksā, PPP līguma darbību izbeidzot neapdrošināmības dēļ (sk. 12.5. tematu).*

---

12. temats. Kompensācija, izbeidzot PPP līguma darbību pirms termiņa

Lielākā daļa PPP līgumu paredz, ka Iestādei ir jāizmaksā Partnerim kompensācija, ja tā pirms termiņa izbeidz līguma darbību. Saskaņā ar turpmāko skaidrojumu maksājamās kompensācijas apmērs ir atkarīgs no apstākļiem, kuru dēļ tiek izbeigta līguma darbība. Atbildību par pašu aktīvu atkal uzņemsies Iestāde vai, ja attiecībā uz aktīvu tiek rīkots atkārtots konkurss, trešā puse.

Eurostat piezīmes

*Eurostat attiecībā uz jebkuru situāciju, kurā līguma darbība tiek izbeigta pirms termiņa, uzskata, ka kompensācijas samaksāšanai nevajadzētu atcelt tās Partnera saistības attiecībā pret Iestādi, kas bija spēkā pirms līguma darbības izbeigšanas (piemēram, Iestādes atlīdzības prasījums Partnerim). PPP līguma noteikumi, kas nesaglabā saistības, kuras pastāvēja pirms līguma darbības izbeigšanas, **ietekmē statistisko uzskaiti un ir SVARĪGS jautājums.***

12.1. Kompensācija, izbeidzot PPP līguma darbību Partnera saistību neizpildes dēļ

12.1.1. 1. pieeja. Kompensācija nav jāmaksā

Daži agrīni līgumi tirgos, kas tagad ir vairāk nostiprinājušies PPP tirgi, ietver skaidri formulētus noteikumus par to, ka Partnerim nav tiesību uz kompensāciju, ja līguma darbība tiek izbeigta Partnera saistību neizpildes dēļ.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka šī pieeja **neietekmē statistisko uzskaiti.***

12.1.2. 2. pieeja. PPP līgumā nav noteikumu par kompensāciju

Dažos PPP līgumos nav noteikts, cik liela kompensācija ir jāmaksā, ja līguma darbība tiek izbeigta Partnera saistību neizpildes dēļ. Šādā gadījumā Partneris parasti būs tiesīgs pieprasīt kompensāciju saskaņā ar attiecīgās jurisdikcijas pamata tiesību aktiem.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka skaidru noteikumu neiekļaušana PPP līgumā par izmaksājamās kompensācijas apmēru Partnera saistību neizpildes gadījumā rada nenoteiktību, kas **var ietekmēt statistisko uzskaiti.** Būtu nepieciešama papildu analīze (piemēram, attiecīgās jurisdikcijas pamata tiesību aktu un tiesu prakses analīze), lai noteiktu, uz cik lielu kompensāciju Partnerim var būt tiesības un kā tas atbilstu šajā 12.1. tematā paustajam Eurostat viedoklim par kompensāciju, kad līguma darbība tiek izbeigta pirms termiņa Partnera saistību neizpildes dēļ.*

12.1.3. 3. pieeja. Līguma tirgus vērtība

Šī ir visbiežāk izmantotā pieeja, saskaņā ar kuru Partneris saņem kompensāciju, kas balstīta uz PPP līguma tirgus vērtību, kuru:

-
- nosaka tirgus, kad tiek atkārtoti rīkots konkurss PPP līguma slēgšanai; vai
  - nosaka, aprēķinot, kāda būtu konkrētā PPP līguma tirgus vērtība.

Parasti PPP līgums Iestādei dod tiesības izvēlēties pieeju (t. i., rīkot atkārtotu konkursu vai aprēķināt tirgus vērtību). Parasti uz tiesībām izvēlēties atkārtota konkursa rīkošanu attiecas nosacījums, ka līguma darbības izbeigšanas brīdī attiecīgā veida PPP līgumam attiecīgajā jurisdikcijā ir jābūt likvīdam tirgum. Parasti PPP līgumā nosaka, ka, ja šāda likvīda tirgus nav, ir jāaprēķina līguma tirgus vērtība. Parasti PPP līgumā Iestādei (bet ne Partnerim) tiks ļauts jebkurā laikā pirms cenas piedāvājumu saņemšanas mainīt izvēli un izlemt atkārtota konkursa vietā aprēķināt vērtību.

Dažos PPP līgumos noteikts, ka atkārtota konkursa laikā Iestādei ir jāturpina Partnerim veikt maksājumus, kuru apmēru atņem no galīgā kompensācijas maksājuma. Dažos PPP līgumos norāda arī termiņu (piemēram, divi gadi no līguma darbības izbeigšanas dienas), kurā Iestādei ir jāpabeidz konkurss un jāizmaksā Partnerim atkārtotajā konkursā noskaidrotā līguma tirgus vērtība.

Dažos PPP līgumos netiek iekļauta iespēja rīkot atkārtotu konkursu, bet tā vietā tikai nosaka kompensācijas apmēru, pamatojoties uz aprēķināto līguma tirgus vērtību. Retāk PPP līgumos paredzēts tikai atkārtots konkurss.

Ja ir jāaprēķina līguma tirgus vērtība, parasti to dara saskaņā ar sīki izstrādātu metodoloģiju, kas norādīta PPP līgumā. Šī metodoloģija parasti paredz aprēķināt (uz neto pašreizējās vērtības bāzes) visu to maksājumu kopsumu, kurus Iestāde ir prognozējusi veikt atlikušajā PPP līguma darbības laikā, un visu to izmaksu neto vērtību, kuras ir prognozētas atlikušajā PPP līguma darbības laikā (tostarp visas izlabošanas pasākumu izmaksas, kas radušās, ja Partnera veiktā izpilde ir neapmierinoša).

Daži PPP līgumi paredz, ka pusēm ir jāvienojas par aprēķināto līguma tirgus vērtību, pamatojoties uz līgumā izklāstīto metodoloģiju (kā aprakstīts iepriekš), un, ja tas neizdodas, šī vērtība jānosaka līgumā norādītajā strīda izšķiršanas procedūrā. Retāk PPP līgumi paredz lūgt tirgus vērtību noteikt neatkarīgam ekspertam, arī pamatojoties uz līgumā izklāstīto metodoloģiju, bet dažos gadījumos jebkura puse var iesniegt šā neatkarīgā eksperta lēmumu pārskatīšanai līgumā norādītajā strīda izšķiršanas procesā.

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka var pieņemt, ka gan būvniecības fāzē, gan darbības fāzē PPP līguma tirgus vērtība ir pakārtoto aktīvu (kā minēts Noteikumos) tirgus vērtības aizstājēja.

*Eurostat uzskata, ka iepriekš aprakstītā 3. pieeja **neietekmē statistisko uzskaiti, ja tiek ievēroti visi šie nosacījumi:***

- *saskaņā ar PPP līgumā norādītajiem atkārtota konkursa rīkošanas nosacījumiem piedāvājumu par PPP līgumu iesniedzējiem ir jāņem vērā visas izlabošanas pasākumu izmaksas, kas radušās Partnera neapmierinošas izpildes dēļ (t. i., izmaksas par aktīva pabeigšanu/izlabošanu, kā arī papildu ekspluatācijas, uzturēšanas un finansēšanas izmaksas);*
- *līguma tirgus vērtības aprēķināšanai (ja pēc tam netiek atkārtoti rīkots konkurss) izmanto metodoloģiju, kas ir izstrādāta atbilstoši pieejai, kura tirgū tiktu piemērota, lai*

-
- novērtētu PPP līgumu, nevis lai nodrošinātu Partnerim radušos izmaksu vai nenomaksātu parādsaistību segšanu. Šai metodoloģijai jāņem vērā visas izlabošanas pasākumu izmaksas, kas rodas, ja Partnera veiktā izpilde ir neapmierinoša (t. i., prognozējot naudas plūsmas, ir jāņem vērā gan izmaksas aktīva pabeigšanai/izlabošanai, gan papildu ekspluatācijas, uzturēšanas un finansēšanas izmaksas);
- ja PPP līgumā iekļauta iespēja izvēlēties starp atkārtotu konkursu vai tirgus vērtības aprēķināšanu, šo izvēli izdara Iestāde, nevis Partneris;
  - Iestādei ir pienākums izvēlēties noteikt tirgus vērtību aprēķinot tikai tādā gadījumā, ja nav likvīda tirgus;
  - likvīda tirgus definēšana nodrošina to, ka (tā kā tobrīd tiek izdarīta izvēle) tirgū ir pietiekami daudz uzņēmumu, kas spēj un vēlas slēgt attiecīgā veida PPP līgumu vai līdzīgus līgumus, lai varētu noteikt tirgus cenu;
  - ja pēc lēmuma par atkārtota konkursa rīkošanu, bet pirms piedāvājumu saņemšanas Iestāde lemj PPP līguma tirgus vērtību tomēr noteikt aprēķinot, šis lēmums ir tikai Iestādes ziņā, un Partneris to nevar ne ierosināt, ne ietekmēt;
  - saskaņā ar PPP līgumā norādītajiem atkārtota konkursa nosacījumiem šā atkārtotā konkursa spēkā esamība nav atkarīga ne no saņemto piedāvājumu minimālā skaita, ne no piedāvātā līguma minimālās vērtības (t. i., atkārtotā konkursa rezultāti ir spēkā esoši, pat ja nav saņemts neviens piedāvājums vai ja piedāvājumos norādītā vērtība ir zemāka, nekā tika gaidīts);
  - saskaņā ar PPP līgumā minētajiem atkārtotā konkursa nosacījumiem, ja tiek rīkots atkārtots konkurss un ja saņemto piedāvājumu skaits ir mazāks par noteiktu skaitli (vai mazāks, nekā tika gaidīts) vai ja piedāvātās cenas ir zemākas par noteiktu vērtību (vai zemākas, nekā tika gaidīts), piedāvāto cenu uzskata par tirgus cenu un līgumā nenorāda citu cenu (piemēram, aprēķināto tirgus cenu), ko izmantot tirgus vērtības noteikšanai;
  - saskaņā ar PPP līgumā minētajiem atkārtotā konkursa nosacījumiem, ja tiek rīkots atkārtots konkurss un ja nav saņemts neviens piedāvājums, uzskata, ka līguma tirgus vērtība ir nulle (t. i., līgumā nenorāda citu vērtību, piemēram, aprēķināto tirgus cenu, ko izmantot kā alternatīvu pamatu kompensācijas maksājumiem);
  - saskaņā ar PPP līgumā minētajiem atkārtotā konkursa nosacījumiem, ja atkārtotā konkursā konstatē, ka tirgus vērtība ir mazāka par nulli, līgums paredz negatīva kompensācijas maksājuma iespējamību (t. i., Partnerim būtu jāveic maksājums Iestādei);
  - no kompensācijas maksājuma atrēķina jebkādus starpposma maksājumus, ko Iestāde ir veikusi Partnerim laikā no līguma darbības izbeigšanas dienas līdz kompensācijas maksājuma dienai;
  - ja atkārtota konkursa nosacījumos ir norādīts kāds termiņš, kurā Iestādei ir jānoslēdz atkārtotais konkurss un jāsamaksā Partnerim līguma tirgus vērtība, tad šis termiņš ir vismaz seši mēneši pēc līguma darbības izbeigšanas dienas;
  - ja nerīko atkārtotu konkursu, tad PPP līguma aprēķināto tirgus vērtību nosaka (izmantojot līgumā norādīto metodoloģiju) vai nu eksperts, vai abas puses kopīgi. Ja saskaņā ar līgumu ir jāizmanto eksperta pakalpojumi, ekspertam ir jābūt neatkarīgam gan no Iestādes, gan no Partnera (un Iestāde un Partneris var vienoties par konkrētām neatkarīguma un kompetences pārbaudēm). Ja saskaņā ar līgumu pusēm ir jāvienojas par aprēķinu, abām pusēm ir jābūt tiesībām jebkuras domstarpības iesniegt izskatīšanai neatkarīgam ekspertam vai PPP līgumā norādītajā strīda izšķiršanas procedūrā;
  - ja saskaņā ar metodoloģiju aprēķinātās līguma patiesās vērtības noteikšanai konstatē, ka tirgus vērtība ir mazāka par nulli, līgums paredz negatīva kompensācijas maksājuma iespējamību (t. i., Partnerim būtu jāveic maksājums Iestādei).

Ja nav izpildīts kāds no pirmajiem diviem iepriekš minētajiem nosacījumiem, PPP automātiski reģistrē valdības BILANCĒ. Visi pārējie iepriekš uzskaitītie nosacījumi ir SVARĪGI statistiskajā uzskaitē.

12.1.4. 4. pieeja. Aktīva uzskaites vērtība

Daži PPP līgumi paredz, ka Partnerim izmaksājamā kompensācija ir balstīta uz aktīva uzskaites vērtību līguma darbības izbeigšanas dienā. Uzskaites vērtību tiecas noteikt, ņemot vērā:

- aktīvā izdarīto kapitālieguldījumu (saistību un pašu kapitāla) apmēru; vai
- izmaksas, kas Partnerim radušās, būvējot aktīvu.

Šo pieeju galvenā atšķirība ir tā, ka pirmajā pieejā tiek ņemtas vērā finansēšanas izmaksas, bet otrajā – netiek.

Šī pieeja pati par sevi neņem vērā izmaksas, kas Iestādei rodas (ja rodas), novēršot neapmierinošas izpildes dēļ radušās problēmas, kas saistītas ar projektu (piemēram, novēršot būvniecības defektus). Tāpēc dažās jurisdikcijās Partnerim izmaksātā kompensācija atbildīs aktīva uzskaites vērtībai, no kuras ir atņēģinātas izlabošanas pasākumu izmaksas.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka noteikumi, kuros Partnera saistību neizpildes gadījumā maksājamo kompensāciju aprēķina, pamatojoties uz aktīva uzskaites vērtību, bet neņemot vērā Iestādei radītās izlabošanas pasākumu izmaksas, **ietekmē statistisko uzskaiti un PPP automātiski jāreģistrē valdības BILANCĒ.***

*Turpretī noteikumi, kuros Partnera saistību neizpildes gadījumā maksājamo kompensāciju aprēķina, pamatojoties uz aktīva uzskaites vērtību un ņemot vērā Iestādei radītās izlabošanas pasākumu izmaksas (gan izmaksas, kas saistītas ar aktīva pabeigšanu/izlabošanu, gan papildu ekspluatācijas/uzturēšanas izmaksas), **neietekmē statistisko uzskaiti.***

*Ja no aprēķinātās aktīva uzskaites vērtības atņēģina tikai daļu izlabošanas pasākumu izmaksu (piemēram, neatrēģina papildu apsaimniekošanas/uzturēšanas izmaksas), šie noteikumi **ietekmē statistisko uzskaiti un ir SVARĪGS jautājums.***

12.1.5. 5. pieeja. Augstākās prioritātes parāda kompensēšana

Daži PPP līgumi paredz, ka kompensācija, kas maksājama Partnerim, ir balstīta uz līguma darbības izbeigšanas dienā nenomaksāto augstākās prioritātes parādu (vai procentuālu tā daļu).

Dažos gadījumos veiks atskaitījumus no nenomaksātā augstākās prioritātes parāda, lai ņemtu vērā Iestādes izmaksas (piemēram, par atkārtotu konkursu un aktīva izlabošanu).

Dažās jurisdikcijās visos Partnera saistību neizpildes gadījumos izmanto nenomaksātā augstākās prioritātes parāda aprēķinus. Citās jurisdikcijās to izmanto tikai noteiktā Partnera saistību neizpildes diapazonā (tie parasti ir refinansēšanas noteikumu pārkāpumi un/vai Partnera veikta krāpšana vai korupcija).

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka PPP līguma noteikumi, kas Partnera saistību neizpildes gadījumā maksājamo kompensāciju balsta uz nenomaksāto augstākās prioritātes parādu (vai tā procentuālu daļu), ir līdzvērtīgi finansējuma galvojumam (sk. 14.4. tematu) un ietekmē statistisko uzskaiti. Attiecīgi tas, kā šādi kompensācijas noteikumi ietekmē statistisko uzskaiti, ir jānovērtē (apvienojumā ar citiem noteikumiem par valdības finansējumu) atbilstoši 14.4. tematā minētajiem principiem.

12.2. Kompensācija, izbeidzot līguma darbību Iestādes saistību neizpildes dēļ

12.2.1. 1. pieeja. Kompensācija izmaksu un zaudējumu segšanai

Saskaņā ar lielāko daļu PPP līgumu kompensācija, kas Iestādei jāizmaksā Partnerim, ja līgums tiek izbeigts Iestādes saistību neizpildes dēļ, ir paredzēta, lai nodrošinātu, ka Iestādes saistību neizpildes dēļ Partnera un tā aizdevēju stāvoklis nav sliktāks kā gadījumā, ja PPP līguma darbība turpinātos tā, kā tika gaidīts. Parasti šī kompensācija aptvers šādus pamatkomponentus:

- augstākās prioritātes parādu;
- sponsoru pašu kapitālu un pakārtoto parādu (tostarp zaudēto peļņu);
- trešām personām veicamos maksājumus.

Pirmais komponents, kompensācija augstākās prioritātes parāda sniedzējiem, parasti ietver nenomaksāto parādu līguma darbības izbeigšanas dienā, jebkādu uzkrātos procentus un izmaksas, kas radušās finansēšanas līguma pirmstermiņa pārtraukšanas dēļ (tostarp līguma pārkāpšanas izmaksu riska ierobežošanu), kā arī kompensācijas maksājumam piemērojamos procentus, kas uzkrāsies no līguma darbības izbeigšanas dienas līdz kompensācijas faktiskās izmaksāšanas dienai.

Otrais komponents parasti kompensē ieguldītājiem pašu kapitālā un pakārtotās parādsaistībās par to sākotnējo ieguldījumu un zaudēto turpmāko peļņu. To var aprēķināt vairākos veidos, bet trīs visbiežāk izmantotie ir šādi:

- sākotnējās peļņas pieeja nodrošina, ka ieguldītāju saņemtā kopējā peļņa ir līdzvērtīga peļņai, kas tika prognozēta finanšu izpildes dienā (neatkarīgi no tā, kā notikusi projekta izpilde);
- tirgus vērtības pieeja nodrošina, ka ieguldītāji saņem summu, par kādu to ieguldījumu būtu varēts pārdot ieinteresētam pircējam līguma darbības izbeigšanas dienā;
- turpmākās peļņas pieeja nodrošina, ka ieguldītāji saņem peļņu, kādu tiem tika prognozēts saņemt finanšu izpildes dienā no līguma darbības izbeigšanas dienas līdz PPP līguma termiņa beigām.

Dažos gadījumos ieguldītājiem pašu kapitālā un pakārtotās parādsaistībās kā kompensāciju izmaksā iepriekš noteiktu summu (piemēram, noteiktu procentuālo daļu no atlikušās līguma vērtības).

Trešajā komponentā parasti tiks iekļautas summas, kas Partnerim jāmaksā trešām pusēm, piemēram, apakšuzņēmuma līguma laušanas izmaksas un atlaišanas pabalsti.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka tās kompensācijas aprēķināšana, kas Iestādei jāizmaksā Partnerim, ja līguma darbība tiek izbeigta Iestādes saistību neizpildes gadījumā, atbilstoši iepriekš aprakstītajai 1. pieejai **neietekmē statistisko uzskaiti.***

12.2.2. 2. pieeja. Aktīva uzskaites vērtība

Lai gan šī pieeja tiek izmantota retāk nekā iepriekš aprakstītā 1. pieeja, daži PPP līgumi nosaka, ka kompensācija, kas Iestādei jāmaksā Partnerim, ir vienāda ar aktīva uzskaites vērtību, kas atbilst:

- ieguldījumiem līdz līguma darbības izbeigšanas dienai, ja līguma darbība tiek izbeigta būvniecības fāzē;
- būvniecībā veiktajiem ieguldījumiem, kuriem piemērojami amortizācijas atskaitījumi, ja līguma darbība tiek izbeigta darbības fāzē.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka tās kompensācijas aprēķināšana, kas Iestādei jāizmaksā Partnerim, ja līguma darbība tiek izbeigta Iestādes saistību neizpildes dēļ, atbilstoši iepriekš aprakstītajai 2. pieejai **neietekmē statistisko uzskaiti.***

12.3. Kompensācija, Iestādei brīvprātīgi izbeidzot līguma darbību

Parasti kompensācija, kas Iestādei jāmaksā Partnerim, ja tā brīvprātīgi izbeidz PPP līguma darbību, ir vienāda ar kompensāciju, kas būtu jāizmaksā, ja līguma darbības izbeigšana notiktu Iestādes saistību neizpildes dēļ (sk. 12.2. tematu).

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka kompensācijas aprēķināšana, ja līguma darbība izbeigta brīvprātīgi, pamatojoties uz 12.2. tematu, **neietekmē statistisko uzskaiti.** Ja nav līguma noteikuma par kompensāciju, Iestādei brīvprātīgi izbeidzot PPP līguma darbību, nepieciešama papildu analīze (piemēram, attiecīgās jurisdikcijas pamata tiesību aktu un tiesu prakses analīze), lai noteiktu, uz cik lielu kompensāciju Partnerim var būt tiesības un kā tā atbilstu Noteikumiem un citur šajā rokasgrāmatā paustajam Eurostat viedoklim.*

12.4. Kompensācija, izbeidzot līguma darbību nepārvaramas varas dēļ

Nosakot, cik liela kompensācija Iestādei ir jāizmaksā Partnerim pēc PPP līguma darbības izbeigšanas nepārvaramas varas dēļ, parasti ņems vērā to, ka līgums ir izbeigts apstākļos, kurus neviena no pusēm nevarēja ietekmēt. Tāpēc visbiežāk izmantotā pieeja ir izmaksāt Partnerim kompensāciju, kas ir pietiekama, lai segtu:

- līguma darbības izbeigšanas dienā nenomaksāto augstākās prioritātes parādu (tostarp uzkrātos procentus un līguma laušanas izmaksas);
- ieguldītāju faktiski ieguldīto pašu kapitālu un pakārtoto parādu (bet ne zaudēto turpmāko peļņu, un parasti atrēķinot peļņu, ko ieguldītāji jau saņēmuši);

-
- summas, kas maksājamas trešām pusēm (piemēram, apakšuzņēmuma līguma laušanas izmaksas un atlaišanas pabalsti).

Parasti tieši ieguldītāju zaudētās peļņas nekompensēšana ir tas, ar ko šis kompensācijas veids atšķiras no kompensācijas, izbeidzot līguma darbību Iestādes saistību neizpildes dēļ vai Iestādei brīvprātīgi izbeidzot līguma darbību (tādējādi parādot, ka nepārvaramas varas gadījumos nav vainīgo).

Tomēr dažos PPP līgumos nepārvaramas varas gadījumi ir apvienoti ar citiem gadījumiem, par kuriem risku ir uzņēmusies Iestāde (piemēram, Iestādes saistību neizpilde).

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka iepriekš aprakstītā kompensācijas aprēķināšanas pieeja, kad nav vainīgo, izbeidzot līguma darbību nepārvaramas varas dēļ, **neietekmē statistisko uzskaiti**. Tomēr statistisko uzskaiti var ietekmēt pašas nepārvaramās varas definīcija (sk. 6. tematu).*

*Kompensācijas aprēķināšanas pieeja, saskaņā ar kuru, izbeidzot līguma darbību nepārvaramas varas dēļ, balstās uz tiem pašiem apsvērumiem, ko ņem vērā, aprēķinot kompensāciju, kad līguma darbība tiek izbeigta Iestādes neizpildes dēļ vai kad Iestāde brīvprātīgi izbeidz līguma darbību, **ietekmē statistisko uzskaiti un ir VIDĒJI SVARĪGS jautājums**.*

12.5. Kompensācija, izbeidzot līguma darbību neapdrošināmības dēļ

Kompensāciju, kas izmaksājama, kad Iestāde ir izvēlējusies izbeigt PPP līguma darbību tāpēc, ka kāds risks ir kļuvis neapdrošināms, parasti aprēķina tāpat kā kompensāciju, kad līguma darbība tiek izbeigta nepārvaramas varas dēļ.

Dažos PPP līgumos noteikts, ka tāpat aprēķināma arī maksājamā summa, ja Iestāde izbeidz līguma darbību vēlāk, kad iestājas neapdrošināms risks.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka iepriekš aprakstītās pieejas **neietekmē statistisko uzskaiti**. Tomēr pamata noteikumi par neapdrošināmību var ietekmēt statistisko uzskaiti (sk. 9.4. tematu).*

12.6. Kompensācijas izmaksa

Iestāde parasti maksās kompensāciju vienreizēja maksājuma veidā noteiktā periodā pēc līguma darbības izbeigšanas dienas.

Saskaņā ar dažiem PPP līgumiem Iestādei ir tiesības izvēlēties visu kompensāciju vai kādu tās daļu maksāt vairākos maksājumos. Parasti Iestādei nebūs tiesību maksāt kompensāciju pa daļām, ja tā līguma darbību izbeidz brīvprātīgi vai ja līguma darbība tiek izbeigta Iestādes saistību neizpildes dēļ.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka kompensācijas izmaksāšanas mehānisms un maksāšanas laika izvēle, izbeidzot līguma darbību pirms termiņa, **neietekmē statistisko uzskaiti**.*

12.7. Partnera pienākumi, izbeidzot līguma darbību

Parasti PPP līgumos iekļauti noteikumi, saskaņā ar kuriem Partnerim ir jāsadarbjas ar Iestādi, lai nodrošinātu, ka aktīva būvniecības, ekspluatācijas un uzturēšanas nodošana atpakaļ Iestādes (vai kādas trešās puses) pārziņā notiek bez sarežģījumiem. Šajos noteikumos parasti iekļauj šādus Partnera pienākumus:

- sniegt informāciju par aktīva projektēšanu, būvniecību un ekspluatāciju;
- sniegt informāciju par personālu un pildīt savus pienākumus saskaņā ar attiecīgiem tiesību aktiem;
- atbrīvot aktīvu (vai projekta īstenošanas vietu, ja līguma darbība tiek pārtraukta būvniecības fāzē) un atstāt to labā kārtībā;
- nodot priekšrocības, ko nodrošina trešās personas sniegtās garantijas attiecībā uz aktīva projektēšanu, būvniecību un ekspluatāciju (piemēram, garantijas, kuras sniedz trešā persona, kas nodrošina iekārtas).

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka noteikumi, kas Partnerim uzliek pienākumus, kas ir līdzīgi iepriekš aprakstītajiem (t. i., pienākumus, kuru mērķis ir pēc PPP līguma darbības beigām atvieglot aktīva būvniecības, ekspluatācijas un uzturēšanas nodošanu Iestādes vai kādas trešās puses pārziņā), neietekmē statistisko uzskaiti.

---

13. temats. PPP līguma darbības termiņš

13.1. Termiņš

Lai norādītu datumu, kurā beidzas līguma darbības termiņš, PPP līgumos parasti izmanto vienu no šīm divām pieejām:

- dažu līgumu darbības termiņš beidzas dienā, kad ir pagājis kāds noteikts laiks no finanšu izpildes dienas (t. i., ir noteikts kopējais PPP līguma darbības termiņš);
- citu līgumu darbības termiņš beidzas dienā, kad ir pagājis noteikts laiks no dienas, kurā aktīvs ir nodots ekspluatācijā (t. i., ir noteikts darbības fāzes ilgums).

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka iepriekš aprakstītās pieejas PPP līguma darbības termiņa noteikšanai neietekmē statistisko uzskaiti.

13.2. Aktīva piešķiršana, beidzoties līguma darbības termiņam

Vairumā PPP projektu pēc PPP līguma darbības termiņa beigām Iestāde uzņemas atbildību par aktīvu, un tai vairs nav jāveic nekādi maksājumi Partnerim par šo aktīvu. Šī nostāja var būt skaidri norādīta PPP līgumā, bet parasti uz to norāda tas, ka, līgumam beidzoties, beidzas arī Partnera tiesības un pienākumi attiecībā uz aktīvu.

Retos gadījumos Iestāde pēc PPP līguma darbības termiņa beigām uzņemas atbildību par aktīvu un veic maksājumu Partnerim par aktīvu. Tas, visticamāk, varētu notikt, ja prognozē, ka ieņēmumi, kurus Partneris ir tiesīgs saņemt PPP līguma darbības laikā, nekompensēs Partnera ieguldījumus un nesegs dzīves cikla izmaksas.

Citos retos gadījumos Partnerim nodod projekta īstenošanas vietas un aktīva likumīgās īpašumtiesības, kuras tas saglabā pēc PPP līguma termiņa beigām. Šajos gadījumos Iestādei var būt tiesības pagarināt PPP līgumu un/vai nopirkt aktīvu. Tomēr, ja šīs tiesības netiek izmantotas, tad, beidzoties līguma darbības termiņam, beidzas arī attiecības starp Iestādi un Partneri, un Iestādei vairs nav ne tiesību, ne kontroles attiecībā uz aktīvu.

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka noteikumi (skaidri formulēti vai netieši izteikti) par to, ka pēc līguma darbības termiņa beigām aktīvs tiek piešķirts Iestādei (neatkarīgi no tā, vai Iestādei vēl ir jāveic maksājums Partnerim par šo aktīvu), neietekmē statistisko uzskaiti, ja:

- ir pierādījumi, ka ieņēmumi, ko Partneris gūs PPP līguma darbības laikā, kompensēs tā prognozētos ieguldījumus un dzīves cikla izmaksas;
- darbības fāze ilgst vismaz 10 gadus.

Ja šie nosacījumi nav izpildīti, aktīva piešķiršana Iestādei bez maksas, beidzoties līguma darbības termiņam, ietekmē statistisko uzskaiti un ir VIDĒJI SVARĪGS jautājums.

13.3. Aktīva stāvoklis līguma darbības termiņa beigās

Parasti PPP līgumā iekļauj noteikumus, saskaņā ar kuriem Partneris uzņemas risku, ka pēc līguma darbības termiņa beigām aktīva fiziskais stāvoklis atbildīs noteiktajam minimālajam standartam, kādam šim aktīvam būtu jāatbilst, ja tas ir ticis uzturēts saskaņā ar līgumā noteikto.

Dažādos projektos to panāk, izmantojot atšķirīgus mehānismus (piemēram, norādot nepieciešamo aktīva stāvokli, aktīva stāvokļa novērtēšanas metodi vai sekas, kādas ir nepilnībām aktīva stāvoklī), bet parasti:

- PPP līgums nosaka, ka vairākus gadus (parasti no diviem līdz pieciem) pirms līguma darbības termiņa beigām ir jāveic neatkarīgs aktīva stāvokļa novērtējums;
- balstoties uz neatkarīgo novērtējumu, puses vienojas par darbu, kas jāveic, lai līguma darbības termiņa beigās aktīvs būtu vajadzīgajā stāvoklī, un aprēķina šā darba izmaksas;
- Partnerim līdz līguma darbības termiņa beigām ir jāveic saskaņotie darbi;
- Partnerim var būt jāizveido fonds vai jānodrošina drošības nauda vai cita garantija, kuras vērtība atbilst aprēķinātajām darba izmaksām un kurai Iestāde ir tiesīga piekļūt, ja Partneris līdz līguma darbības termiņa beigām darbus nav veicis;
- ja aktīva fiziskais stāvoklis ir labāks, nekā noteikts standartā, Partnerim no Iestādes nepienākas ne maksājums, ne kompensācija.

Šie noteikumi neparādās retākos PPP līgumos, saskaņā ar kuriem pēc līguma darbības termiņa beigām aktīvs paliek Partnera atbildībā.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka, ja pēc PPP līguma darbības termiņa beigām aktīvs atkal nonāks Iestādes atbildībā, Partnerim ir jāuzņemas risks par to, ka aktīva fiziskais stāvoklis PPP līguma darbības termiņa beigās atbilst standartam, kādam tam būtu jāatbilst, ja tas ticis uzturēts saskaņā ar līgumā noteikto. Šā riska nenodošana Partnerim saskaņā ar PPP līgumu **ietekmē statistisko uzskaiti un ir SVARĪGS jautājums.***

*Tomēr konkrēti mehānismi, kas izmantoti, lai piešķirtu šo risku Partnerim (piemēram, sīki izstrādāti noteikumi, kas atbilst iepriekš aprakstītajai parastajai pieejai, vispārīgāki noteikumi vai izlabošanas pasākumi līguma pārkāpšanas gadījumā), **neietekmē statistisko uzskaiti.***

*Tas, ka PPP līgums neparedz kompensāciju Partnerim, ja līguma darbības termiņa beigās aktīva stāvoklis ir labāks, nekā noteikts standartā, **neietekmē statistisko uzskaiti.***

13.4. Partnera pienākumi, beidzoties līguma darbības termiņam

Parasti PPP līgumos iekļauti noteikumi, saskaņā ar kuriem Partnerim ir jāsadarbojas ar Iestādi, lai nodrošinātu, ka aktīva ekspluatācijas un uzturēšanas nodošana atpakaļ Iestādes (vai kādas trešās puses) pārziņā notiek bez sarežģījumiem. Šajos noteikumos parasti iekļauj šādus Partnera pienākumus:

- sniegt informāciju par aktīva projektēšanu, būvniecību un ekspluatāciju;
- sniegt informāciju par personālu un pildīt savus pienākumus saskaņā ar attiecīgajiem tiesību aktiem;

-
- nodot priekšrocības, ko nodrošina trešo personu sniegtās garantijas attiecībā uz aktīva projektēšanu, būvniecību un ekspluatāciju (piemēram, garantijas, ko sniegusi trešā persona, kas nodrošina iekārtas).

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka noteikumi, kas Partnerim uzliek pienākumus, kas ir līdzīgi iepriekš aprakstītajiem (t. i., pienākumus, kuru mērķis ir pēc PPP līguma darbības beigām atvieglot aktīva nodošanu Iestādes vai kādas trešās puses pārziņā), neietekmē statistisko uzskaiti.

---

14. temats. Finansēšanas noteikumi

14.1. Finanšu izpildes dienas izvēle

Projektos, kuros PPP līgums tiek parakstīts finanšu izpildes dienā, līgumā neiekļauj noteikumus par pamatdarbības maksājumu koriģēšanu atbilstoši Partnera faktiskajām finansēšanas izmaksām.

Projektos, kuros PPP līgumu paraksta pirms finanšu izpildes dienas, ierasta prakse ir līgumā iekļaut mehānismu pamatdarbības maksājumu koriģēšanai un noteikšanai atbilstoši finansēšanas pamatizmaksām (parasti vienīgais mainīgais lielums ir bāzes procentu likme), kas tiek sasniegtas finanšu izpildes dienā.

Projektos, kuros PPP līgumu paraksta pirms finanšu izpildes dienas un tajā neiekļauj skaidri formulētu noteikumu par finanšu izpildes dienas ietekmi, bieži vien nav skaidrs, vai kādai no pusēm ir tiesības lūgt koriģēt pamatdarbības maksājumus atbilstoši finansēšanas pamatizmaksām, kas tiek sasniegtas finanšu izpildes dienā.

Eurostat piezīmes

*Kā minēts 1. nodaļā, saskaņā ar Eurostat nostāju statistisko uzskaiti var apstiprināt tikai finanšu izpildes dienā. Tātad noteikuma par pamatdarbības maksājumu koriģēšanu atbilstoši finanšu izpildes ietekmei iekļaušana (vai neiekļaušana) PPP līgumā **neietekmē statistisko uzskaiti**.*

14.2. Procentu likmes korekcijas

Parasti Partneri no procentu likmes svārstību ietekmes aizsargā, līgumā iekļaujot noteikumus par ilgtermiņa procentu likmes riska ierobežošanu. Vairumā gadījumu riska ierobežošanas noteikumus piemēro, sākot no finanšu izpildes dienas. Tomēr dažos gadījumos tos nepiemēro līdz agrīnai būvniecības fāzei (piemēram, kamēr nav saņemtas pamatatļaujas).

Ja PPP līguma parakstīšana, finanšu izpilde un riska ierobežošana nenotiek vienlaicīgi, tad PPP līgumā paredz pamatdarbības maksājumu koriģēšanu, ņemot vērā procentu likmi, kas tiks noteikta sākotnējos riska ierobežošanas noteikumos.

Retos projektos netiek ierobežots (vai netiek pilnībā ierobežots) Partnera risks, kas saistīts ar procentu likmju svārstībām, un līgums paredz PPP līguma darbības laikā regulāri koriģēt (vai daļēji koriģēt) pamatdarbības maksājumus atbilstoši pamata procentu likmēm.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka noteikumi par pamatdarbības maksājumu koriģēšanu atbilstoši procentu likmei, kas tiek noteikta sākotnējā riska ierobežošanas procesā (vai nu finanšu izpildes dienā, vai vēlāk pēc kādas starpposma vērtības sasniegšanas būvniecības fāzē), **neietekmē statistisko uzskaiti**. Tomēr noteikumi par pamatdarbības maksājumu koriģēšanu atbilstoši procentu likmju svārstībām citās situācijās (piemēram, ja tiek piemēroti tikai daļēji riska ierobežošanas noteikumi) **ietekmē statistisko uzskaiti un ir SVARĪGS jautājums**.*

14.3. Finansējuma pieejamība

Publiskajā un privātajā partnerībā Partnera pienākums ir piesaistīt projekta īstenošanai nepieciešamo finansējumu un parasti Partneris uzņemas risku, kas saistīts ar finansējuma pieejamību un izmaksām pēc finanšu izpildes dienas. Ļoti retos gadījumos šo risku uzņemas vai daļa Iestāde (piemēram, iekļaujot līgumā noteikumus par pamatdarbības maksājumu palielināšanu/samazināšanu atbilstoši finansēšanas izmaksu izmaiņām pēc tam, kad tiek refinansētas īstermiņa parādsaistības, kas stājās spēkā finanšu izpildes dienā).

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka noteikumi, saskaņā ar kuriem Iestāde uzņemas risku par finansējuma pieejamību un/vai izmaksām pēc finanšu izpildes dienas, piemēram,

- *apņēmoties pati nodrošināt finansējumu un/vai*
- *palielinot pamatdarbības maksājumus atbilstoši finanšu izpildes dienā piemēroto finansēšanas nosacījumu vai izmaksu izmaiņām,*

jāuzskata par finanšu garantijām. 14.4.4. tematā ir izskaidrots, kā finanšu garantiju sniegšana ietekmē statistisko uzskaiti.

Turklāt Eurostat uzskata, ka noteikumi par pamatdarbības maksājumu samazināšanu atbilstoši izmaiņām finansēšanas nosacījumos vai izmaksās pēc tam, kad refinansēti finanšu izpildes dienā noslēgtie īstermiņa kredītlīgumi, Iestādei dod tiesības saņemt daļu no refinansējot gūtās peļņas (sk. 14.6.2. tematu, kurā izskaidrots, kā refinansējot gūtās peļņas daļas saņemšana var ietekmēt statistisko uzskaiti).³⁵

14.4. Iestādes/valdības līdzdalība finansēšanā

Atšķiras gan dažādos projektos norādītie iemesli, kuru dēļ Iestāde var piedalīties projekta finansēšanā, gan veidi, kādos Iestāde var nolemt to darīt. Visbiežāk sastopamie piemēri ir šādi:

- starpposmu maksājumi (neatlīdzināmi) Partnerim būvniecības fāzē vai tās beigās (sk. 14.4.1. tematu);
- aizdevumi (sk. 14.4.2. tematu);
- pašu kapitāls (sk. 14.4.3. tematu);
- finanšu garantijas (sk. 14.4.4. tematu);
- atbrīvojumi no saistībām (piemēram, no uzņēmuma peļņas nodokļa vai pievienotās vērtības nodokļa), kas citādi būtu radušies Partnerim (sk. 14.4.5. tematu).

Dažreiz šāda veida finansējumu vai garantijas Iestādes vietā vai papildus tai var sniegt citas valdības iestādes vai valsts iestādes, kas statistikas vajadzībām tiek klasificētas ārpus vispārējās valdības sektora (sk. 2. nodaļu).

---

³⁵ *MGDD 2016 VI.4.3.3. nodaļas 60. punktā ir norādītas izņēmuma situācijas, kurās tirgus traucējumu (piemēram, kredītresursu iztrūkuma) gadījumā valdība var uzņemties saistības attiecībā uz PPP lielākās daļas finansēšanu, neietekmējot statistisko uzskaiti. Eurostat uzskata, ka šīm izņēmuma situācijām nevajadzētu Iestādei radīt risku, kas saistīts ar tām finansējuma izmaksām vai nosacījumiem, kas stāsies spēkā pēc tirgus nosacījumu normalizēšanās (t. i., šis risks jāuzņemas Partnerim).*

Tāpēc, ņemot vērā pieeju, kas parasti tiek piemērota PPP finansēšanai, ir maz ticams, ka šie izņēmumi praksē būs nozīmīgi.

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka valdības saistības finansēt projektu jebkādā veidā un apmērā (t. i., ņemot vērā visas saistības, piemēram, iepriekš aprakstītās Iestādes vai citu valdības iestāžu saistības) ietekmē statistisko uzskaiti šādā veidā:

- *ja valdības finansiālās saistības vai cita veida atbalsts ir vismaz 50 % kapitālizdevumu, kas radušies aktīva būvniecībā, PPP automātiski reģistrē valdības BILANCĒ;*
- *ja valdības finansiālās saistības vai cita veida atbalsts ir mazāks par 50 %, bet lielāks par vienu trešdaļu kapitālizdevumu, kas radušies aktīva būvniecībā, šis jautājums statistiskajā uzskaitē ir ĻOTI SVARĪGS;*
- *ja valdības finansiālās saistības vai cita veida atbalsts nepārsniedz vienu trešdaļu, bet ir vairāk par 10 % kapitālizdevumu, kas radušies aktīva būvniecībā, šis jautājums statistiskajā uzskaitē ir SVARĪGS;*
- *ja valdības finansiālās saistības vai cita veida atbalsts nepārsniedz 10 % kapitālizdevumu, kas radušies aktīva būvniecībā, šis jautājums statistiskajā uzskaitē ir VIDĒJI SVARĪGS.*

Apsverot valdības finansējuma ietekmi uz statistisko uzskaiti, ir jāņem vērā šādi apsvērumi:

- *finanšu iemaksu analīzē neņem vērā finansējumu, kas saskaņā ar starpvaldību līgumiem saņemts no starptautiskām organizācijām, piemēram, no ES fondiem (neatkarīgi no tā, vai šo finansējumu saņem Partneris, vai kāda valdības iestāde);*
- *Eiropas Investīciju bankas finansējumu uzskata par privātā sektora finansējumu;*
- *tādas valsts iestādes piešķirtu finansējumu, kas tiek klasificēta ārpus vispārējās valdības sektora (piemēram, valsts banka, kas klasificēta kā publiska sabiedrība), uzskata par valdības finansējumu, ja Eurostat uzskata, ka attiecīgā valsts iestāde ir rīkojusies valdības vārdā vai saskaņā ar tiešiem vai netiešiem valdības norādījumiem saistībā ar projektu (sk. 2. nodaļā iekļautās piezīmes par Partnera statistiskā sektora klasifikāciju);*
- *izvērtējot visa veida saistības kopumā, kas ir radušās, īstenojot projektu, ir jāņem vērā arī valdības kopējās finanšu saistības (sk. 14.4.1.–14.4.4. tematu un 14.5. tematu);*
- *šī summa jākorģē, ņemot vērā jebkādus valdības piešķirtos aizdevumus, lai atbilstoši parādītu aizdevuma riska profilu. Pilnīgi subordinēta parāda gadījumā (t. i., augstākā riska parāds) šo parādsaistību apmēru jākorģē, reizinot ar 2,5. Gadījumā, ja parādsaistības ir līdzvērtīgas augstākās prioritātes parādam (t. i., zemākā riska parādam), korekcijas nav vajadzīgas. Gadījumā, ja prioritātes ziņā parāds ir starp subordinēto parādu un augstākās prioritātes parādu, ir jāveic pamatota analīze, lai noteiktu koeficientu (robežās no 1 līdz 2,5) atbilstoši riskam, kas saistīts ar šo parādu salīdzinājumā ar citiem parāda veidiem.*

14.4.1. Starpposmu vai citi vienreizēji maksājumi

Iestādei (vai citām valdības iestādēm) var būt jāveic šādu veidu maksājumi Partnerim:

- *tāds ievērojama apmēra maksājums drīz pēc PPP līguma parakstīšanas, kura mērķis ir segt Partnerim radušās cenu piedāvājuma sagatavošanas un sākotnējās resursu mobilizācijas izmaksas;*

-
- viens vai vairāki maksājumi būvniecības fāzē vai tās beigās (parasti saistībā ar noteiktu aktīva būvniecības starpposma vērtību sasniegšanu);
  - viens vai vairāki tādi maksājumi darbības fāzē vai tās beigās, kas neatbilst vispārējam principam, kurš nosaka, ka saskaņā ar PPP līgumu Iestādes maksājumi Partnerim ir proporcionāli aktīva pieejamībai vai lietošanas apmēram (piemēram, maksājumi, lai segtu ievērojamas aktīva dzīvescikla uzturēšanas izmaksas, kad šīs izmaksas radušās).

Parasti starpposma maksājumu mērķis ir vai nu samazināt finansējumu, kas Partnerim ir jāpiesaista projektam, vai Partnerim radīt iespēju agri sākt atmaksāt daļu no finansējuma.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka to (iepriekš minēto veidu) starpposma maksājumu apmērs, kurus valdība ir apņēmusies veikt, **ietekmē statistisko uzskaiti** (kā minēts 14.4. tematā). Tomēr šo maksājumu profils un to veikšanas laika izvēle **neietekmē statistisko uzskaiti**.*

14.4.2. Aizdevumi

Nav tipiskas pieejas, kas attiektos uz tā aizdevuma summu un noteikumiem, ko Iestāde (vai cita valsts iestāde) piešķir Partnerim.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka jebkādu aizdevumu summa, ko valdība ir apņēmusies piešķirt, **ietekmē statistisko uzskaiti** (kā minēts 14.4. tematā). Jebkādas kontroles tiesības, kas Iestādei (vai valdībai) ir attiecībā uz Partneri saskaņā ar aizdevuma noteikumiem, var būt svarīgas, nosakot Partnera sektora klasifikāciju un tātad arī to, vai projekts atbilst Eurostat noteiktajai PPP definīcijai (sk. piezīmes 2. nodaļā).*

14.4.3. Pašu kapitāls

Dažos PPP projektos Iestādei (vai citai valsts iestādei) pieder Partnera pašu kapitāla daļas. Pašu kapitālu parasti veido tīrais pašu kapitāls (piemēram, akciju kapitāls) un akcionāru aizdevumi (t. i., pakārtotais parāds). Parasti tīrais pašu kapitāls kopējā finanšu struktūrā ir niecīga summa (piemēram, 2 %). Tīrais pašu kapitāls un pakārtotais parāds parasti ir vienu un to pašu pušu turējumā.

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka iepriekš aprakstītajā situācijā jebkāda apmēra valdības nodrošināts pašu kapitāls ir valdības finansējums, un tāpēc **ietekmē statistisko uzskaiti** (kā minēts 14.4. tematā). Statistiskās uzskaites vajadzībām pašu kapitālam ir tāds pats svērums kā pakārtotajam parādam.*

*Turklāt jebkuras tiesības, kas Iestādei (vai valdībai) ir uz Partnera peļņas daļu, **ietekmē statistisko uzskaiti** (sk. 15.1. tematu).*

Jebkādas kontroles tiesības, kas Iestādei (vai valdībai) ir attiecībā uz Partneri, pamatojoties uz tai piederošu pašu kapitāla daļu, ir svarīgas, nosakot Partnera sektora klasifikāciju un tātad arī to, vai projekts atbilst Eurostat noteiktajai PPP definīcijai (sk. piezīmes 2. nodaļā).

14.4.4. Finanšu garantijas

Dažos projektos valdības garantijas tiek sniegtas trešām personām, kas ir parāda vai pašu kapitāla nodrošinātāji, lai projektam piesaistītu finansējumu vai gūtu labumu no zemākām finansēšanas izmaksām.

Dažādos projektos ievērojami atšķiras šādu garantiju noteikumi (kas var būt un var nebūt no PPP līguma atsevišķs juridisks dokuments). Parasti Partnerim būs jāatlīdzina valdībai jebkādi maksājumi, kurus tā veic saskaņā ar šādu garantiju.

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka jebkura apmēra Partnera parāds, ko garantē valdība, ietekmē statistisko uzskaiti (sk. 14.4. tematu).

Garantijas summa jākorģē atbilstoši pamatparāda / garantijas dokumenta riska profilam (piemēram, iepriekš minētais koeficients, kas piemērojams pamatparādam, jāpiemēro arī garantijai).

14.5. Citi Iestādes/valdības atbalsta veidi

Iestādes (vai citas valdības iestādes) sniegts cita veida finansiāls atbalsts var būt, piemēram, minimālo ieņēmumu garantija vai projektos, kuros ir uz pieprasījumu balstīti maksājumu mehānismi, minimālā pieprasījuma garantija. Dažreiz šie atbalsta veidi tiek iekļauti pašā maksājumu mehānismā (sk. 4. tematu).

Dažreiz projektos, kuros pastāv bažas par to, vai Iestāde visā līguma darbības laikā spēs pildīt savas saistības, garantiju attiecībā uz dažu vai visu PPP līgumā paredzēto Iestādes saistību izpildi sniedz kāda cita valdības iestāde (piemēram, dažreiz, ja pastāv bažas par Iestādes kredīspēju, tiek sniegta garantija attiecībā uz Iestādes maksājumu saistību izpildi).

Eurostat piezīmes

Kā jau minēts 4.10.3. tematā, Eurostat uzskata, ka valdības atbalsts, sniedzot minimālo ieņēmumu garantiju vai minimālā pieprasījuma garantiju (kas ir vai nu atsevišķs pasākums, vai maksājumu mehānisma daļa), ietekmē statistisko uzskaiti un tāpēc PPP ir automātiski reģistrējama valdības BILANCĒ.

Eurostat uzskata, ka valdības atbalsts, sniedzot garantiju, kas attiecas tikai uz pašas Iestādes līgumsaistību izpildi, neietekmē statistisko uzskaiti.

14.6. Refinansēšana

Parasti PPP līgumos iekļauj noteikumus, kas apskata situāciju, kad Partneris vēlas refinansēt visu sākotnējo finansējuma paketi, kas tika noteikta finanšu izpildes dienā. Šajos noteikumos parasti:

- nosaka Partnera tiesības veikt refinansēšanu ar Iestādes atļauju vai bez tās (sk. 14.6.1. tematu);

-
- nosaka Iestādes tiesības uz daļu no refinansējot gūtās peļņas (sk. 14.6.2. tematu).

14.6.1. Iestādes atļauja veikt refinansēšanu

Parasti PPP līgumos izmanto vienu no turpmāk izklāstītajām pieejām saistībā ar Iestādes atļauju veikt ierosināto refinansēšanu:

- Iestāde, pamatojoties uz jebkādiem iemesliem, var nedot atļauju;
- Iestāde nevar nepamatoti nedot atļauju vai novilcināt tās došanu;
- Iestāde var nedot atļauju tikai, ja ierosinātā refinansēšana negatīvi ietekmētu PPP līguma izpildi vai palielinātu Iestādes saistības pēc PPP līguma darbības termiņa beigām;
- Iestādes atļauja nav nepieciešama, bet Iestāde ir tiesīga auditēt refinansēšanu, lai noteiktu, cik liela daļa no refinansējot gūtās peļņas tai pienākas (attiecīgā gadījumā);
- Iestādes atļauja nav nepieciešama.

Ja saskaņā ar PPP līgumu nav nepieciešama Iestādes atļauja veikt refinansēšanu, ir iespējams, ka jaunie finansēšanas noteikumi, kas stāsies spēkā pēc refinansēšanas, automātiski netiks parādīti noteikumos par kompensāciju līguma darbības izbeigšanas gadījumā. Tas nozīmē, ka praksē Partneris neveiks refinansēšanu bez Iestādes atļaujas un bez apstiprinājuma tam, ka, beidzot līguma darbību pirms termiņa, kompensācija tiks aprēķināta, balstoties uz jaunajiem finansēšanas noteikumiem.

Dažos PPP līgumos ir noteiktas Iestādes tiesības pieprasīt, lai Partneris izpēta refinansēšanas iespējas un/vai veic refinansēšanu.

Eurostat piezīmes

Eurostat viedoklis par iepriekš aprakstītajām pieejām ir šāds:

- *Iestādes tiesības nedot atļauju veikt ierosināto refinansēšanu **neietekmē statistisko uzskaiti, ja** Iestāde nevar nepamatoti nedot atļauju vai novilcināt tās došanu un ja Iestāde var nedot atļauju tikai, ja ierosinātā refinansēšana negatīvi ietekmētu vai nu Iestādi (piemēram, palielinātu Iestādes potenciālās saistības, beidzot līguma darbību pirms termiņa), vai projekta izpildi. Citos gadījumos šis jautājums ir SVARĪGS statistiskajā uzskaitē;*
- *Partnera tiesības veikt refinansēšanu bez Iestādes atļaujas **ietekmē statistisko uzskaiti, ja** tādejādi bez Iestādes iepriekšējas piekrišanas varētu palielināties tās PPP līgumam atbilstošās saistības. Citos gadījumos šis jautājums ir SVARĪGS statistiskajā uzskaitē;*
- *Iestādes tiesības PPP līguma darbības laikā pieprasīt, lai Partneris izpēta refinansēšanas iespējas, **ietekmē statistisko uzskaiti, ja** Iestādei ir tiesības pieprasīt, lai Partneris veic refinansēšanu (sk. turpmāk);*
- *Iestādes tiesības pieprasīt, lai Partneris veic refinansēšanu, **ietekmē statistisko uzskaiti, un to dēļ** PPP ir automātiski reģistrējama valdības BILANCĒ.*

14.6.2. Refinansējot gūtā peļņa

Refinansējot gūtā peļņa rodas no projektam pieejamo finansēšanas noteikumu uzlabošanas, un vairumā PPP līgumu tiek paredzēts, ka Iestādei ir tiesības saņemt daļu no šīs peļņas.

Iestādes daļa parasti tiek norādīta kā noteikta procentuāla peļņas daļa (Iestādes procentuālās daļas apmērs mainās atbilstoši peļņas lielumam).

Dažos PPP līgumos refinansējot gūto peļņu paredzēts aprēķināt, pamatojoties uz pieņēmumu, ka projekta izpilde atbilst finanšu izpildes dienā prognozētajam.

Parasti Iestāde būs tiesīga saņemt savu peļņas daļu kā vienreizēju maksājumu un/vai kā pamatdarbības maksājumu korekciju (atkarībā no peļņas veida un gūšanas laika).

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka pastāv divas dažādas pieejas refinansējot gūtās peļņas sadalei, kas neietekmē statistisko uzskaiti:

- saskaņā ar pirmo pieeju PPP līgumā nosaka, ka Iestāde ir tiesīga saņemt daļu no jebkādas refinansējot gūtās peļņas, kas radusies identificējamās valdības rīcības dēļ. Šīs pieejas mērķis ir ļaut Iestādei saņemt daļu no refinansējot gūtās peļņas, ciktāl projektam pieejamie finansēšanas noteikumi ir uzlabojušies valdības rīcības dēļ. Piemērs būtu Iestādes (vai valdības) rīcība, kuras dēļ uzlabojas tās kredītvērtējums un tāpēc finanšu tirgus pārskata projekta riska profilu un piedāvā labvēlīgākus finansēšanas noteikumus. Eurostat neuzskata, ka vienkārša atļauja, ko Iestāde devusi Partnerim refinansēšanas veikšanai (piemēram, ja Iestādes atļauja ir nepieciešama, jo refinansēšanas peļņa palielinātu tās saistības līguma darbības izbeigšanas gadījumā), nav konkrēta valdības rīcība, kuras dēļ Iestāde tiktu piešķirtas tiesības uz refinansējot gūtās peļņas daļu;
- saskaņā ar otro pieeju PPP līgumā nosaka, ka Iestāde ir tiesīga saņemt noteiktu daļu (kas nepārsniedz vienu trešdaļu) no jebkādas refinansējot gūtās peļņas. Atbilstoši šai pieejai netiek vērtēts, vai refinansējot gūtā peļņa radusies Iestādes rīcības, Partnera rīcības vai citu apstākļu dēļ. Atbilstoši šai pieejai, ja norāda, ka Iestāde ir tiesīga saņemt vairāk par vienu trešdaļu no jebkādas refinansējot gūtās peļņas, PPP automātiski reģistrē valdības BILANCĒ.

Eurostat uzskata, ka PPP līgumā var izmantot jebkuru no šīm divām iepriekš aprakstītajām pieejām. Ja līgumā iekļauj jebkādus noteikumus, kas mēģina apvienot abas pieejas vai izmantot kādu alternatīvu refinansējot gūtās peļņas sadales pieeju, PPP automātiski reģistrē valdības BILANCĒ.

Turklāt Eurostat uzskata, ka:

- ja Iestādei nav tiesību uz daļu no refinansējot gūtās peļņas, tas **neietekmē statistisko uzskaiti**;
- refinansējot gūtās peļņas aprēķināšana, pamatojoties uz pieņēmumu, ka Partnera izpilde atbilst finanšu izpildes dienā prognozētajam, **neietekmē statistisko uzskaiti**;
- mehānisms, saskaņā ar kuru Iestāde saņem tās daļu no refinansējot gūtās peļņas, **neietekmē statistisko uzskaiti**.

14.7. Risks, kas saistīts ar ārvalsts valūtas maiņas kursu

Projektos, kuros viss Partnera piesaistītais finansējums vai tā daļa ir valūtā, kas nav valsts valūta, Iestāde bieži uzņemsies risku, kas saistīts ar attiecīgā valūtas maiņas kursa svārstībām. To parasti dara:

- pamatdarbības maksājumus izsakot valsts valūtā un periodiski veicot pamatdarbības maksājumiem proporcionālas korekcijas atbilstoši valūtas maiņas kursa svārstību ietekmei;
- pamatdarbības maksājumu daļu izsakot finansējuma valūtā.

Tā pamatdarbības maksājumu daļa, kas tiek koriģēta vai izteikta ārvalstu valūtā, atbilst tai Partnera izmaksu daļai, kas ir radušās attiecīgajā valūtā.

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka noteikumi, saskaņā ar kuriem Iestāde uzņemas risku, kas saistīts ar valūtas maiņas kursa svārstībām (kā aprakstīts iepriekš), neietekmē statistisko uzskaiti.

14.8. Aizdevēja tiesības iejaukties

PPP parasti ietver Iestādes vienošanos ar aizdevējiem par to, ka aizdevējiem ir tiesības iejaukties un censties novērst Partnera saistību neizpildi, ja citādi Iestādei rastos tiesības pirms termiņa izbeigt PPP līguma darbību.

Iejaucoties aizdevēji parasti drīkst īstenot Partnera tiesības saskaņā ar PPP līgumu, bet tiem ir jāuzņemas arī Partnera saistības saskaņā ar PPP līgumu.

Šajā saistībā:

- dažos PPP līgumos iekļauti noteikumi par to, ka Iestādei ir jāvienojas ar aizdevējiem par Partnera saistību apmēru, kas ir uzkrājies līdz aizdevēju iejaukšanās brīdim, un tādā veidā jānoskaidro aizdevēju saistības pret Iestādi;
- daži PPP līgumi sniedz nefinansiālu atvieglojumu attiecībā uz to pārkāpumu sekām, kas izdarīti līdz iejaukšanās brīdim (piemēram, pirms iejaukšanās pamatdarbības maksājumiem piemēro atskaitījumus nepieejamības dēļ, bet šos atskaitījumus neuzskata par iemeslu līguma darbības izbeigšanai pirms termiņa).

Parasti aizdevēju iejaukšanās tiesības ietver tiesības pilnvarot citus subjektus uz laiku vai pastāvīgi aizvietot saistības nepildošo Partneri, ja tam piekrīt Iestāde.

Dažās jurisdikcijās aizdevēju iejaukšanās tiesības ir noteiktas tiesību aktos. Visās jurisdikcijās, pat ja iejaukšanās tiesības ir noteiktas līgumā vai tiesību aktos, aizdevēji parasti var pārņemt Partnera uzņēmumu, īstenojot galvojuma tiesības, kas tiem ir attiecībā uz Partnera akcijām.

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka noteikumi par aizdevēju iejaukšanās tiesībām (saskaņā ar līgumu starp Iestādi un aizdevējiem, saskaņā ar tiesību aktiem vai saskaņā ar aizdevēju drošības

---

pasākumiem attiecībā uz Partnera akcijām) **ietekmē statistisko uzskaiti, ja** šo aizdevēju tiesību īstenošana izmaina PPP līgumā Iestādei noteiktās tiesības vai saistības pirms iejaukšanās, tās laikā vai pēc tās. Šādā gadījumā šis jautājums ir **VIDĒJI SVARĪGS** statistiskajā uzskaitē. Noteikumi, kas ļauj Iestādei un aizdevējiem vienoties par saistībām pirms iejaukšanās un tās izpildīt, **neietekmē statistisko uzskaiti.**

Noteikumi, saskaņā ar kuriem, lai piemērotu iemeslus līguma darbības pārtraukšanai pirms termiņa, neņem vērā Partnera izpildi pirms iejaukšanās, bet tomēr saglabā tā finansiālās saistības, **neietekmē statistisko uzskaiti.**

---

15. temats. Valdības ietekme

15.1. Iestādei piederošās Partnera īpašumtiesību daļas

Dažos projektos Iestādei (un/vai citai valdības iestādei) pieder Partnera īpašumtiesību daļas. Dažādos projektos ir sastopami dažādi noteikumi par Iestādes īpašumtiesībām (piemēram, līgumā norāda īpašumtiesību daļas lielumu un ar to saistītās tiesības). Tomēr biežāk izmantotie elementi ir šādi:

- Iestādei (vai valdībai) pieder mazākuma akciju daļas (no 10 % līdz 30 %);
- Iestādei (vai valdībai) ir tiesības iecelt Partnera valdes direktoru;
- Iestādei (vai valdībai) ir balsstiesības/veto tiesības, kas attiecas uz noteiktiem Partnera lēmumiem un kas tai ir, pamatojoties uz īpašām akcionāru līgumā noteiktām tiesībām un/vai saskaņā ar vispārējiem uzņēmējdarbības tiesību aktiem;
- Iestādes (vai valdības) īpašumtiesību daļa tai dod tiesības saņemt dividendes.

Eurostat piezīmes

Ja, pamatojoties uz Iestādei (vai valdībai) piederošo Partnera īpašumtiesību daļu, statistikas vajadzībām Partneri klasificē vispārējās valdības sektorā, Eurostat attiecīgo projektu neuzskata par PPP un to reģistrē valdības bilancē (sk. 2. nodaļu).

*Pat ja ar to nepietiek, lai statistikas vajadzībām Partneri klasificētu vispārējās valdības sektorā, Iestādei (vai valdībai) piederošā Partnera īpašumtiesību daļa **ietekmē statistisko uzskaiti** divos turpmāk aprakstītajos veidos.*

Pirmkārt, summu, ko Iestāde ir ieguldījusi Partnera akcijās, uzskata par valdības finansējumu (sk. 14.4. tematu).

*Otrkārt, jebkādas tiesības uz Partnera peļņu uzskata par Iestādes (vai valdības) atlīdzību no aktīva (sk. 1. nodaļu), un tas šādi **ietekmē statistisko uzskaiti**:*

- *ja tās ir tiesības uz 50 % vai lielāku Partnera peļņas daļu, tad PPP ir automātiski reģistrējama valdības BILANCĒ;*
- *ja tās ir tiesības uz mazāk par 50 %, bet vairāk par vienu trešdaļu Partnera peļņas, tas statistiskajā uzskaitē ir **ĻOTI SVARĪGI**;*
- *ja tās ir tiesības uz ne vairāk par vienu trešdaļu, bet vairāk par 20 % Partnera peļņas, tas statistiskajā uzskaitē ir **SVARĪGI**;*
- *ja tās ir tiesības uz ne vairāk par 20 %, bet vairāk par 10% Partnera peļņas, tas statistiskajā uzskaitē ir **VIDĒJI SVARĪGI**.*

*Tiesības uz ne vairāk par 10 % Partnera peļņas **neietekmē statistisko uzskaiti**.*

Kā norādīts 2. nodaļā, ja valsts iestāde, kas ir klasificēta ārpus vispārējās valdības sektora, rīkojoties valdības vārdā vai saskaņā ar tiešiem vai netiešiem valdības norādījumiem, iegādājas Partnera īpašumtiesību daļas, uzskatīs, ka šīs daļas pieder valdībai. Tāpat, kā norādīts šīs nodaļas ievadā, ja valsts iestādei, kas klasificēta ārpus vispārējās valdības sektora, pieder Partnera īpašumtiesību daļas un ja tas atbilstoši īpašai kārtībai novirza no šīs daļas gūto peļņu valdības iestādei, uzskatīs, ka šī peļņa ir atlīdzība valdībai no projekta.

15.2. Iestādes atļaujas došanas tiesības

Lielākajā daļā PPP līgumu norāda dažādas darbības, ko Partneris nevar veikt bez Iestādes atļaujas. Parasti Partneris nevar:

- mainīt nosaukumu, uzņēmuma struktūru un nodokļu rezidences valsti;
- veikt ar projektu nesaistītu uzņēmējdarbību;
- mainīt galveno personālu, kas piedalās projekta īstenošanā;
- mainīt, izbeigt vai slēgt pamata apakšuzņēmuma līgumu;
- piešķirt aizdevējiem galvojuma tiesības uz aktīviem;
- veikt refinansēšanu (sk. 14.6. tematu);
- mainīt noteikumus, saskaņā ar kuriem Iestāde nosūta personālu darbam Partnera uzņēmumā;
- izvēlēties apdrošinātāju PPP līgumā obligātajai apdrošināšanai.

Turklāt saskaņā ar lielāko daļu PPP līgumu Partnerim ir jāiegūst Iestādes atļauja arī, ja tas vēlas veikt kādas izmaiņas savās īpašumtiesībās / akcionāru sastāvā. Dažādos projektos atšķiras tas, cik svarīgas ir Iestādes tiesības dot atļauju, bet bieži vien tās ir svarīgākas pirmajos PPP līguma darbības gados. Piemēram, Iestādes atļauja veikt jebkādas ierosinātās izmaiņas īpašumtiesībās var būt nepieciešama būvniecības fāzes laikā un 2–5 gadus pēc būvniecības pabeigšanas, bet pēc tam tā var būt nepieciešama tikai lai:

- nodotu īpašumtiesības no tiem, kuriem papildus īpašnieku/akcionāru statusam projektā ir vēl citas funkcijas (piemēram, būvlīguma slēdzēji vai pakalpojumu sniedzēji); un/vai
- nodotu īpašumtiesības trešām personām uzņēmumos, uz kuriem attiecas valsts politikas apsvērumi (piemēram, tabakas nozares uzņēmums).

Dažos PPP līgumos noteikts, ka Iestādes atļauja ir nepieciešama, ikreiz līguma darbības laikā izdarot izmaiņas īpašumtiesībās.

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka iepriekš aprakstītās Iestādes tiesības dot atļauju neietekmē statistisko uzskaiti. Tomēr attiecībā uz atļauju veikt refinansēšanu sk. 14.6. tematu.

15.3. Iestādes tiesības iejaukties

PPP līgumā parasti iekļaus noteikumus, saskaņā ar kuriem Iestāde var iejaukties un uz laiku no Partnera pārņemt projekta īstenošanu, ja:

- šāda Iestādes rīcība ir sabiedrības interesēs (piemēram, veselības un drošības apsvērumu, valsts drošības jautājumu vai citu ar Iestādes sabiedriskajiem pienākumiem saistītu iemeslu dēļ); un/vai
- Partneris nepilda savas saistības saskaņā ar PPP līgumu.

Parasti šīs Iestādes tiesības ierobežo, norādot gan darbības, ko Iestāde var veikt, gan periodu, kurā tā šīs tiesības var īstenot. Citiem vārdiem sakot, tā ir tiesīga darīt to, kas ir nepieciešams, tik ilgi, cik tas ir nepieciešams, lai novērstu iejaukšanās iemeslu un turpinātu PPP līguma

---

izpildi. Iestādei par savu nodomu iejaukties ir iepriekš jāinformē Partneris (un dažreiz arī aizdevēji).

Saskaņā ar dažiem PPP līgumiem Iestādei iejaukšanās periodā ir jāturpina pilnā apmērā veikt pamatdarbības maksājumus Partnerim, bet Iestāde var atrēķināt jebkādas iejaukšanās izmaksas, kas tai radušās, ja tā ir iejaukusies Partnera neapmierinošas izpildes dēļ.

Dažās jurisdikcijās (vai dažos noteiktos jurisdikcijas sektoros) Iestādes tiesības iejaukties PPP līgumu īstenošanā ir noteiktas tiesību aktos. Tiesību aktos parasti būs noteikti arī visi prasījumi, ko Partneris iesniedz saistībā ar šādas iejaukšanās dēļ radušos izmaksu un/vai zaudējumu segšanu.

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka noteikumi, saskaņā ar kuriem Iestāde var iejaukties un no Partnera pārņemt projekta īstenošanu (vai nu konkrētu līgumā norādītu iemeslu dēļ, vai tiesību aktos noteiktu vispārēju iemeslu dēļ) neietekmē statistisko uzskaiti.

Iestādes pienākums iejaukšanās periodā turpināt pilnā apmērā veikt pamatdarbības maksājumus Partnerim, neietekmē statistisko uzskaiti, ja:

- pamatdarbības maksājumu atskaitījumus par nepieejamību un/vai neapmierinošu pakalpojumu izpildi līdz dienai, kurā Iestāde iejaucas, un pēc dienas, kad Iestāde beidz iejaukšanos, piemēro atbilstoši tam, kā paredzēts normālā līguma darbībā;*
- Iestāde ir tiesīga atgūt no Partnera savas iejaukšanās izmaksas, ja Iestāde ir iejaukusies neapmierinošas Partnera izpildes dēļ.*

Ja nav izpildīts kāds no šiem nosacījumiem, šis jautājums ir VIDĒJI SVARĪGS statistiskajā uzskaitē.

15.4. Partnera peļņas vai ieņēmumu maksimālais apmērs

Dažos PPP līgumos iekļauj noteikumus, kuros nosaka maksimālo peļņu, ko Partneris var gūt no PPP. Šo maksimālo vērtību var izteikt, piemēram, kā naudas summu vai kā pašu kapitāla atdevi. Parasti saskaņā ar šiem noteikumiem Partnerim ir jāatmaksā Iestādei (vai valdībai kopumā) visa tā peļņa, kas pārsniedz noteikto maksimālo vērtību.

Dažos PPP līgumos, kuros ir uz pieprasījumu balstīti pamatdarbības maksājumi, Partnera peļņa tiek netieši ierobežota, nosakot maksimālos ieņēmumus, ko Partneris var gūt. Šie PPP līgumi ne vienmēr paredz, ka pārsniegtā summa ir jāatmaksā Iestādei (vai valdībai kopumā). Piemērs ir gadījums, kad uz pieprasījumu balstīti pamatdarbības maksājumi tiek grupēti un kad vienības cena visbiežāk lietotajai grupai atbilst nullei (sk. 4.10.2. tematu).

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka noteikumi, kas nosaka maksimālo Partnera peļņu, ietekmē statistisko uzskaiti un PPP automātiski jāreģistrē valdības BILANCĒ.

---

*Tāpat jebkādi maksimālie ierobežojumi, kas noteikti līgumā, kurš paredz uz pieprasījumu balstītus pamatdarbības maksājumus, **ietekmē statistisko uzskaiti**, un PPP automātiski jāreģistrē valdības BILANCĒ (sk. 4.10.2. tematu).*

*Eurostat uzskata, ka noteikumi, saskaņā ar kuriem PPP līguma darbība beidzas tad, kad Partneris ir guvis noteiktu ieņēmumu apmēru, ir līdzvērtīgi Partnera maksimālo ieņēmumu vai maksimālās peļņas noteikšanai, kas **ietekmē statistisko uzskaiti**, un PPP automātiski jāreģistrē valdības BILANCĒ.*

---

16. temats. Dažādi noteikumi

16.1. Strīdu izšķiršanas procedūra

Dažādos līgumos izmanto dažādas pieejas strīdu izšķiršanai starp Iestādi un Partneri atkarībā no attiecīgajā jurisdikcijā pieejamās procedūras un Iestādes vispārējās politikas attiecībā uz publiskajiem līgumiem. Parasti strīdu gadījumā galīgo lēmumu pieņems vietējā un/vai valsts līmeņa tiesas vai šķīrējtiesa.

Vairums PPP līgumu paredz alternatīvu strīdu izšķiršanas procedūru (piemēram, mediācija), kas jāizmanto pirms prasības iesniegšanas tiesā vai šķīrējtiesā.

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka pušu strīdu izšķiršanas procedūra neietekmē statistisko uzskaiti.

16.2. Informācija un konfidencialitāte

Vairumā PPP līgumu ir noteikumi, kas attiecas uz:

- informāciju, kas saistīta ar projektu un ar kuru pusēm ir pienākums apmainīties;
- informāciju, kas saistīta ar projektu un kuru pusēm ir tiesības sniegt trešām personām;
- informāciju, kas saistīta ar projektu un ir konfidenciala.

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka PPP līgumu noteikumi, kas attiecas uz informāciju un konfidencialitāti, neietekmē statistisko uzskaiti.

16.3. Tiesību aktu ievērošana

Vairumā PPP līgumu abām pusēm uzliek skaidri formulētu pienākumu pildīt līguma saistības saskaņā ar attiecīgajiem tiesību aktiem, labu nozares praksi u. c.

Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka vispārīgi PPP līgumu noteikumi par to, ka abām pusēm ir jāievēro tiesību akti, laba nozares prakse u. c., neietekmē statistisko uzskaiti.

16.4. Ierobežojumi attiecībā uz PPP līguma piešķiršanu (nodošanu)

Vairumā PPP līgumu Partnerim tiek noteikts pilnīgs aizliegums bez iepriekšējas Iestādes atļaujas piešķirt vai nodot līgumu trešai personai.

Dažos PPP līgumos šis aizliegums ir noteikts arī attiecībā uz gadījumu, kad Iestāde piešķir vai nodod PPP līgumu trešai personai (t. i., Iestādei pirms tam ir jāsaņem Partnera atļauja), bet daudzos PPP līgumos Iestādei sniegta lielāka rīcības brīvība (piemēram, gadījumā, kad restrukturizācijas vai reorganizācijas procesā līgumu piešķir vai nodod Iestādes tiesību pārņēmējiem vai citām valsts iestādēm).

Eurostat piezīmes

*Eurostat uzskata, ka noteikumi, kas ierobežo (pilnīgi vai ar nosacījumiem) pušu tiesības piešķirt vai nodot PPP līgumu trešām personām, **neietekmē statistisko uzskaiti.***

---

4. nodaļa. Slēdziena izdarīšana par statistiskās uzskaites novērtējumu

Pārskats

4. nodaļā ir apkopota metodoloģija, ko *Eurostat* izmanto, lai praksē izdarītu slēdzienu par PPP statistisko uzskaiti, pieņemot, ka PPP līgumā ir izmantoti 3. nodaļā aprakstītie parastie noteikumi.³⁶

Ir svarīgi 4. nodaļu neizmantot kā atsevišķu rīku slēdziena izdarīšanai par noteikta PPP projekta statistiskās uzskaites novērtējumu. Tā kā 4. nodaļas pamatā ir 3. nodaļā aprakstītie tipiskie noteikumi, lietotājiem ir jāpatur prātā ierobežojumi un nosacījumi, kas minēti Rokasgrāmatas ievadā un 3. nodaļas sākumā.

Eurostat metodoloģija PPP statistiskās uzskaites novērtēšanai ir balstīta uz trīs galvenajiem posmiem:

- jautājumu, kas parasti ietelmē statistisko uzskaiti, identificēšana;
- jautājumu, kas ietelmē statistisko uzskaiti, svarīguma analīze;
- slēdziena izdarīšana par statistiskās uzskaites novērtējumu.

1. posms. Jautājumu, kas parasti ietelmē statistisko uzskaiti, identificēšana

Pirmajā posmā tiek identificēti visi attiecīgie PPP līgumu (kā arī saistīto dokumentu un pamata tiesību aktu) noteikumi, kas ietelmē statistisko uzskaiti, un šie noteikumi uzskaitīti atbilstoši to svarīgumam (t. i., reģistrējams BILANCĒ, ĻOTI SVARĪGS, SVARĪGS vai VIDĒJI SVARĪGS). Ērtības labad 3. nodaļā identificētie tipiskie PPP noteikumi, kas ietelmē statistisko uzskaiti, ir uzskaitīti un sagrupēti Rokasgrāmatas pielikumā iekļautajā tabulā.

Ja šajā posmā netiek identificēts neviens noteikums, kas ietelmētu statistisko uzskaiti, ir pamats pieņemt, ka PPP reģistrējams ārpus valdības bilances. Šādā gadījumā turpmākais 2. un 3. posms netiek piemērots.

Ja šajā posmā tiek identificēts viens vai vairāki noteikumi, saskaņā ar kuriem PPP ir reģistrējama BILANCĒ, tad PPP reģistrē valdības bilancē, un turpmākais 2. un 3. posms netiek piemērots.

Ja šajā posmā neidentificē nevienu noteikumu, saskaņā ar kuru PPP ir reģistrējama BILANCĒ, bet identificē vienu vai vairākus ĻOTI SVARĪGUS, SVARĪGUS vai VIDĒJI SVARĪGUS jautājumus, piemēro 2. un 3. posmu.

2. posms. Jautājumu, kas ietelmē statistisko uzskaiti, svarīguma analīze

Otrajā posmā tiek analizēts, cik liela ietekme uz projekta ekonomisko būtību ir katram no 1. posmā identificētajiem noteikumiem.

Analīzes mērķis ir apsvērt, vai 1. posmā identificēto jautājumu iedalījums kategorijās ir atbilstošs un vai šis dalījums nav jākorrigē, ņemot vērā attiecīgā projekta faktus un apstākļus. Šī

---

³⁶ 4. nodaļa tiek piemērota tikai tad, ja projekts atbilst *Eurostat* noteiktajai PPP definīcijai (sk. 2. nodaļu).

---

analīze jāveic, paturot prātā 3. nodaļā paustos *Eurostat* viedokļus. Dažos gadījumos var kvantitatīvi novērtēt noteikuma faktisko vai potenciālo ietekmi, un *Eurostat* var uzskatīt, ka tas ir nozīmīgi šīs analīzes veikšanai. Piemēram, šīs analīzes iznākums varētu liecināt par to, ka noteikums, kas 1. posmā tika klasificēts SVARĪGO noteikumu kategorijā, būtu jāpārklasificē VIDĒJI SVARĪGO noteikumu kategorijā.

Ir svarīgi norādīt, ka 2. posmā:

- *Eurostat* nepārklasificēs noteikumu no ĻOTI SVARĪGA uz SVARĪGU vai VIDĒJI SVARĪGU un no SVARĪGA vai VIDĒJI SVARĪGA uz ĻOTI SVARĪGU;
- *Eurostat* nepārklasificēs noteikumu, ja tā svarīgums statistiskajā uzskaitē (saskaņā ar 3. nodaļu) ir balstīts uz kādu konkrētu proporciju vai procentuālo daļu;³⁷
- Galējos gadījumos *Eurostat* noteikumu var pārklasificēt no SVARĪGA³⁸ uz tādu, kura dēļ PPP jāreģistrē valdības BILANCĒ.

Turpmāk minētie divi piemēri paskaidro, kā *Eurostat* var praksē veikt 2. posmu:

- 3. nodaļā norādīts, ka atskaitījumu atvieglojumu periods, kas pārsniedz sešus mēnešus, ir klasificējams kā VIDĒJI SVARĪGS jautājums (sk. 4.7.2. tematu). Protams, astoņus mēnešus ilga atvieglojumu perioda ekonomiskā ietekme ir ļoti atšķirīga no divus gadus ilga atvieglojumu perioda ekonomiskās ietekmes. Lai gan, piemērojot 2. posmu, varētu būt piemēroti saglabāt astoņus mēnešu ilga atvieglojumu perioda klasifikāciju kā VIDĒJI SVARĪGU, iespējams, ka divus gadus ilgs atvieglojumu periods tiktu pārklasificēts kā SVARĪGS;
- 3. nodaļā norādīts, ka 6.1. temata nosacījumiem neatbilstošie noteikumi par gadījumiem, kad izmaksājama kompensācija, ir klasificēti kā SVARĪGI. Iespējams, kādā konkrētā projektā noteikumus, kas neatbilst šiem nosacījumiem, pārklasificētu kā VIDĒJI SVARĪGUS (piemēram, ja kompensācija būtu jāizmaksā par gadījumu, kas ir prognozējams, bet kura īstenošanās iespējamība ir ļoti maza un kuram, visticamāk, būtu ļoti maza ekonomiskā ietekme). Ir arī iespējams, ka kādā konkrētā projektā noteikumi neatbilstu šiem nosacījumiem tādā mērā, ka tie būtu jāpārklasificē kā tādi, kuru dēļ PPP reģistrētu BILANCĒ. Tāds, piemēram, varētu būt gadījums, kad izmaksājama kompensācija, ja šis gadījums attiecas uz makroekonomikas nosacījumiem vai ja Partneris šo gadījumu var prognozēt vai kontrolēt tādā mērā, ka nevar uzskatīt, ka Partneris uzņemas risku saistībā ar aktīva būvniecības cenu/kvalitāti/grafiku.

3. posms. Slēdziena izdarīšana par statistiskās uzskaites novērtējumu

Kad ir identificēti visi nozīmīgie noteikumi (1. posms) un izanalizēts to svarīgums (t. i., ĻOTI SVARĪGI, SVARĪGI, VIDĒJI SVARĪGI) (2. posms), var izdarīt slēdzienu par attiecīgās PPP statistisko uzskaiti.

---

³⁷ Piemēram, tas, ka valdībai pieder pašu kapitāla daļas, kas tai dod tiesības saņemt vairāk nekā **vienu trešdaļu** no Partnera peļņas, ir ĻOTI SVARĪGI; tas, ka prognozēts, ka no trešām personām gūtie ieņēmumi, kurus saņems valdība, būs **vismaz 5 %, bet mazāk par 20 %** no PPP līgumā noteiktajiem maksājumiem, ir VIDĒJI SVARĪGI.

³⁸ 3. nodaļā ir identificēti tikai divi ĻOTI SVARĪGI noteikumi (sk. 14.4. un 15.1. tematu). Tā kā šie abi noteikumi ir balstīti uz noteiktām proporcijām, neviens no tiem netiktu pārklasificēts uz tādu, kura dēļ PPP jāreģistrē valdības BILANCĒ.

Ņemot vērā, ka ļoti atšķiras dažādu PPP projektu fakti un apstākļi, nebūtu lietderīgi izmantot tikai kvantitatīvu/aprēķinu pieeju, lai izdarītu slēdzienu par statistiskās uzskaites novērtējumu. Tomēr *Eurostat* uzskata, ka turpmākajām vadlīnijām jāpalīdz izdarīt slēdzienu.

Eurostat uzskata, ka būtu pamatoti pieņemt, ka PPP reģistrējama ārpus valdības bilances, ja pēc 2. posma:

- nav identificēts vairāk par vienu ĻOTI SVARĪGU noteikumu, neviens SVARĪGS noteikums un vairāk par diviem VIDĒJI SVARĪGIEM noteikumiem;
- nav identificēts neviens ĻOTI SVARĪGS noteikums, vairāk par diviem SVARĪGIEM noteikumiem un vairāk par vienu VIDĒJI SVARĪGU noteikumu;
- nav identificēts neviens ĻOTI SVARĪGS noteikums, vairāk par vienu SVARĪGU noteikumu un vairāk par četriem VIDĒJI SVARĪGIEM noteikumiem;
- nav identificēts neviens ĻOTI SVARĪGS noteikums, neviens SVARĪGS noteikums un vairāk par septiņiem VIDĒJI SVARĪGIEM noteikumiem.

Ja PPP ir identificēti vairāki ĻOTI SVARĪGI, SVARĪGI un/vai VIDĒJI SVARĪGI noteikumi, kas neatbilst iepriekš minētajiem nosacījumiem, ir ļoti iespējams, ka *Eurostat* izdarīs slēdzienu, ka projekts ir jāreģistrē valdības bilancē.

Kad ir konstatēta tikai neliela neatbilstība iepriekš minētajiem nosacījumiem, *Eurostat* var uzskatīt, ka analīze nav bijusi galīga un, lai izdarītu slēdzienu par statistisko uzskaiti, novērtēs, cik liela ir Iestādes kontrole pār aktīvu tā saimnieciskās izmantošanas laikā. Novērtējot kontroli, tiks ņemts vērā arī (bet ne tikai):

- tas, kādā mērā Iestāde lemj par aktīva projektēšanu un kvalitāti un par tā uzturēšanu un ekspluatāciju;
- ja pēc PPP līguma darbības termiņa aktīvam vēl ir atlicis saimnieciskās izmantošanas laiks, tas, kādu ieguvuma daļu no aktīva Iestāde saņems pēc šī datuma.

Pielikums. Tabula, kurā iekļauti tipiski PPP līguma noteikumi, kas ietekmē statistisko uzskaiti

Šajā tabulā ir uzskaitīti tipiski PPP noteikumi, kas saskaņā ar 3. nodaļu ietekmē statistisko uzskaiti. Tajā ir arī norādīts, vai noteikums ir tāds, ar kuru pietiek, lai PPP automātiski iekļautu valdības BILANCĒ, vai arī tas ir ĻOTI SVARĪGS, SVARĪGS vai VIDĒJI SVARĪGS statistiskajā uzskaitē. To var lietot kā atskaites punktu, lai veiktu 1. posmu metodoloģijā, kas attiecas uz statistiskās uzskaites slēdziena izdarīšanu (sk. 4. nodaļu). Tomēr ir svarīgi ņemt vērā, ka šīs metodoloģijas 2. posma (sk. 4. nodaļu) piemērošanas dēļ noteikumi var tikt pārklasificēti no turpmākajā tabulā norādītajām kategorijām.

Šo tabulu nevajadzētu izmantot atsevišķi kā rīku, lai noteiktu PPP statistisko uzskaiti. Tā ir jālasa kopā ar 3. nodaļas tekstu, kurā ir izskaidroti konkrēti tipiska PPP līguma noteikumu elementi, kas ietekmē statistisko uzskaiti. Tajā pašā laikā ir svarīgi, lai lietotāji apzinātos pašas 3. nodaļas ierobežojumus (t. i., lai gan 3. nodaļā ir aplūkots plašs tipisku PPP līgumu noteikumu kopums, tajā pēc būtības nevarēja ņemt vērā visus katra PPP līguma faktus, apstākļus un noteikumus).

	Atsauce uz 3. nodaļu	Automātiski iekļauj BILANCĒ	ĻOTI SVARĪGI	SVARĪGI	VIDĒJI SVARĪGI
2. temats. Aktīva projektēšana un būvniecība					
Atbildība par projektēšanu. 2.1. tematā aprakstītie jautājumi, kas saistīti ar gadījumiem, kad Iestāde uzņemas risku	2.1.			√	
Būvniecības pabeigšana. 2.3. tematā aprakstītie jautājumi, kas saistīti ar pabeigšanas kritērijiem	2.3.			√	
Būvniecības pabeigšana. 2.3. tematā aprakstītie jautājumi, kas saistīti ar būvniecības pabeigšanu vairākās fāzēs un katrai fāzei atbilstošiem pamatdarbības maksājumiem	2.3.			√	
Nebūtisku nepilnību novēršana. 2.4. tematā aprakstītie jautājumi	2.4.			√	
Iestādei radušos izmaksu atlīdzināšana. 2.5. tematā aprakstītie jautājumi	2.5.			√	
3. temats. Aktīva ekspluatācija un uzturēšana					
Atbildība par ekspluatāciju un uzturēšanu. 3.1. tematā aprakstītie jautājumi, kas saistīti ar Iestādes atbildību par uzturēšanu	3.1.			√	

Ekspluatācijas un uzturēšanas standarti. 3.2. tematā aprakstītie jautājumi	3.2.	√			
Uzturēšanas plāns. 3.3. tematā aprakstītie jautājumi, kas saistīti ar Iestādes apstiprinājumu, kas samazina Partnera risku	3.3.			√	
Uzturēšanas plāns. 3.3. tematā aprakstītie jautājumi, kas saistīti ar prasību Partnerim uzņemt izmaksas	3.3.				√
Uzturēšanas fondi. 3.4. tematā aprakstītie jautājumi, kas saistīti ar gadījumu, kad Iestāde uzņemas ar uzturēšanas fondu saistīto risku	3.4.			√	
Uzturēšanas fonds. 3.4. tematā aprakstītie jautājumi, kas saistīti ar gadījumu, kad Iestāde saņem atlīdzību no uzturēšanas fonda	3.4.	√			
Uzturēšana. 3.4. tematā aprakstītie jautājumi par gadījumu, kad Iestāde gūst labumu no uzturēšanas izmaksu ietaupījumiem	3.4.	√			
4. temats. Maksājumu mehānisms					
Korekcijas nepieejamības un neapmierinošas pakalpojumu izpildes gadījumā. 4.2. tematā aprakstītie jautājumi	4.2.	√			
Pieejamības/nepieejamības noteikšana. 4.3. tematā aprakstītie noteikumi, kuros pieejamība/nepieejamība nav definēta	4.3.	√			
Pieejamības un izpildes novērtēšana. 4.5. tematā aprakstītie jautājumi	4.5.			√	
Atskaitījumi nepieejamības dēļ. 4.6.1. tematā aprakstītā samērīguma principa nepiemērošana	4.6.1.	√			
Atskaitījumi nepieejamības dēļ. 4.6.1. tematā aprakstīto jomas un laika svērumu neatbilstoša izmantošana	4.6.1.			√	
Neizpildes novēršanas termiņi. 4.6.3. tematā aprakstītie noteikumi, kas paredz nepamatoti ilgu termiņu labojumiem vai neizpildes novēršanai	4.6.3.				√

Nav pieejams, bet tiek lietots. 4.6.6. tematā aprakstītie noteikumi, saskaņā ar kuriem atskaitījumus samazina vairāk nekā par 50 %	4.6.6.				√
Attaisnojoši iemesli. 4.7.1. tematā aprakstītie jautājumi, kas saistīti ar attaisnojošiem iemesliem	4.7.1.			√	
Atvieglojumu periodi. 4.7.2. tematā aprakstīto nepamatoti ilgo atvieglojumu periodu noteikšana neizpildes novēršanai	4.7.2.				√
Pielaiides / minimālās robežvērtības. 4.7.3. tematā aprakstītās pielaiides, kuru ietekme navniecīga	4.7.3.			√	
Maksimālais atskaitījumu apmērs. 4.7.4. tematā aprakstītie noteikumi, kas pārkāpj samērīguma principu	4.7.4.	√			
Korekcijas atbilstoši lietošanas apjomam. 4.8. tematā aprakstītie noteikumi par pamatdarbības maksājumu samazināšanu	4.8.			√	
Uz pieprasījumu balstītu pamatdarbības maksājumu grupēšana. Visbiežāk lietotajai grupai noteiktā vienības cena atbilst nullei vai ir tuvu tai saskaņā ar 4.10.2. tematu	4.10.2.	√			
Uz pieprasījumu balstītu pamatdarbības maksājumu grupēšana. 4.10.2. tematā aprakstītie jautājumi, kas saistīti ar biežāk un retāk lietotām grupām	4.10.2.			√	
4.10.2. un 4.10.3. tematā aprakstītās minimālā lietošanas apjoma vai minimālo ieņēmumu garantijas	4.10.2. un 4.10.3.	√			
5. temats. Citas vienošanās par maksājumiem					
Pamatdarbības maksājumu uzsākšana. 5.1. tematā aprakstītie noteikumi par maksājumu sākšanu pirms aktīva būvniecības pabeigšanas	5.1.	√			

Salīdzinošais novērtējums un tirgus pārbaude. 5.2. tematā aprakstītie noteikumi par uzturēšanas pakalpojumiem	5.2.	√			
Salīdzinošais novērtējums un tirgus pārbaude. Noteikumi, kas neatbilst otrajam un trešajam nosacījumam 5.2. tematā	5.2.			√	
Komunālo pakalpojumu izmaksas. 5.3. tematā aprakstītie jautājumi par noteikumiem attiecībā uz risku sadali	5.3.				√
Indeksācija. 5.4. tematā aprakstītie jautājumi	5.4.				√
Ieņēmumi no trešām personām. 5.5. tematā aprakstītais gadījums, kad Iestādes ieņēmumi ir vismaz 20 %	5.5.			√	
Ieņēmumi no trešām personām. 5.5. tematā aprakstītais gadījums, kad Iestādes ieņēmumi ir vismaz 5 %	5.5.				√
Maksājumu mehānisma pārskatīšana, lai mainītu PPP līgumā noteikto risku un atlīdzības sadalījumu	5.10.	Ir nepieciešama īpaša analīze			
6. temats. Gadījumi, kad izmaksājama kompensācija, kad piešķirams atvieglojums un kad notikusi nepārvarama vara					
Gadījumu tvērums un veids. Noteikumi, kas neatbilst 6.1. tematā izklāstītajiem nosacījumiem	6.1.			√	
Kompensācijas un/vai atvieglojumu apmēra noteikšana. Noteikumi, kas neatbilst 6.1.4. tematā izklāstītajiem nosacījumiem	6.1.4.			√	
6.2. tematā aprakstītie gadījumi, kad izmaksājama kompensācija, kad piešķirams atvieglojums, kad notikusi nepārvarama vara un uz kuriem attiecas publisko tiesību aktu noteikumi	6.2.	Ir nepieciešama īpaša analīze			
7. temats. Izmaiņas PPP līgumos					
Iestādes ierosinātas izmaiņas. 7.1. tematā aprakstītie jautājumi saistībā ar Partnerim piešķiramo kompensāciju/atvieglojumiem	7.1.			√	

Partnera ierosinātas izmaiņas. 7.2. tematā aprakstītais Iestādes pienākums piekrist izmaiņām	7.2.			√	
8. temats. Izmaiņas tiesību aktos					
Izmaiņas tiesību aktos. 8. tematā aprakstītie jautājumi par gadījumu, kad Iestāde uzņemas risku, kas saistīts ar izmaiņām tiesību aktos	8.				√
9. temats. Apdrošināšana					
Aktīva atjaunošana. 9.2. tematā aprakstītie noteikumi par ekonomisko atjaunošanas pārbaudi	9.2.			√	
Apdrošināšanas izmaksas. 9.3. tematā minētajiem nosacījumiem neatbilstoši noteikumi par to, ka Iestāde uzņemas/dala risku vai saņem/dala ieguvumu, kas radies apdrošināšanas izmaksās veikto izmaiņu dēļ	9.3.			√	
Neapdrošināmība. 9.4. tematā minētie jautājumi	9.4.			√	
10. temats. Garantijas un nodrošinājumi					
Garantijas. Garantijas, kas attiecas uz 10.1. tematā aprakstītajiem riskiem un atlīdzību	10.1.	Ir nepieciešama īpaša analīze			
Partnera sniegts nodrošinājums. Nodrošinājuma ierobežojumi vai izņēmumi, kas neatbilst 10.2. tematā aprakstītajiem nosacījumiem	10.2.			√	
Iestādes sniegts nodrošinājums. Nodrošinājums attiecībā uz riskiem, kas nav aprakstīti 10.3. tematā	10.3.			√	
11. temats. PPP līguma darbības izbeigšana pirms termiņa					
Līguma darbības izbeigšana Iestādes saistību neizpildes dēļ. 11.2. tematā aprakstītie jautājumi, kas saistīti ar līguma darbības izbeigšanu Iestādes saistību neizpildes dēļ	11.2.			√	

12. temats. Kompensācija, izbeidzot līgumu pirms termiņa

12. tematā aprakstītie noteikumi, saskaņā ar kuriem netiek saglabātas pirms līguma darbības izbeigšanas pastāvošās saistības	12.			√	
Kompensācija, izbeidzot PPP līguma darbību Partnera saistību neizpildes dēļ. 12.1. temata 2. pieejā aprakstītie jautājumi, kas saistīti ar līgumā neparedzētu kompensāciju	12.1.	Ir nepieciešama īpaša analīze			
Kompensācija, izbeidzot PPP līguma darbību Partnera saistību neizpildes dēļ. 12.1. temata 3. pieejā aprakstītie noteikumi par atkārtotu konkursu, kas neparedz ņemt vērā Partnera veikto projekta izpildi (pirmais nosacījums)	12.1.	√			
Kompensācija, izbeidzot PPP līguma darbību Partnera saistību neizpildes dēļ. Jautājumi, kas saistīti ar līguma tirgus vērtības noteikšanas metodoloģiju, kas neatbilst 12.1. temata 3. pieejā minētajiem nosacījumiem (otrais nosacījums)	12.1.	√			
Kompensācija Partnera saistību neizpildes gadījumā. Noteikumi, kas neatbilst pārējiem nosacījumiem, kas uzskaitīti 12.1. temata 3. pieejā	12.1.			√	
Kompensācija, izbeidzot PPP līguma darbību Partnera saistību neizpildes dēļ. 12.1. temata 4. pieejā aprakstītie noteikumi, kas neparedz ņemt vērā Partnera veikto projekta izpildi	12.1.	√			
Kompensācija, izbeidzot PPP līguma darbību Partnera saistību neizpildes dēļ. 12.1. temata 4. pieejā aprakstītie noteikumi, kas neparedz ņemt vērā Partnera veikto projekta izpildi	12.1.			√	
Kompensācijas, izbeidzot līguma darbību nepārvaramas varas dēļ. 12.4. tematā aprakstītais jautājums, kas saistīts ar kompensācijas aprēķināšanu	12.4.				√

13. temats. PPP līguma darbības termiņa beigas

Aktīva piešķiršana, beidzoties līguma darbības termiņam. Aktīva piešķiršana Iestādei (par maksu vai bez tās), ja nav izpildīti 13.2. tematā aprakstītie nosacījumi	13.2.				√
Aktīva stāvoklis līguma darbības termiņa beigās. 13.3. tematā aprakstītais jautājums	13.3.			√	

14. temats. Finansēšanas noteikumi

Procentu likmes korekcijas. 14.2. tematā aprakstītie jautājumi	14.2.			√	
14.4. tematā aprakstītais gadījums, kad Iestādes/valsts finansējums ir vismaz 50 %	14.4.	√			
14.4. tematā aprakstītais gadījums, kad Iestādes/valsts finansējums pārsniedz vienu trešdaļu	14.4.		√		
14.4. tematā aprakstītais gadījums, kad Iestādes/valsts finansējums pārsniedz 10 %	14.4.			√	
14.4. tematā aprakstītais gadījums, kad Iestādes/valsts finansējums ir ne vairāk par 10 %	14.4.				√
Minimālā lietošanas apjoma / minimālo ieņēmumu garantiju sniegšana, kā tas aprakstīts 14.5. tematā	14.5.	√			
Refinansēšana. 14.6.1. tematā aprakstītie neierobežotie iemesli, pamatojoties uz kuriem, Iestādei ir tiesības nedot atļauju ierosinātajai refinansēšanai	14.6.1.			√	
Refinansēšana. 14.6.1. tematā aprakstītie noteikumi, kas bez Iestādes piekrišanas ļauj veikt refinansēšanu, kas palielinātu Iestādes saistības saskaņā ar PPP līgumu	14.6.1.			√	
Refinansēšana. 14.6.1. tematā aprakstītās Iestādes tiesības pieprasīt, lai Partneris veic refinansēšanu	14.6.1.	√			

Refinansēšana. Ieguvumu sadales noteikumi, kas nav saskaņā ne ar vienu no 14.6.2. tematā aprakstītajām pieejām	14.6.2.	√			
Aizdevēja tiesības iejaukties. 14.8. tematā aprakstītie saistību jautājumi	14.8.				√
15. temats. Valdības ietekme					
15.1. tematā aprakstītās Iestādes/valdības tiesības uz vismaz 50 % peļņas	15.1.	√			
15.1. tematā aprakstītās Iestādes/valdības tiesības uz vairāk nekā vienu trešdaļu peļņas	15.1.		√		
15.1. tematā aprakstītās Iestādes/valdības tiesības uz vairāk nekā 20 % (bet nepārsniedzot vienu trešdaļu) peļņas	15.1.			√	
15.1. tematā aprakstītās Iestādes/valdības tiesības uz vairāk nekā 10 % (bez nepārsniedzot 20 %) peļņas	15.1.				√
Iestādes tiesības iejaukties. 15.3. tematā aprakstītie jautājumi	15.3.				√
Partnera peļņas vai ieņēmumu maksimālais apmērs. 15.4. tematā aprakstītie noteikumi par Partnera peļņas vai ieņēmumu maksimālo apmēru	15.4.	√			

Eiropas Investīciju banka
ES banka

EPEC
Eiropas Publiskās un
privātās partnerības
ekspertīzes centrs

Eurostat

EPEC sekretariāts
+352 4379-22022
+352 4379-65499
www.eib.org/epec
epec@eib.org

Eiropas Investīciju banka
98-100, Boulevard Konrad Adenauer
L-2950 Luxembourg
+352 4379-1
+352 437704
www.eib.org

Eiropas Komisija
EUROSTAT
BECH Building
5, Rue Alphonse Weicker
L-2721 Luxembourg
Eurostat lietotāju atbalsta dienests
<http://ec.europa.eu/eurostat/help/support>